P 90004

VASÁRNAPI UJSÁG

NEGYVENNEGYEDIK ÉVFOLYAM

BIBLIOTH. REG. SCIENT. UNIVERS. ALBERTINÆ REGIOMONTANÆ

1897.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

NAGY MIKLÓS

KIADÓ-TULAJDONOS

FRANKLIN-TÁRSULAT

BUDAPEST.

FRANKLIN-TÁRSULAT

MAGYAR IRODALMI INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA.

(Egyetem-utcza 4. szám.)

BIBLIOTH. REG. SCIENT. UNIV.

A „Vasárnapi Ujság“ 1897. évi folyamának tartalma.

A) KÉPEK ÉS RAJZOK JEGYZÉKE.

I. Arczképek.

a) Hazaiak.

Szám

Báró Balassa Bálint. Egykorú festmény után 1
Gróf Balassa Bálint. Egykorú festmény után 1
Gróf Illésházy István 1
Pápai István *R. Hirsch* Nelli rajza 2
Szalay Péter 3
Léderer Ábrahám 3
Vajda János *Endrey* Sándor 1893. évi festménye után 4
Vajda János 1852., 1885. és 1895. évi arczképei 4
Deák Ferencz. 1844. évi aquarell festmény után 5
Klimm Mihály 6
Gróf Majláth Gusztáv püspök 7
Gróf Apponyi Albert és neje Mennsdorf Klotild grófnő 7
Schulek Vilmos 8
Gróf Tisza Lajos 9
Gróf Tisza István 9
Hoffmann Alfréd, a magyar könyvkereskedők egyletének elnöke 9
Goldmark Károly 9
Burián István. *Strelisky* fényképe után 10
Torma Károly 10
Jurányi Lajos 10
Brassai Sámuel (3 arczkép) 11, 26
Brassai Sámuel a mint lakása udvarán a nap állását vizsgálja 11, 26
A márczíusi ifjúság vezérei: Petőfi Sándor, Jókai Mór, Vasvári Pál, (1848-iki arczképek után) 11
Cselka Nándor püspök 11
Dóczi Lajos 13
Kölcsey Ferencz. A nagykárolyi megyeháza dísztermében levő festmény után 14
III. Béla király arczképe, a csontos koponya alakja szerint rajzolva 14
Dr. Navratil Imre. *Morelli* Gusztáv tanár fametszete 14
Zágoni Bodola Lajos 16
Jámbor Pál (Hiador) 16
Szilágyi István 17
Gróf Andrássy Gyula 1848-ban. *Kriehuber* egykorú rajza 17
Schlauch Lőrincz bibornok, nagyváradi püspök 18
Báró Lévay Henrik 18
Leövey Klára (2 arczképe) 18
Fadrusz János 20
Frigyes főherczeg. Izabella főherczegné Id. Ábrányi Kornél 21
Mátrai Lajos szobrászműtermében 22
Radu Demeter. a lugosi új gör. kath. püspök 22
Dr. Hugonnay Vilma grófnő 22
Pauli Rikárd 22
Kisfaludy Károly 23
A Kisfaludy-társaság tagjai: Gyulai Pál. elnök. — Szász Károly. másod elnök. — Beöthy Zsolt, titkár. — Vargha Gyula, másodtitkár. — Jókai Mór. — Tóth Lőrincz. — Horvát Boldizsár. — Pulszky Ferencz. — Lévay József. — Vadnai Károly. — Szilády Áron. — Imre Sándor. — Zichy Antal. — Pálffy Albert. — Abonyi Lajos. — Bartalus István. — Arany László. — Gróf Zichy Géza. — Dobsa Lajos. — Szigeti József. — Berczik Árpád. — Dóczi Lajos. — Keleti Gusztáv. — Szász Béla. — Baksay Sándor. — Heinrich Gusztáv. — Tolnai Lajos. — Dalmadi Győző. — Rákosi Jenő. — Mikszáth Kálmán. — P. Thewrewk Emil. — Ágai Adolf. — Bartók Lajos. — Endrődi Sándor. — Ifj. Ábrányi Kornél. — Ábrányi Emil. — Kozma Andor. — Péterffy Jenő. — Vértesi Arnold. — Bayer József. — Gróf Apponyi Albert. — Szüry Dénes. — Radó Antal. — Hegedüs István. — Herczeg Ferencz. — Rákosi Viktor. — Jakab Ödön. — Váradi Antal. — Somló Sándor 23
Kamermayer Károly, Budapest volt polgármestere 24
Kármán Mór 24
Szilágyi Sándor 26
Corzan-Avendano Gábor 26
Gróf Wenckheim Frigyes és neje 27
Gróf Wenckheim Frigyes gyermekeivel 27
Gróf Bethlen Gábor 27
Lónhart Ferencz erdélyi róm. kath. püspök 28
Jakab Elek 30
Petőfi Sándor. *Tyroler* metszete *Barabás* Miklós rajza után 31
Petőfi Sándor. *Barabás* Miklós 1845. évi rajza 31
Petőfi Sándor. 1847. évi daguerreotyp képe után 31
Petőfi Sándor 1848-iki arczképe. *Barabás* Miklós rajza 31
Bem. Rajzolta *Petőfi* Sándor 31
Köllő Miklós 32
Ráth Károly 32
Dr. Kovács József 33
Kozma Ferencz 33
Fadlallah-El-Hedad Mihály ezredes 34
Idősb Gyalokay Lajos 35
Horváth Gyula 35
Dr. Poór Imre 35
Breznyik János 35
Bezerédj István 36
Elbert Imre 36
Pulszky Ferencz. 1851-ben New-Yorkban készült daguerreotyp kép után 37
Kossuth és Pulszky Ferencz. 1852. évi amerikai daguerreotyp kép után 37
Pulszky Ferencz *Dow* Jenő 1884. évi rézmet-zete után 37
Pulszky Ferencz. *Ellinger* 1893. évi fényképe után 37
Volf György 38
Földváry Miklós, a ráczkevei kerület orsz. képviselője 39
Szilágyi Lajos, ráczkevei főszolgabíró 39
Szász Gyula szobrá-z 39
Péchy Tamás 39
Erzsébet királyné két kiadatlan arczképe 41
Gróf Károlyi József, Szatmármegye főispánja és főlkelt nemességének vezére 1797-ben és 1800-ban 41
Gróf Károlyi György. 1830. évi festmény után 41
Gróf Károlyi Györgyné. *Barabás* 1846. évi rajza után 41
Pallavacini Ede őrgróf 42
Láng Lajos 42
Helfy Ignácz 42
Kondor Gusztáv 43
Mudrony Soma 43
Gróf Festetics György 43
Gróf Festetics Tasziló 44
De Gerando Attila 44
Török Ferencz táborszernagy. *R. Hirsch* Nelli rajza 44
Tóth Pál, a miskolczi felsőbb leányiskola igazgatója 44
Aggházy Károly 44
Márkus József főpolgármester 46
Halmos János polgármester 46
Szikszai Lajos 46
Arany János. *Szojka* Emil, Arany tanítványának rajza 1857-ból 46
Ferencz József főherczeg. *Eybl* 1847-iki rajza 46
Ferencz József főherczeg. *Kaiser* E. 1847-iki könyomata után 47
Mayl-nder Mihály, a volt fiumei podesta 47
Gróf Béldy Akos az Erdélyi magyar Közművelődési Egylet elnöke 47
Lechner Lajos 47
Doktorrá avatottak királyi kitüntetés mellett: Gróf Vigyázó Ferencz. — Fenyvessy Béla. — Csávossy Ignácz. — Róth Vilmos 47
Herczegh Mihály 48
Madách Imre szülői: Id. Madách Imre. — Majthényi Anna. Egykorú festmények után rajzolta *Háry* Gyula 49
Czíklay Lajos 49
Bolyai Farkas *Szabó* János festménye a negyvenes évek elejéről 49
Bolyai Farkas ifjúkori arczképe. Tükörből fölvett sajátkezű pastellrajza után 50
Kiss József 50
Madách Imre 51
Dr. Schwimmer Ernő 51
Ormody Vilmos 51

b) Külföldiek.

Rogeard Ágoston 1
Defoe Dániel 5
André Chénier 6
Schubert Ferencz 8
A görög királyi család. Athéni fényképek után: Olga görög királyné. — I. György görög király. — Miklós görög herczeg. — Konstantin görög trónörökös. — György görög herczeg. — Mária görög herczegnő 8
Melanchton Fülöp. *Cranach* Lukács festménye 8
Melanchton szobra a wormsi Luther-téren 8
A Szent-Bazil kolostor papjai: Chrisantos. — Joachim. — Pappamalekos 10
Blondin 10
A görög mozgalom vezérférfiai: Vasszos ezredes, a krétai görög csapatok vezére. — Metaxas ezredes, hadügyminiszter. — Delyannisz, miniszterelnök. — Szkuzész, külügyminiszter 12
Rigas 13
Aïvaszovszky Iván orosz festőművész 14
Brahms János 15
Ozman pasa. — Edhem pasa. — Hafiz pasa. — Reuf pasa. — Hamdi pasa 19
Dorothea szász koburg-gothai herczegnő és jegyese, Ernő Günther schleswig-holsteini herczeg 19
Zsófia alençoni herczegnő 19
Henrik aumalei herczeg 20
Rallis Demeter görög miniszterelnök 21
Gróf Blagay Lajos 24
Török vezérek: Seifullah pasa — Von der Goltz pasa. — Grumbkov pasa 24
Battenberg Ferencz József herczeg és neje, Anna montenegrói herczegnő 24
A kenti herczeg és herczegné. Viktória királynő szülei 25
Viktória királynő gyermekleány korában. *Westall* 1830. évi festménye 25
Viktória királynő trónralépte napján (1837 junius 20-ikán) 25
Viktória angol királynő megkoronázásakor (1838) 25
Viktória angol királynő. Legújabb fényképe sajátkezű aláírásával 25
Viktória királynő mint menyasszony 25
Albert herczeg. a királynő férje 25
Csulalongkorn sziámi király 25
Kneipp Sebestyén 25
Wolter Sarolta 25
Száz éves tudósok: Hasek Antal. Postel Vilmos. — Plater Felix 26
Savang Vaddhana. sziámi királyné 29
II. Oszkár svéd király 30
Gusztáv svéd trónörökös 30
Báró Tamm Gusztáv stockholmi főkormányzó, a kiállítás igazgatója 30
Andrée 30
Vasco de Gama 32
Andrée utitársai: Frankel Knut. — Strindberg Nils 33
Canovas Del Castillo Antal 34
Viktor Emanuel turini gróf 36
Henrik orleansi herczeg 36
II. Vilmos német császár (2 kép) 37
Borda, Uruguay köztársaság meggyilkolt elnöke 37
II. Vilmos császár. *Parlaghy* Vilma 1896. évi és 1893. évi festményei (2 kép) 38
Károly román király és Erzsébet román királyné 40
Erzsébet román királyné, a mint a bukaresti székesegyház számára misekönyvet fest 40
Erzsébet román királyné sinajai könyvtárszobájában 40
Báró Sterneck tengernagy 40
Karadzsics Vuk Stefanovics. *Borajcevics* Milán rézmetszete után 42
IV. Gusztáv Adolf svéd király neje, Bádeni Friderika 43
Zaimis görög miniszterelnök 43
Sagasta spanyol miniszterelnök 43
Zanconi 44
Az új szerb minisztérium: Dr. Györgyevics Vladán, miniszterelnök. — Poppovics István, pénzügyminiszter. — Andanovics Jevrem, belügyminiszter. — Losavics Simon, külügyminiszter. *Jocanovics* Milán fényképei után 45
Lecher Ottó és Wolff Károly osztrák képviselők 46
Réjane asszony 47
Leoncavallo 48
Az osztrák képviselőházi ól: Abrahamovicz Dávid. — Kramarz Károly. — Kathrein Tivadar. — Menger Miksa. — Schönerer György. — Herold József. — Báró Dipauli József 48
Blanco tábornagy, Kuba új főkormányzója 49
Báró Gautsch Pál, osztrák miniszterelnök 49
Valsin-Esterházy őrnagy 51
Daudet Alfonz 52

II. Műtárgyak.

Vajda János mellszobra *Strobl* Alajostól 4
Kölcsey Ferencz szobra Nagy-Károlyban. *Kallós* Ede szoborműve 15
Neptun és kisérete. — Vihar közeledése. *Aivaszovszky* festményei 15
Madonna Szent Jeromossal. *Correggio* festménye 16
Madonna. *Correggio* festménye 16
Ecce homo. *Correggio* festménye 16
A keresztről levétel. *Correggio* festménye 16
Ganymedes elrablása. *Correggio* festménye 16
Krisztus viszi a keresztet. *Correggio* egyik követőjének festménye 16
Anyák adományt osztogatnak. *Girolamo Mazzola-Bedoli* festménye 16
Párma magához ölelí Farnese Sándort. *Girolamo Mazzola-Bedoli* festménye 16
A «Krisztus keresztrefeszítése és Jeruzsálem» czimü új körképből (3 kép) 16
A képzőművészeti társulat tavaszi kiállításából: Szent László küzdelme a leányrabló kunnal. *Kimnach* László festménye 17
Vallatás. *Pataky* László festménye 17
A berukkolás napja. *Karsay* Mór festménye 17
Hunyady János utolsó szavai. *Tornai* Gyula festménye 18
Balló Ede: Arczképtanulmány. — *Keleti* Gusztáv: Besnyő környékéről. — *Telepy* Károly: A tátra-lomniczi völgy. — *Neogrády* Antal: Felhasznált pillanat. — *Aggházy* Gyula: Hol js kezdjem? — *Baditz* Ottó: Peches Amor. — *Pállik* Béla: Kosok az akolban. — *Jantyik* Mátyás: Az eke mellett. — *Ipoly* Sándor: Melyik édesebb? — *Kernstock* Károly: Agitátor egy gyár kantinjában. — *Vastagh* György: A kárvallott czigány. — *Zemplényi* Tivadar: Az új kedvenez. — *Kacsoly* József: Arczkép. — *Benlliure* José: Imádkozó aggastyán 19
Liezen-Mayer Sándor: Tükör előtt. — *Holló* Barnabás: Gróf Dessewffy, Kazinczy Ferencz levelét olvassa. — *Szlányi* Lajos: Utolsó napsugár. — *Mendlik* Oszkár: Nyilt tengeren 20
Ferraris Arthur: Anyaság. — *Glatz* Oszkár: Arczkép. — *Vajda* Zsigmond: Kedves levél. — *Donáth* Gyula: Irányi Dániel síremléke 21
Olgyay Vik or: Rézkarcz a «Tél» czimü albumból. — *László* Fülöp: Ratibor Viktoria herczegnő arczképe. — Özv. Majláth Györgyné arczképe. — *Skutka* Gyula: Récsey Imre egyetemi tanár arczképe. — *Tary* Gyula: Fraknói Vilmos püspök arczképe. — *Vaszary* János: Madonna. — *Vincotte* Thomas: Catilina. — *Fischer* Móltón: A menyegző reggelén. — *Grünwald* Imre: Lóri. — *Háry* Gyula: Tiszapart. — *Van Lemputten* Ferencz: Liliomálom. — *Peske* Géza: Szegény fogoly kacsák 22
Szent László ereklyetartó ezüst mellszobra a nagyváradi székesegyházban 18
A pozsonyi koronázási emlékszobor. *Fadrusz* János szoborműve 20, 21
Gróf Széchenyi István szobra Sopronban. *Mátrai* Lajos szoborműve 22
Emlékérem Szilágyi Sándor hetvenedik születésnapjára 26
Petőfi szobra Segesváron. *Köllő* Miklós szoborműve 32
Szent István legyőzi a pogányságot. — Szent István hirdeti a keresztény vallást. *Székely* Bertalan falfestményei a budavári Mátyás-templom Szent-István kápolnájában 34
Szent István király szobra Palánkán 36
Az Árpád-szobor Ráczkevén. *Szász* Gyula szoborműve 39
XV. Lajos és Du Barry grófné. *Benczúr* Gyula festménye 39
Szabó István emlékszobra Rozsnyón. *Holló* Barnabás szoborműve 44
Virágok. *Erzsébet* főherczegnő rajza 49
Benczúr Gyula «Budavár visszavétele 1686-ban» czimü festményéből 49
Munkácsy Mihály «Ecce Homo» czimü festményéből 48
A kisbíró. *Vágó* Pál rajza 49
Bubics Zsigmond püspök rajza a «Rudolf-emlékalbum»-ban 49
Az elveszett partie. *Margitay* Tihamér festménye 49
A képzőművészeti társulat téli kiállításából: *Kossuth* Ferencz: Kossuth Lajos arczképe 1886-ból. — *Tornai* Gyula: Santa mia. — *Bezerédi* Gyula: A mester. — *Karlovszky* Bertalan: XIII. Lajos korabeli alak. — *Karsay* Mór: Az új lakók. — *Lóczi* Miklós: Női képmás. — *Spányi* Béla: Őszi táj. — *Nadler* Róbert: Mise után. — *Zemplényi* Tivadar: Érdekes vendég. — *Rajzó* Miklós: Játékszerencse. — *Balló* Ede: Tisza Kálmán arczképe. — *Strobl* Alajos: Gyulai Pál mellszobra. — *Jendrassik* Jenő: Dinnyeszüretkor. — *Szinyei Merse* Pál: Arczkép. — *László* Fülöp: Terézia Thurn-Taxis herczegnő. — *Pállik* Béla: Kosok az akolban. — *Neogrády* Antal: A kis kedvenez. — *Veress* Zoltán: A szamarak padja. — *Peske* Géza: Eresz alatt 49
Lotz Károly: Báró Dániel Ernőné arczképe. — *Hegedüs* László: Évike. —

Szám

Spányik Kornél: Szabad-e? — Innocent Ferencz: Meglepetés. — Fátyoltáncz. — Háry Gyula: A gráczi óratorony ... 50

III. Táj- és uti képek, épületrajzok.

a) Hazaiak.

József főherczeg újonnan épült villája Fiumében. Paur Géza rajza ... 2
Resiczabánya. Háry Gyula rajza ... 2
A plitvicai tavak és zuhatagok. Kircher A. rajza ... 2
Anina és a hengerművek. — Aninai hegyszorulat. — A Thinnfeld-akna és a pályaudvar Aninán ... 5
A kuria épülete a Ferencziek-terén a lebontás előtt és a lebontáskor ... 6
Az isaszegi honvédemlék tervrajza ... 8
A Kisfaludy-szinház Ó-Budán ... 8
Budapest régi piaczai. Erdélyi fényképei után: Az esküteri piacz. — A Ferencz József-rakparti piacz. — Hetivásár az újvásártéren. — A hold-utczai piacz. — A Petőfi-téri gyümölcspiacz. — Az újvásártéri ószeres piacz ... 10
Az egykori Pilvax-kávéház Budapesten. Háry Gyula rajza ... 11
A budai királyi palota épitése: Az új udvari homlokzat, a hol a trónterem van. — Az új trónterem ... 13
Dr. Herczel gyógyintézete Budapesten a városligeti fasorban (8 kép) ... 13
A czeglédi református templom (2 kép) ... 16
Földi János síremléke a hadházi temetőben. Kiss Ferencz fényképe után ... 17
Nagyváradi képek: A róm. kath. püspöki palota és székesegyház. — A Szent-László-tér ... 18
Pozsony a Duna felől. Háry Gyula rajza. — Pozsony a dunai vashíddal a várból nézve. — A városháztér. — A Mihály-utcza. — A megyeház Pozsonyban. Fényképek után ... 20
A Bródy Adél-gyermekkórház Budapesten: Bródy Adél szobra Tilgnertől az új gyermekkórházban ... 20
Frigyes főherczeg palotája Pozsonyban. (Az egykori Grassalkovics-palota.) — Kerti csarnok. — Izabella főherczegnő elfogadó terme. — Szoba Frigyes főherczeg lakosztályából ... 21
A Ferencz-rendiek-temploma Pozsonyban ... 21
A Széchenyi-család mauzoleuma és gróf Széchenyi István sírja Nagy-Czenken ... 22
Iglófüredi képek (3 kép) ... 24
A gyulai árvaház ... 27
A lébényi kastély ... 27
Lébényi Duna-részlet ... 27
A boros-sebesi vadaskert ... 27
A gróf Wenckheim-palota Budapesten a Baross-utczában. Benczúr Béla rajza ... 27
A menyházai fürdő-épület ... 27
A menyházai vasút ... 27
Az ó-kigyósi kastély ... 27
A keresdi kastély. Benczúr Béla rajza ... 27
A Belváros lerombolt és még lerombolandó részei: A Torony- és Duna-utcza sarka az Eskü-tér felől. Erdélyi 1896-iki fényképe. — Egy új ház a Kossuth Lajos-utcza lerombolt oldalán (1897. julius). — A Sebestyén-tér és Irányi-utcza sarka a lerombolás előtt. Lovich 1896-iki fényképe. — A Sebestyén-tér 1897 julius elején. — A Sebestyén-tér a Lipót-utcza felől (1897 julius). — A Lipót- és Kalap-utcza sarka 1897 julius elején. Pillanatnyi fényképek után. — A Lipót-utcza a Rózsa-tér felől nézve. — A Kossuth Lajos-utcza a lebontás előtt. Klösz 1892-iki fényképei. — A Kuria-épület romjai és a Kossuth Lajos-utcza eleje (1897 julius). — Kilátás a Gellért-hegy felé a Kossuth Lajos-utczából (1897 julius). — A Sebestyén-utcza és Kigyó-utcza. Klösz 1892-iki fényképe. — A Rózsa-tér és Városház-tér sarka a «Török császár» kávéházzal. — A Sebestyén-tér és Zöldfa-utcza sarka a lerombolás előtt. Weinwurm 1896-iki fényképei. — A volt Hal-tér 1897 julius elején. — A Duna-utcza a Sebestyén-tér felől. Klösz 1892-iki fényképe. — A Duna-utcza egyik házsora. Weinwurm 1896-iki fényképe ... 28
A szünidei gyermektelep zebegényi épülete. Háry Gyula rajza ... 28
A székelyudvarhelyi ezredévi emlékoszlop ... 29
Emlékezetes helyek Petőfi életéből: Szülőháza Kis-Kőrösön. — Petőfiék lakása Félegyházán. — Erdőd vára. — Gödöllői lakása. — A pápai főiskola (Ó-kollegium). — A Kossuth Lajos-utczai régi Jankovich-ház (6. sz.). — A piaristák budapesti iskolájának kötő-utczai része. — A régi Marczibányi-ház Budapesten, a hol Petőfi 1849-ben lakott. — A segesvári csata térképe. Kozma Ferencz vázlata után. — A segesvári völgy keletről. — A segesvári völgy délről (a hol Petőfi elesett). — Segesvár. Vágó Bertalan fényképe után. — A segesvári csata térképe. Oreusz orosz katonai iró könyvéből. — Sár-Szent-Lőrincz ... 31
Petőfi szobra Segesváron. (Háttérben a csatatér) ... 32
A fehéregyházai honvédsírok emlékoszlopa ... 32
Képek Segesvárról: Segesvári bástyatorony. — A segesvári piacz az óra-toronynyal. — Segesvár a vártemplomból nézve (háttérben a csatamező). — A Halott-utcza a segesvári várban. — Skariatin tábornok síremléke a segesvári csatatéren ... 32
A fehéregyházai csatatérről. Paur Géza rajzai: A régi téglavető helye, a hol Petőfit utoljára látták. — Az Ördögpatak völgye. — A gróf Haller-kastély Fehéregyházán. — Nagy-Küküllő-parti nádas, a hová a csata után Bem menekült ... 33
A szent jobb oltára a budavári Mátyás-templom Szent-István kápolnájában ... 34
A budavári Mátyás-templom (jobb oldalt a Szent-István kápolna) ... 34
Képek Tatáról: A tatai kastély (az uralkodók lakása a hadgyakorlatok alatt). — A tatai angol kertből. — A tatai várkastély. — A tatai vár hídja. — A tatai kastély az udvar felől. — Kerti lak a tatai angol kertben. — A tatai parkból. — Romok a tatai parkban. — A tatai tó Tóváros felé nézve. — Feszty Adolf villája Tatán. — Tata a tó felől. — Feszty Gyula villája Tatán. — Tata város. Erdélyi, Cserna Géza és Klösz fényképei után ... 37
Ráczkevei képek: Az Árpád-kori régi templom. — Szilágyi Lajos háza, a vendégek szállóhelye. — Az Árpád-híd. — A Savoyai Jenő-féle kastély. — Ráczkeve a század elején. Egykorú festmény után. — Ráczkeve a Duna felől. — A ráczkevei városház. — A ráczkevei ref. templom ... 39
A nagy-károlyi új kastély ... 41
Az egyetem-utczai gróf Károlyi-palota s mellette az egyetem-téri 6. számú gróf Andrássy-ház. — Az egyetem-utczai gróf Károlyi-kertből ... 41
A budapesti katholikus kör épülete ... 42
A keszthelyi gazdasági tanintézet régi épülete. — A «Georgikon» épülete. — A tanintézet új épülete ... 42
Gróf Festetics Tasziló keszthelyi kastélya ... 43
Keszthelyi képek: A Festetics-kastély kapuja. — A fő-utcza felső része. — A szigetfürdő a Balaton-parton. — A parti sétány a gőzhajó-kikötővel ... 43
A kismegyeri csata emlékoszlopa. Raab Lajos fényképe után ... 43
A kerepesi-úti temetőből: A kápolna. — Az újabb sírok szakaszából. — Batthyány és Deák mauzoleuma. — Paulay síremléke. — A főkapu. — A Hausmann-család sírboltja. — Az új sírboltok. — A Feltámadás-út. — Dr. Kovács József és Salamon Ferencz sírjai. — Fasor a régi síroknál. — A halottas ház. — A régi sírboltok. — Dr. Szemmelweisz Ignácz és Wohl Stefánia síremlékei. — Dr. Szabó József síremléke. — Kozma Sándor sírja ... 44
Deák Ferencz szülőháza Söjtörön. — Söjtör főutczája. Háry Gyula rajzai ... 45
Ligeti Antal síremléke a kerepesi-úti temetőben ... 46
Fiumei képek (14 kép) ... 47
Az iparművészeti muzeumból: Részlet az egyik folyosóról. — Az első emeleti előcsarnok. — Kiállítás a nagy csarnokban. — Egyik terem. — Magyar szoba ... 48
Az Új-épületből: A börtönök bejárata. — Az Új-épület a Nádor- és Báthory-utczák sarkáról és a lipótvárosi bazilikáról nézve. — A nagy udvar ... 47
A maros-vásárhelyi ev. ref. kollegium 1777—1803-ban épitett része ... 50
A sztregovai régi kastély. — Madách Imre dolgozószobája, a hol az «Ember tragédiájá»-t irta. — A sztregovai új kastély. Kimnach László rajzai ... 50
A budai kamara épülete. Dörre Tivadar rajza ... 51
Alcsúth 1819-ben. Barabás festménye után rajzolta Háry Gyula ... 51
A deési ezredévi emlékoszlop ... 51
Munkás-házak Budapesten: Utcza a házak közt. — Egyik munkás ház ... 51
Bolyai Farkas síremléke a marosvásárhelyi temetőben ... 52
Bolyai Farkas lakása Maros-Vásárhelyt ... 52

b) Külföldiek.

A Chimay-kastély Belgiumban ... 1
Robinson szigete (Juan Fernandez a Csendes-tengeren) ... 5
Templom-kocsi a kelet-szibériai vasuton. — Ikonostas a vasut templom-kocsijában ... 5
Középületek az Esplanadeon, Bombayban ... 6
A párzik temetkező helye Bombayban: A «Hallgatás tornya». — A «Hallgatás tornyá»-nak belseje ... 6
Képek gróf Széchenyi Béla kelet-ázsiai utazásából (6 kép) ... 7
Athénei képek: A királyi palota és a Concordia-tér Athénében. — Az Akropolis a Jupiter-templom oszlopaival Athénében. — A középponti múzeum Athénében. — Az athénei királyi palota és a Parthenon. — Athéne kikötője: Pireus ... 8
Kandia kikötője Kréta szigetén ... 8
Tengerpart Kréta szigetén ... 8
Képek Kelet-Afrikából: Vendégfogadó Tanga állomáson. — Tanga állomás pályaudvara. — Dar-es-Szalam. — A kaszinó, főpénztár és kormányzóság épülete Dar-es-Szalamban. — A zanzibari szultán pálmaerdeje Dar-es-Szalamban. Háry Gyula rajzai. — A járási főnökség épülete Dar-es-Szalamban. — A «Kaiserstrasse» nevű utcza Dar-es-Szalamban. Eredeti fény képek után ... 9
Kanea kikötője ... 11
Kandia város Kréta szigetén ... 11
Képek Athénéből. Legújabb fénykép után: A tudományos akadémia. — Athéne város látképe, háttérben a Lykabettos hegygyel. — Részlet Athénéből az Akropolisszal. — A műegyetem. — A görög parlament épülete. — A Hermes-utcza. — Schliemann palotája. — Dionysos szinháza az Akropolisz lejtőjén. — Régi (byzanczi) székesegyház. — Az Evangelismos-közkórház. — A görög-keleti székesegyház. — A tudományos egyetem. — A szabadságharcz-múzeum. — Dionysos szinházának részlete a szinpad reliefjeivel. — Eolus tornya ... 12
Képek Egyiptomból: A Hasszan szultáni iskola. — Egyetemi előadás az Al-Azharban. — Kairo. — A fellegvár és temető Kairóban. — A Kaszr-el-Nil hídja Kairóban. — A konzulsági tér Mohammed Ali szobrával Alexandriában. — A karnaki fedett nagy csarnok ... 15
A török-görög háború szinhelyéről: Az Olympus hegye. — Zárdák a Meteora-hegyen Thesszáliában. — A Tempe-völgye Thesszáliában. — A termopylei szoros vidéke. — Felhúzó a Meteoron-zárdához ... 17
Elasszona város és erődje Thesszáliában ... 18
Janina város Epirusban ... 18
Trikala ... 18
Volo kikötője. — Larissza ... 18
Kalabaka város Thesszáliában ... 18
Képek Novi-Bazárból: Metalka. — A boljanicsi katonai posta-állomás. — Védelmi kaszárnya Gotovusiban. — Plevlje ... 25
Stockholm látképe ... 30
A királyi palota Stockholmban ... 30
A stockholmi kiállításból: A kiállítás a fő-bejárat felől. — Ó-Stockholm kapuja. — X. Károly szobra (másolat) a kiállítás képzőművészeti pavillonja előtt. — A turista- és sport-pavillon. — A király-pavillon. — Híd Ó-Stockholmban. — Stockholm város pavillonja. — Az iparcsarnok. — Posta- és távirda-hivatal. — Nagy vendéglő. — Az «Éjszaki múzeum». — A svéd és dán halászati pavillon. — Stuga-parasztház a Skansenben. — A Liljeholmes-féle gyertya-pavillon. — Az erdészeti pavillon. — A villamossági pavillon. — Az igazgatósági épület. — A szinházak pavillonja. — A vadászati pavillon. — A «Szt. Erik.» söresarnok. — Halászati pavillon, háttérben a Strandvagennel. — Ó-Stockholm bejárata a régi királyi várral ... 30
Képek Stockholm környékéről: Az upsalai székesegyház. — Hegyszakadék Falun közelében. — A leksandi templom. — Az upsalai vár (a kormányzó lakása). — A krisztinebergi templom. — A leksandi öböl ... 30
A római magyar történelmi intézet. Gróf Vay Péter vázlata után rajzolta Háry Gyula. — A történelmi intézet a kert felől nézve. Fénykép után ... 34
Képek az iráni nagy só-sivatagból. Rakovszky Béla eredeti fényképei után: A mahuni mecset. — Fogadó Täbbesben. — A täbbesi emir és környezete. — Täbbes városa. — A vásártér Täbbesben. — Täbbes város kapuja. — Meshed város kapuja. — Bazár Täbbesben. — Mahun város. — A täbbesi sósivatagból ... 36
Az új aranyországból: Átmenet egy klondykei folyón, indián vezetők segélyével. — A Lynn csatorna Klondykeban ... 37
Magyar tekhnikusok tanulmányútjából: Kunwald Cz. amateur fényképei után. A Doge-palota és kilátás a Riva degli Schiavoni-ról Velenczében. — A Szent Márk-tér Velenczében. — A Canale Grandén. — Részletek a Gotthard-vasútról. — Reichenfelden. — Velencze kikötője. — A Rajna a schaffhauseni vizesés fölött. — Säckingen. — Alpesi panorama a Pilatusról. — Zürich. — A bodeni-tó partja Konstanzban. — A Sulzer-féle gépgyár Winterthurban. — A Pilatuson. — Escher volt polgármester szobra Zürichben. — Pilatusi sziklakapu. — Szálloda a Pilatuson ... 46
Az osztrák parlament palotája a bécsi «Franzens-ringen» ... 49
Képek Betlehemből és vidékéről. Roskovics Ignácz eredeti fölvételei: Betlehem éjjel. — Dávid vára Jeruzsálemben. — Betlehem. — Karaván. — Rachel sírja. — A Mária-templom bejárata. — Részlet Betlehemből. — Eliás zárdája. — A Mária-templom külseje. — Bejárat a születési barlangba. — Betlehem főtere. — A pásztorok mezeje. — A Mária-templom nagy oszlopcsarnoka ... 52
Napoleon szülőháza és a szoba, melyben született Ajaccióban ... 51

IV. Természettudomány, ipar, gazdaság.

Katonaló idomítása ... 1
Gyümölcstámaszték törpe fák számára ... 1
Tengeri villamos vasút ... 2
A budapesti posta: A budapesti főposta épülete, a gránátos- és zsibárus-utcza sarkáról tekintve. — A budapesti főposta épületének zsibárus-utczai bejárata. — A levélhordók terme a budapesti főpostán. — A levéltovábbító osztály egyik terme a budapesti főpostán. — Kézbesítők terme a verseny-utczai postakezelési épületben. — A verseny-utczai postakezelési épület a kocsipark egy részével. — A belső udvarok egyike a verseny-utczai postakezelési épületben. — A budapesti főposta levélföladási folyosója. — Mozgó-postakocsi belseje ... 3
A ködről (4 kép) ... 3
A távíró és telefon: Morse-féle távíró gép. — Hughes-féle távíró gép. — Morse-féle gépek terme a budapesti központi távíró-hivatalban. — Hughes-féle gépek terme a budapesti központi távíró-hivatalban. — Egy fő váltó- és vizsgáló-szoba a budapesti központi távíró-hivatalban. — A budapesti állami telefon-központ kapcsoló szekrénye. — A budapesti állami telefon-központ bevezető tornya a főposta épületén. — A budapesti állami telefon-központ rendező helyisége ... 4
A bogárság tanyáiról: Kőmives-méh. — Magányos méh csövet épít sejtjéhez ... 5
A kinematográf átmetszete. — Egy haladó lóvasúti kocsi fényképfölvétele a kinematográfban ... 6
Napfölkelte a Holdon. — Napfogyatkozás a Holdon. Kranz V. rajzai után ... 11
Iparművészeti tárgyak. Irómappa borítékja. Herczeg Borghese Pálné rajza. — Délszláv bútorok ... 21
Kerékpározó oroszlán és jegesmedve ... 29
Andrée léghajója a fölszállás előtt. — A léghajó megvizsgálása az indulás előtt. — A léghajó a Jegestenger fölött ... 30—32
A «Zenta» torpedós czirkáló hajó. Paur Géza rajza ... 35
A Telefon Hírmondó műszaki osztályának kisérletezési terme ... 39
A fiumei öbölben fogott czápa feje preparálva ... 57
Ketté választott tengeri hajó úsztatása (két kép) ... 51
Onmozgó kocsik a londoni Automobile Club kiállításából ... 52
A kormányozható aluminium-léghajó fölbocsátása; a léghajó repülés közben és a lezuhanás után ... 52
Természettudományi kisérletek eszközök nélkül: Ujjhegyen megálló irón. — A forgó pénz ... 52

V. Népviselet, genreképek.

Újesztendő reggelén. Jantyik Mátyás rajza ... 1
Az ismeretlenek. Gamba spanyol festőtől ... 1
Párzi kereskedő. — Előkelő párzi nő. — Párzi nő ... 6
A kolostorok világából (8 kép) ... 6
Indiai tánczosnő ... 7
Nautch leányok és zenészek ... 7
Szfakióta ... 8
Krétai hajósok ... 8
Hindu szövő leány ... 9
Hindu férfi ... 9
Msaramo-néger Dar-es-Szalam környékéről. — Svaheli néger család Zanzibárból ... 9
Előkelő krétai görög ... 10
A görög hadsereg egyenruházata ... 10
Krétai görög fölkelők ... 11
Krétai népalakok: Görög férfi. — Fölkelő görög. — Görög nő szfakióta öltözetben. — Török asszony Kaneából ... 11
Egy görög személyszállító hajó födélzete ... 14
Görög képek: Korinthusi nő. — Krétai menyasszony. — Korfui paraszt-pár. — Athénei úri nő nemzeti viseletben ... 14
Odysseus palikárvezér ... 17
Az Amerikába ment hortobágyi csikósok (2 kép) ... 19
Tót-komlósi népviseletek: Fiatal és öreg házaspár ... 24
«A népies magyar ruházat eredete» czimű közleményhez: Előkelő persa. — Tributumot vivő alak. (Persepolisi reliefről.) — Kanerku indo-skytha király képe, pénzein. — Sághy György budapesti szűrszabó mester szines hímzésű szűrje. — Értelmes Gyula mezőkövesdi szűrszabó mester hímzett szűrje. — Kunsági női suba ... 24
Keresztény nő Novi-Bazár vidékéről ... 25
A Kaukázusból: Avar nő. — Cserkesz leányok. — Abáz férfiak. — Imer férfi. — Zichianoff grúz herczeg. — Osset férfi. — Dagestáni tatár. — Gúr férfi. — Bocharai nyereg. — A csegemvölgyi nyereg rekonstrukcziója. — Kun nyereg. — Grúz nők. — Osset nő ... 26
Képek Baranyából: Ormánsági alakok. — Mohácsi magyarok. — Mohácsi busók. — Baranyavári sokáczok. — A duna-vidéki sokácz nők fej- és nyakdísze. — Püspökbogádi magyar menyecske. — Ormánsági leány. — Mohácsi vízhordó sokácz nők. — Halász-ház a mohácsi tavon. — A Riha-tó a mohácsi szigeten ... 40
A magyar királyi csendőrség: Csendőrök mint életmentők. — Csendőrök igazolásra szólítnak fel egy csavargót. — Útonálló letartóztatása és bilincselése. — Járőrség holttestre talál. — Foglyok kisérése. Ellinger Ede fényképei után ... 44
Jávai képek: Malaj katona. — Magasrangú maláj hivatalnok. — Maláj nő. — Maláj tánczosnő. — Maláj tánczos ... 45—46
Tibeti láma kisérőjével ... 45
«A magyar viseletek történetéből.» Nemes Mihály rajzai: Jazyg viselet. — Népvándorláskori viselet. — Honfoglaláskori magyarok ... 50
Pesti vásár a század első felében. Mühlbeck Károly rajza ... 51
Betlehemi nő. Roskovics Ignácz rajza ... 52
Betlehemi népviselet ... 52

VI. Időszerű illusztrácziók.

Az ezredévi ünnepélyek idejéből. Csoportkép Strelisky összeállítása után ... 1
Új-évre. Goró Lajos rajza ... 1
Papakoszta és társai a bécsi esküdtszék előtt ... 1
A kubai háboru: A spanyoloknak Pinar del Rio város körüli táborából ... 1
Szirokko a Quarneróban. Paur Géza rajza ... 2
A boszniai árvíz (4 kép) ... 2
A resiczai bányarobbanás: A Szécsen-akna épületei a robbanás után. Ifj. Neff Károly fényképei után rajzolta Paur Géza ... 2
Spanyol katonák elfogott kubai fölkelőket kisérnek ... 4
Felnőttek oktatása Budapesten ... 5
Mária Antoinette birái előtt ... 6
A kubai háboruból: A fölkelők felgyujtanak egy elhagyott falut ... 6
Tekhnikus bál a Royal nagy szálló dísztermében ... 7
Görög katonák előörsön ... 9
Krétai fölkelők ... 9
A magyar gazdasszonyok álarczos báljáról ... 9
Az európai nagyhatalmak hajóraja Kanea előtt ... 11
A képzőművészek jelmezünnepélye: A védnöknő, Mária Dorothea főherczegnő márványszobra a művészestélyen. — A hindu bűvész-templom. Heyer A. rajza. — A «Tündérvár» udvarából. Hegedüs Rikhárd rajzai. — Márk Lajos festménye: A művészek gyülése a műcsarnokban proklamálja a művészestélyt. Kalmár fényképfölvétele után. — Út a halhatatlanság felé: Az utolsó akadály előtt. — Út a halhatatlanság felé: A Pegazus szoborcsoportozata. — Művészek jelmezes csoportja. — Középkori lovag a rejtelmes kútnál Strobl Alajos szoborműve Berne Jones festménye után. — A thébai templom. Paur Géza rajza — A kurucztanya. Erdélyi fényképe után. — Fadrusz János nejével útban a Pegazus felé. — «A pezsgő jókedv». Strobl szoborcsoportja ... 12—13
Az ó-becsei honvédemlék leleplezési ünnepélye ... 13
A palotás tánez a várszinházban tartott műkedvelői előadáson. Strelisky fényképei után ... 14
A várszinházban tartott műkedvelői előadásból: Felolvasás Homérból ... 14
A nagy-kátai honvédemlék leleplezési ünnepélye. Túry Gyula rajza ... 15
Húsvét-szombati körmenet Budapesten, a Károly-kaszárnya előtt. Jantyik Mátyás rajza ... 16
A nagyhatalmak hajóhadának vezérei Kréta szigeténél ... 16
A kréta-szigeti nemzetközi csendőrség vezetői ... 16
Földi János síremlékének leleplezési ünnepélye ... 17
Görög hegyi vadászok indulóban a harcztérre ... 17
A krétai fölkelésből: A görögök ostromolják a malaxai erődöt ... 18
A «Messudije» török hadihajó elindulása az Arany-szarv öbölből ... 19
Mária Terézia koronázási menete Pozsonyban 1741 junius 25-én. A pozsonyi városi

muzeumban levő egykorú rézmetszet után rajzolta Kimnach László ... 20
A párisi jótékonysági bazár égése: A bazár elárusító helyei. — Jelenet a bazár égéséből. — A bazár romjai a tűz után. — A Hotel du Palais ablaka, melyen át a mentés történt ... 20, 21
A pozsonyi ünnepélyek: A király megérkezése a pozsonyi koronázási térre az udvari díszsátor elé. — A bandérium elvonulása. — A király megtekinti a szobrot. Jantyik Mátyás rajza ... 21
A soproni Széchenyi szobor leleplezési ünnepélye (2 kép) ... 22
A király látogatása a vásárcsarnokban: A király beirja nevét a vásárcsarnok emlékkönyvébe. — A hal-elárusító helyek a központi vásárcsarnokban a király látogatásakor. Weinwurm Antal fényképei után. — Zöldség-elárusító helyek a központi vásárcsarnokban. — Hal-elárusító helyek a központi vásárcsarnokban. Cserna Károly rajzai. — A baromfi-piacz a központi vásárcsarnokban ... 23
Kamermayer Károly temetése: A temetési menet az országos kaszinó új épülete előtt a Kossuth Lajos-utczában. Erdélyi fényképe után ... 24
Viktória királynő életéből: Viktória királynő az első tanácsülésen (1837-ben). Wilkie festménye. — Viktória királynő megkoronáztatása (1838 junius 28-án). Hayter festménye. — Viktória angol királynő, férje és első gyermekük, Viktória herczegnő. Landseer festménye. — Viktória legidősebb leányának esküvője Frigyes Vilmos porosz herczeggel, a későbbi III. Frigyes német császárral (1858 január 25-én). Phillipp festménye. — Viktória királynő, a mint az angol parlament megnyitására megy (1886) ... 25
A budapesti kerékpár korzóról. Weinwurm és Erdélyi fényképei után: A budapesti torna-klub kerékpáros-csoportja. — A Hunnia kerékpár-egylet. — Néger veloczipédes. — Hölgyek a Hunnia kerékpár-egyesületből. — Apród a Fecske kerékpár-egyesületből ... 25
Kneipp vízgyógymódja: A betegek sétája mezítláb, a nedves fűben. — Kneipp Wörishofenben betegeitől kisérve. Pillanatnyi fénykép ... 25
A sziámi király és kisérete Gödöllőn, a haraszti erdőben ... 27
A hírlapírói kongresszus üdvözlése Stockholmban. A stockholmi «Söndags Nisse» svéd lap humoros rajza ... 27
Viktória királynő jubileuma. Londoni fényképek után: A királynő elindulása a Buckingham-palotából. — Részlet az ünnepi menetből. — Viktória királynő öltözéke a jubileum alkalmával: A Buckingham-palotában és a körmenetben ... 27—28
Fiu- és leánygyermekek a zebegényi szünidei telep felavató ünnepélyén ... 28
Brassai Sámuel a ravatalon. Dunky fivérek fényképe után ... 28
A sziámi király látogatása Magyarországon: A sziámi király Bábolnán. Paur Géza fényképfölvétele. — Elindulás a nagyigmándi állomásról Bábolnára. — A király és kisérete a ménest nézik Bábolnán. Ludwigh Gyula amateur-fölvételei. — A kanczacsikók ménesének körülhajtása a sziámi király előtt Bábolnán. — A király, a mint Perczel Dezső miniszterrel beszél Bábolnán. — Megérkezés Bábolnára. — A sziámi király és kisérete Bábolnán az anyaménes udvarán. — Az anyaménes fölhajtása Bábolnán. Paur Géza fényképfölvételei. — Kisbéren, a törzsménének istállója előtt. — «Gaga» telivér törzsmént bemutatják a királynak Kisbéren. — Charun herczeg czimbalmozik a gödöllői népünnepen. — A gödöllői népmulatságból. — Ben Ahmed, Arábiából most behozott tenyészló. — Hamdani Szemri, Arábiából most behozott mén. Paur fényképei. — Az anyaménes udvarában Bábolnán. — A sziámi király megérkezése a bábolnai csikótelepre. — Srisdi kabinet-irodai főnök jelentést tesz Csulalongkorn királynak Bábolnán. — A sziámi király kisérete Bábolnán. — Chira herczeg lóháton Bábolnán. — Srisdi kabinet-irodai főnök jelentést tesz a királynak. Ludwigh Gyula amateur-fölvételei ... 29
Az egeres-gorbói hegycsuszamlás. Váry Elemér főhadnagy és Vágó Bertalan fölvételei: Szétrombolt pályarész. — Épségben maradt pályarész — A lecsuszott 67-es számu őrház. — Szántóföldek a vasút mellett ... 30
A toroczkói Brassai-ünnepélyről: Dunky fivérek fényképei után: Az emléktábla leleplezése Brassai Sámuel szülőházán. — Toroczkói jegyesek. — Toroczkói leányok. — Toroczkói leány-gyermekek. — Toroczkói asszonyok ... 31
Székely szekerek Fehéregyházán. — A segesvári ünnepre menő székelyek. Paur Géza fényképei után ... 32
A fehéregyházai emlékoszlop felavatási ünnepélye. Dunky fivérek fényképe után ... 32
A segesvári Petőfi-szobor leleplezési ünnepélyéről: Bartók Lajos előadja ünnepi beszédét. Paur Géza fényképe után. — 1848/49-es honvédek a segesvári Petőfi-szobor előtt. Dunky fivérek fényképe ... 33
Ráth Károly temetése: A gyászmenet a Kossuth Lajos-utczában ... 32
A filippopoliszi bűnpörből: Szimon Anna. — Novelics rendőrfőnök. — A kis Bojcsev Georgina. — A Marica-hídja, a gyilkosság szinhelye ... 32
A kereskedelmi muzeum Budapesten: Báró Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter megnyitja a muzeumot ... 33
A rózsahegyi városház a torony beomlása után ... 33
A Duna áradása Budapestnél. Weinwurm Antal fényképei: A szent-endrei országút, Ó-Buda és Aquincum között. — Az elöntött raktárak a Ferencz-József-rakparton ... 33
Árvíz a Margitszigeti fürdőépület előtt ... 34
Szent-István-napi körmenet 1860-ban. Egykorú kőrajz után ... 34
A Nyergestetőn állitott honvédemlék leleplező ünnepélye ... 34
A «Zenta» hajó vízrebocsátása Pólában. Paur Géza pillanatnyi fényképei: A «Fantasia» hadijacht (a háttérben Póla). — Az arzenál hajóépitő osztálya az új vashíddal. — A «Zenta» a hajócsusztatóban, a vízrebocsátás előtt. — A «Zenta» a vízrebocsátás után. — A tengerészcsapatok elvonulása Ottó főherczeg előtt. — Ottó főherczeg és neje a tábori misén. — A «Pelikán» hadihajó, a hol Ottó főherczeg és neje laktak. — A «Lussino» hadihajó, mögötte a régi hadihajók. — Néző közönség a «Greif» jachton. — Az «Albrecht» és «Elisabeth» pánczélos hajók, a hol a vendégek elszállásolva voltak ... 35
Képek a csallóközi árvízről: Dióssy Ede amateur fényképei után: Mentésre siető hidász katonák. — Elöntött házak Nagy-Lélben (elöl komáromi halászok csónakokkal). — Összedőlt házak Aranyoson. — Árvíz által átszakitott vasúti töltés Duna-Ujfalu előtt ... 35
A Szent-István-szobor leleplezési ünnepélye Palánkán ... 36
Képek a magyar nemzet történetéből: Ferdinánd főherczeg. Egykorú festmény után. — Izabella királyné. Krauach Lukács festménye után. — Báthory István. (Az Ambrasi-gyűjteményben levő eredeti után.) — Török martalóczok üldözése. Vágó Pál rajza. — Janicsár. (XVII. századbeli festmény után) ... 36
A tatai ünnepnapokról:
II. Vilmos német császár megérkezése Tatára. Jantyik Mátyás rajza ... 38
Az uralkodók hintóba szállása a vasúti állomáson, II. Vilmos német császár megérkezésekor. Weinwurm Antal pillanatnyi fényképe után ... 38
Komárommegye diadalkapuja Tatán ... 38
Eszterházy gróf diadalkapuja Tatán ... 38
Tata város diadalkapuja ... 38
A király és gróf Eszterházy Ferenczné a jótékony bazárban Tatán. Kalmár fényképe után ... 38
A király szalonja a tatai kastélyban ... 38
A király karszéke a tatai vasúti állomáson emelt díszsátorban ... 38
A tatai parasztbanderium. Weinwurm Antal fényképe után. — A tatai vasúti állomáson fölállitott díszsátor belseje. Klösz György fényképe után ... 38
Királyunk és II. Vilmos német császár a tatai hadgyakorlatokon ... 38
Királyunk és kisérete. — Az uralkodók és kiséretök megérkezése a gyakorlatok szinhelyére. Erdélyi fényképei után ... 38
Ő felsége a király előterjesztést vesz át. — Az uralkodók nézik a csapatok előnyomulását. — II. Vilmos német császár és királyunk. — Az uralkodók nézik a lovasság rohamát. — József főherczeg Rajner főherczeggel beszél. — Külföldi vezérkari tisztek. — Pihenő. (Vilmos császár lovát gondozza.) — A dandárparancsnokok átveszik Ő Felsége parancsát. — Német vezérkari tisztek megtekintik az új ismétlő-ágyút. — A hadosztályparancsnok kiadja rendeleteit. — Megérkezés a hadgyakorlatra. — A marsal-tábla a lovardában Tatán. Klösz György fényképei után ... 39
II. Vilmos császár és Ferencz József király Bellyén. Strelisky fényképe ... 39
II. Vilmos császár Budapesten:
Bevonulás a keleti pályaháztól a kerepesi-úton ... 39
A bevonulás az Albrecht-úton. — A német császár bevonulását nézők az Oktogon-téren. — Csoport egy utczasarkon a német császár bevonulásakor. — Az Andrássy-út egy részlete az ünnepi napokban. Háry Gyula rajzai ... 39
Az Albrecht-út sarka a bevonuláskor. — II. Vilmos császár fogadtatása a nemzeti múzeumban. Klösz György fényképei után ... 39
II. Vilmos császár megérkezése a nemzeti múzeumhoz. — Wlassics miniszter érkezése a nemzeti múzeumhoz a német császár fogadására. Behr Dezső amateur fényképei. — Az uralkodók elindulása az új igazságügyi palotából ... 39
Az udvari páholy az operaházi díszelőadáson. R. Hirsch Nelli rajza ... 40
Fogadás a budai királyi palotában. Limmer rajza ... 41
Tábori mulatság schleswig-holsteini háború alatt. Egykorú festmény után ... 38
A Rè d'Italia olasz pánczéloshajó elsülyesztése a lissai csatában ... 40
A román királyi pár Budapesten. Klösz fényképei: A díszszázad a királyi pár megérkezése után hazavonul a keleti pályaháztól. — A román királyi pár megérkezése a magyar tudományos akadémia palotájához. — A román királyi pár a magyar tudományos akadémia palotájának kapujánál ... 40
Kivilágítás az Andrássy-úton és Erzsébet-körúton Ő Felsége tiszteletére szeptember 30-án ... 41
A király megteszi az új tüzérkaszárnya zárkövére a kalapács-ütést. — A király fogadtatása a díszsátor előtt az új tüzérkaszárnya zárókőletételi ünnepélyén ... 41
Az «Ika» összeütközése a «Tyriá»-val. Paur Géza rajza ... 41
Rudolf trónörökös emléktáblájának leleplezése a Retyezáton ... 42
A budapesti lóversenytérről. Klösz György fényképei után: A birói páholy. — A nagy tribün. — Próza. — Eigentlich. — Statesman. — Visszatérés az istállóba a verseny után. — Kópé. — Balek. — Persze ... 42
A keszthelyi gazdasági tanintézet hallgatói gyakorlaton ... 42
Gróf Festetics Tasziló az ezredévi díszmetben ... 43
A keszthelyi gazdasági tanintézet százéves jubileuma: Az ünnepély az intézet régi épülete előtt ... 43
A rimaszombati bányász-kongresszusról. Andrássy László fényképe után ... 43
Török Ferencz táborszernagy a m. kir. csendőrség tisztikarával ... 44
A pákozdi csata 1849-ben. — Schlik és vezérkara Kassánál. A bécsi hadügyi levéltárban levő eredetiek után. — A 6-ik honvédzászlóalj lobogója ... 45
A «Magyar athletikai klub» őszi viadaláról: Diszkosz-dobók csoportja. — Dr. Porteleky László diszkosz-dobása. — Rúdugrás. — Döntő futam «Magyarország bajnokságáért». Divald fényképei után ... 45
Az osztrák képviselőház ülése. Myrbach F. rajza ... 45
Jelenetek az osztrák képviselőházból (4 kép) ... 49
A «Jókai» gőzös elsülyedése. Paur Géza rajza ... 50
István főherczeg az 1838-iki árvízkor Pestre indul. Egykorú kőnyomat után ... 51
A bécsi zavargások: A huszárok rohama a zavargók ellen, a képviselőház előtt ... 51
Az osztrák képviselőház november 26-iki üléséről: A rendőrség az elnöki emelvény körül ... 51
A prágai zavargások: A statárium kihirdetése (deczember 2.). — A dragonyosok szétzavarják a Venczel-térről a zavargókat (nov. 30.) ... 51
A budapesti munkásházak fölavatási ünnepélyéről ... 51
Bolyai a halottas ágyon ... 52
Karácsonyi vásár Budapesten a Vámház mellett. Goró Lajos rajza ... 52
I. Napoleon halála. Steuben báró festménye után ... 52

VII. Illusztrácziók elbeszélésekhez, történeti rajzokhoz, költeményekhez.

Lampérth Géza «A csárdában» czimű költeményéhez rajz Paur Gézától ... 1
Képek «Robinson»-ból ... 5
Jókai Mór «Az asztalos családja» czimű elbeszéléséhez 4 rajz R. Hirsch Nellitől ... 1
Verne Gyula «Az úszó sziget» czimű regényéhez 70 rajz ... 1—26
Rákosi Viktor «Polgárháború» czimű regényéhez 14 rajz Linek Lajostól ... 5—28
Vágó Pál rajza Petőfi «Csatadal» czimű költeményéhez ... 31
Lampérth Géza «A temetőben» czimű költeményéhez ... 44
Gyulai Pál «Tanács» czimű költeményéhez ... 49
Kiss József «Rab asszony» czimű költeményéhez rajz Grünwald Bélától ... 50
Jakab Ödön «Két imposztor» czimű új munkájából két rajz Neogrády Antaltól ... 51
Vargha Gyula «Jövel megváltó» czimű költeményéhez Goró Lajos rajza ... 52
Zichy Mihály rajzai Arany János «Rákócziné» czimű balladájához (3 kép) ... 52
Verne Gyula «Dardentor Clovis» czimű regényéhez 44 kép ... 27—46
A «Híres asszonyok» czimű történeti rajzokhoz:
Lecouvreur Adrienne ... 29
Sévigné asszony (két arczképe): I. Mignard festménye után metszette Roger. — II. Nanteuil eredeti festményéről rajzolta Belliard ... 31
La Valière Luiza. Belliard rajza Mignard festménye után ... 32
Montespan asszony ... 33
Pompadour márkiné (3 arczkép) ... 34—36
Du Barry. Belliard rajza után ... 37
XV. Lajos. Vanloo festménye után ... 38
Maintenon asszony. Petitot festménye után ... 47
XIV. Lajos öregkori arczképe ... 48
A saint-cyri intézet ... 49—50
Napoleon anyja (2 kép) ... 51
Bonaparte Károly, Napoleon atyja ... 51
Záró kép a «Napoleon anyja» czimű közleményhez ... 52
Erdélyi Zoltán «Vesztett boldogság» czimű verses regényéhez 9 rajz Neogrády Antaltól ... 40—46
Vas Gereben «A puszta világából» czimű elbeszéléséhez 11 rajz Neogrády Antaltól ... 47—48
Vikár Béla «Árpád és Habsburg, vagy a király kegyelete» czimű költeményéhez 4 kép Kimnach Lászlótól ... 49—50
Berczik Árpád «A jubiláns» czimű elbeszéléséhez 2 rajz Goró Lajostól ... 51—52

VIII. Vegyes tárgyak.

Chimay herczegné. — Rigó Jancsi ... 1
A kubai köztársaság zászlaja és czimere ... 6
Görögország és Kréta szigete (térkép) ... 8
Vasquez grófné mint «Sulamith» és D. Handel Berta mint «Sába királynője» Uher Ödön fényképei után ... 9
Blondin mutatványai: Blondin első útja a Niagara fölött ... 10
A hódmezővásárhelyi méregkeverők: (9 kép) ... 11—14
Kréta sziget térképe ... 12
Görög lapok rajzai: Delyannisz miniszterelnök ultimátumát a papirkosárba dobja. — A nagyhatalmak hajóiról Krétánál a görögökre lőtt lövegek. — A szultán II. Vilmos német császár karjába kapaszkodva ... 12
Görögország, Kréta és a nagyhatalmak. (Egy amerikai görög lap rajza) ... 14
Dóczi Lajos «Ellinor királyleány» czimű új vígjátékából. R. Hirsch Nelli rajzai (4 kép) ... 13
Az országos képtárból ellopott festmények és az azok helyébe tett képek (4 kép) ... 15
A «Hírlapíró» czimű verses prológ győri műkedvelői előadásáról ... 16
Gróf Széchenyi István életrajzából: Az Ullmann-ház Pesten: Széchenyi lakása 1848-ban. — Az 1848-iki képviselőház helyisége: a régi redoute. — Jelenet a bécsi forradalomból. — Az 1848-iki képviselőház ülésterme ... 17
Képek a görög képviselőházból (9 kép) ... 17
A török-görög háború térképe ... 18
A pozsonyi díszelőadásból: Jászai Mari gróf Zichy Géza prológját szavalja. Jantyik Mátyás rajza ... 21
Szent István állkapczája. Háry Gyula rajza ... 34
A szent jobb. Szentkirályi Antal fényképe után ... 34
A szent jobb ereklyetartója ... 34
Angiolito, Canovas gyilkosa ... 34
A 25-ik (losonczi) gyalogezred egyenruházata alapitásától kezdve (3 kép) ... 35
Pálmai Ilka újabb szerepeiben (3 kép) ... 35
Küry Klára mint Trilby (4 kép). Strelisky fényképei után ... 42
A keszthelyi «Georgikon» megnyitása emlékére vert érem ... 43
Réjane asszony mint «Madame Sans Gêne» ... 47
Franczia Guyana és az Üdv szigetei (2 térkép) ... 48
A «Bohémek» a m. kir. operaházban. Kalmár P. fényképei ... 50
Madách Imre ifjukori rajzaiból (6 kép) ... 51

IX. Női munka és divat.

A 3, 6, 11, 18, 22, 29, 36, 43, 51 számokban.

X. Külön képmellékletek.

Abdul Hamid szultán visszatérése a szelamlikról. Jantyik Mátyásnak az 1897. junius 25-iki szelamlik alkalmával Konstantinápolyban készitett rajza ... 28
Budavár visszavétele 1686-ban. Benczúr Gyula festménye ... 52

B) SZÖVEG.

1. Elbeszélések, genreképek.

Lap
Hogyan csempésztünk hadi szereket Kuba szigetére. *Carico* Benjamintól. Spanyolból forditotta *K. B.* 4
Egy teáskanna. Irta gróf *Zichy* Géza 19
Menelik-fogságában. Egy olasz törzstiszt naplójából 70
Megfoghatatlan történetek. Irta *Mauksch* Kornélia 179—211
Levél a «Vasárnapi Ujság» szerkesztőjéhez. Irta *Mikszáth* Kálmán 186
III. Sándor czár haláláról. Újabb följegyzések 214
El-Hamid. Elbeszélés. Angolból forditotta *S. V.* 245
Egy viharos diné. Emlékeimből. Irta id. *Ábrányi* Kornél 279
Fiskális esze van. Rajz. Irta *Alapi* Béla 282
Házasság. Irta *Ujlaki* Antal 319
Az oroszlán barlangjában. Elbeszélés Angolból 331
Emberevők a vasuton. Elbeszélés. Irta *Twain* Mark. Angolból forditotta *S. V.* 378
A béka-tudós. Rajz a magyar népéletből. Irta *Szívos* Béla 415
Az öreg Mihályról. Irta *Vértesy* Gyula 435
Teleki Sándor, Liszt Ferencz és az oroszok. Irta *Szádeczky* Lajos 454
A halálos itélet *Timasev* tábornok emlékirataiból. Oroszból forditotta *S. V.* 486
Bohéme-világ. Történeti humoreszk. Irta *Deli* 552
Az özvegy tanítóné leányai. Elbeszélés. Irta *Vértesi* Arnold 567
A Mili néni németje. Elbeszélés. Irta *Vértesy* Gyula 582—602
Egy vitéz magyar katona életéből. Irta *Marcziányi* György (képpel) 614
Solitudo. Irta *Jókai* Mór 665
Egy királyné a számüzetésben. IV. Gusztáv Adolf svéd király neje, Bádeni Friderika (arczképpel) 707—736
Marlborough tábornagy jelszava. Elbeszélés. Angolból 711
Templomban. Irta *Bartha* Miklós 726
A legnagyobb áldozat. Elbeszélés. Irta *Vértesy* Gyula 879

2. Költemények.

Ambrozovics Dezső: Titok 746
Bán Aladár: Otthon 435
Halottak napján 726
Barangó: Elvégeztetett 299
Bartók Lajos: A római Campagnán 470
Árpád hős magzatjai 650
Szabadság virága 859
Béry Gyula: A rózsabokréta (Vicomte de Borrely) 103
Beszkid István: Melankólia 347
Bursics Ernő: Feleségemnek 414
G. Diószeghy Mór: Érzem 414
Dömény József: Unokám halálakor 538
Dömötör Pál: Már hajlik a nap 582
Králjevics Márkó és Kosztadin bég (szerb népköltemény) 582
A fivérek és nővér (szerb népköltemény) 686
Endrődi Sándor: A «tanitók háza» felé 82
Erdélyi Zoltán: Egy levélre 618
Fejes István: Alkony az erdőn 567
A tizek szobra 686
Feleki Sándor: Junius 378
Hegedűs István: Hellas és a nyugat (Paraskhos Akhilles) 210
Krétai árva (Paraskhos Akhilles) 210
Illyés Bálint: A két turul 98
Jakab Ödön: Telnek az évek 66
Justh Béla: Májusi dal 347
Kiss József: Rab asszony (képpel) 847
Kisteleki Ede: Tisza 247
A fák suhognak 787
Kozma Andor: Tavaszi szellő 299
Lampérth Géza: A csárdában (képpel) 6
Márcziusi szép napok 163
Pünkösdkor 371
Petőfi 506
Balaton vidékén 555
Visszhang (II Vilmos köszöntőjére) 631
Előtted magas bérczetető (Carmen Sylva) 650
Karácsony-várás 885
Lévay József: A két öreg 146
Zöld hegy oldalán 270
Emléklapok 454
Lévay Mihály: Dal a honvédekről 231
Luby Sándor: Nem rég mosolyát szórta (Carmen Sylva) 650
Szeretnék lenni (Carmen Sylva) 650
Mares Ödön: A távolból 378
Mezarthim: Rozmaring 567
Mezei Ernő: Utczai csillagászat 734
Pásztói: Vajda János sirjára 51
Az őszhöz 787
Pásztor Árpád: Dalok a tengerről 247
Pósa Lajos: Édes anyám 178
Petőfi sirjánál 506
Őszi hangok 766
Radó Antal: Szonett (Musset) 102
Szabolcska Mihály: Egy nagy bölcsész-költő halálakor 51
Féltékenység 194
Dal a bölcseségről 315
Vigasztaló dalok 510
Karácsony előtt 885
Szász Béla: Esték 486
Ifj. *Szász* Béla: A szemek (Sully Prudhomme) 398
Titok-tartás (Eugén Manuel) 399
Szász Károly: Petőfi szobrához 520
Merengés 666
Pataknál 666
Élet-halál 746
Ifj. *Szász* Károly: Az én imádságom 130
Szász Zoltán: Memnon keserve 263
Száray Gyula: Ember 18
Szüry Dénes: Dalok (Heine után) 250
P. Thewrewk Emil: Kölcsey szobra előtt 210
A Kisfaludy-társaság félszázados fennállásának emlékére 366
K. Tóth Kálmán: Herkulanum hőse 278
Vajda János: Hosszú éjjel 51
Vargha Gyula: Megnyugvás 3
Jövel megváltó (képpel) 885
V. S. II. Oszkár svéd király dala 707
Zempléni Árpád: Ulysses 114
Gróf *Zichy* Géza: A pozsonyi koronázó emlékszobor leleplezési ünnepén a szinházban bemutatott élőképeknek magyarázó prológjai 334
Fiam emléke 802
Ismét czigány 802

3. Élet- és jellemrajzok.

A két Balassa Bálint (arczképekkel) *Baráth* Ferencz 1
Rogeard (arczképpel) 7
Pápay István (arczképpel) 17
A magyar királyi posták, távirdák és telefonok elnök-igazgatója (arczképpel) 53
Egy öreg tanár jubileuma: Lederer Ábrahám (arczképpel) *Gy.* 42
Vajda János (arczképekkel) 49
Vajda János költészetéről. *Endrődi* Sándor 59
Deák Ferencz kiadatlan arczképe (arczképpel) 65
Gróf Muraviev Mihály (arczképpel) 73
Klimm Mihály (arczképpel) *—r—* 81
Andrée Chénier (arczképpel) 87
Gróf Majláth Gusztáv erdélyi egyházmegyei róm. kath. püspök (arczképpel) 97
Gróf Apponyi Albert jegyese (arczképekkel) *Vayk* 105
Schulek Vilmos (arczképpel) 113
Schubert Ferencz (arczképpel) 114
A görög királyi család (arczképekkel) 118
Melanchton Fülöp emlékezete (képekkel) 121
A Tisza grófok (arczképekkel) *—á—r* 129
Kolokotronis Theodor 135
Hoffmann Alfréd (arczképpel) *B. Gy.* 137
Goldmark Károly (arczképpel) *Láng M.* 138
Burián István, monarchiánk athénei követe (arczczképpel) 145
Petőfi életéből. *Törökfalvi Pap* Zsigmond 146—147
Két magyar tudós halála: Torma Károly és Jurány Lajos (arczképekkel) 154
Blondin (képekkel) 155
Brassai Sámuel tanárságának hatvanadik évfordulóján (arczképpel) *Boros* György 161
Brassai Sámuel otthon (képekkel) *Boros* György 163
Dr. Cselka Nándor (arczképpel) 169
A görög mozgalom vezérférfiai (arczképekkel) 185
Dóczi Lajos (arczképpel és képekkel) 196
A görög függetlenségi eszme első vértanuja (képpel) 198
Emlékezés Kölcsey Ferenczre (arczképpel) *Váczy* J. 209
Dr. Navratil Imre (arczképpel) 217
Aivaszovszky Iván (arczképpel) 217
Kölcseyről. *Vayk* 225
A mi Brassai bácsink. *Herman* Ottó 229
Brahms János (arczképpel) 234
Zágoni Bodola Lajos emlékezete (arczképpel) *Szász* Károly 242
Szilágyi István (arczképpel) 261
Gróf Széchenyi István és az 1848-iki mozgalmak (képekkel) 263
Schlauch Lőrincz biboros püspök jubileuma (arczképpel) 277
Báró Lévay Henrik (arczképpel) 285
Leövey Klára (arczképekkel) 285
Zsófia alençoni herczegnő (arczképpel) 306
Id. Ábrányi Kornél (arczképpel) 337
Rallis Demeter (arczképpel) 338
A lugosi új gör. kath. püspök (arczképpel) 354
Az első magyar nőorvos (arczképpel) 354
Pauli Rikárd (arczképpel) 354
A Kisfaludy-társaság tagjai (arczképekkel) 363
Kisfaludy Károly hatása. Irta *Gyulai* Pál 363
Kamermayer Károly (arczképpel) 377
Gróf Blagay Lajos (arczképpel) 379
A hadviselő török sereg vezéreiről (arczképekkel) 382
Battenberg Ferencz József herczeg és neje, Anna, montenegrói herczegnő (arczképekkel) 384
Kármán Mór (arczképpel) 385
Az angol királynő hatvan éves uralkodásának jubileuma (képekkel) 393
Viktória királynő naplója 395
A sziámi király (arczképpel) 401
Kneipp Sebestyén (képekkel) 405
Szilágyi Sándor (arczképpel) 413
Brassai Sámuel (arczképekkel) 421
Corzan Avendano Gábor jubileuma (arczképpel) 423
Kneippről. *Szüry* Dénes 423
Egy magyar grófi pár ezüst lakodalma (képekkel) 432
Gróf Bethlen Gábor (arczképpel és képpel) 442
A sziámi királyné (arczképpel) 467
Hires csillagászok életéből 484
Emlékezés Petőfire 501
Petőfi. Emlékbeszéd: *Bartók* Lajos 522
Köllő Miklós (arczképpel) 523
Ráth Károly (arczképpel és képpel) 525
Vasco de Gama jubileuma (arczképpel) 526
Az éjszaki sark egyik első kutatója 538
Andrée utitársai (arczképekkel) 539
Kozma Sándor (arczképpel) 541
Dr. Kovács József (arczképpel) 542
Canovas del Castillo Antal (arczképpel) 559
Fadlallah-el-Hedad (arczképpel) 559
Idősb Gyalokay Lajos (arczképpel) 572
Horváth Gyula (arczképpel) 573
Dr. Poór Imre (arczképpel) 574
Breznyik János (arczképpel) 574
Bezerédj István (arczképpel) 581
A párbajt vivó királyi herczegek (arczképekkel) 590
Elbert Imre (arczképpel) 591
Pulszky Ferencz (arczképekkel) 605
Volf György (arczképpel) 621
Péchy Tamás (arczképpel) 643
A román királyi pár (arczképekkel) 649
Sterneck tengernagy (arczképpel) *Reményi* Antal 657
Kondor Gusztáv (arczképpel) 672
Pallavicini Ede őrgróf (arczképpel) 685
Karadzsics Vuk, az újabb szerb irodalom megalapítója (arczképpel) *Poporics* Vazul István 687
Helfy Ignácz (arczképpel) 692
Láng Lajos (arczképpel) *B. G.* 693
Mudrony Soma (arczképpel) 714
Két új miniszterelnök (arczképekkel) 714
De Gerando Attila (arczképpel) 725
Török Ferencz táborszernagy (arczképpel) 733
Tóth Pál (arczképpel) 734
Aggházy Károly (arczképpel) 735
Az új szerb miniszterium (arczképekkel). *Strausz* Adolf 745
Márkus József és Halmos János (arczképekkel) 765
Szikszai Lajos (arczképpel). *Hegyesi* Márton 771
Arany János tanárrá való meghivása (arczképpel). *Benkő* Imre 773
Az Erdélyi magyar közművelődési egyesület új elnöke (arczképpel) 793
Lechner Lajos (arczképpel) 795
Herczegh Mihály (arczképpel) 801
Leoncavallo (arczképpel). *Kereszty* István 809
Az osztrák képviselőházból (arczképekkel) 809
Madách Imre ifjús ga (képekkel). *Palágyi* Menyhért 817—857
Blanco tábornagy, Kuba új főkormányzója (arczképpel) 823
Az új osztrák miniszterelnök (arczképpel) 825
A két Bolyai (képekkel) 841—882
Madách Imre rajzai (képpekkel) *P. M.* 852
Dr. Schwimmer Ernő (arczképpel) 864
Ormody Vilmos (arczképpel) 865
Daudet Alfonz (arczképpel) 887

4. Történelem, régészet és rokontárgyúak.

Egy régi magyar főúr és udvara (arczképpel) 3—29
Ismeretlen költemények Petőfitől. *Baróti* Lajos 34
A kolostorok világából (képekkel) 90
Magyar feltalálók és technikusok 115
Egy trónvesztett görög király (I. Ottó és az 1862-iki forradalom) 147
Emlékezés márczius 15-ére (képekkel) *Váczy* J. 167
Visszaemlékezés az 1838-iki árvizre. *Vayk* 182
III. Béla király arczképéről (képpel) *Dr. Török* Aurél 212
A görög függetlenségi harcz történetéből 270
Larissza, Arta, Trikala 279
Mária Terézia Pozsonyban 314
«Életünket és vérünket» *V. J.* 315
Gróf Széchenyi István utolsó évei. *V. J.* 346
Régi díszszemlék *Vajk* 347
A népies magyar ruházat eredete (képekkel) 382
Magyar katonai akadémia 399
Viktória uralkodási korszaka 438
Viktória angol királynő családja 458
Sárosy Gyula egy ismeretlen verse. *Lector* 470
Brassai Sámuel levele 471
Muraviev orosz katonai iró a segesvári csatáról 506
Oreusz orosz katonai iró czikke a segesvári csatáról (térképpel) 506
Eötvös Károly megjegyzései Oreusz czikkére 507
Petőfi haláláról. *Eötvös* Károly 509
Pataky József 48-as honvéd-tüzérhadnagy Petőfi haláláról 520
Segesvár és Petőfi. Id. *Gyalokai* Lajos emlékirataiból 534
A 48 előtti országgyűlésekből 537
Szent István király ünnepére (képekkel). *Forster* Gyula 549
Képek a Magyar Nemzet Történetéből (képekkel) 589
Egy hadgyakorlat 1797-ben 598
Koronás vendégek Magyarországon 607
Pest városa kilenczven évvel ezelőtt 618
Ráczkeve (képpel) *Károly* János 642
Gróf Pálffy Jánosról 669
A keszthelyi Georgikon történetéből. Dr. *Lovassy* Sándor 688
Szent Gellért püspökről 709
A Károlyi-palota szomorú napjaiból 750
Magyarországról való irás 1682-ből. *Czakó* Elemér 754
Ferencz József főherczeg Pestvármegye közgyűlésén 1847-ben (arczképekkel) 785
A nemzeti ébredés korszakából 786
Az Eszterházyakról. *Marcziányi* György 802
Egy múlt századi nagy tűzvész. *rnd* 823
A magyar viseletek története (képekkel) 846
Emlék borus időből. *Szontagh* Pál 863

5. Hazai táj- és néprajzok, közintézetek, népszokások, műtárgyak.

József főherczeg új villája Fiuméban (képekkel) *P. G.* 21
A plitvicai tavak és zuhatagok (képekkel) 23
Anina (képekkel) 73
A Belváros romjai (képekkel) 87
Egy angol nő Magyarországról 103
Az isaszegi csata emléke (képpel) 121
A «Kisfaludy-szinház» Ó-Budán (képpel) 122
Budapest régi piaczai (képekkel) 150
A királyi várpalota épitése (képekkel). *Kovács* Dénes 193
Az ó-becsei honvédemlék (képpel) 202
Egy új gyógyintézet (képekkel) 202
Correggio festményei (képekkel). *Dr. Nyári* Sándor 244
Krisztus a Keresztfán és Jeruzsálem körképe (képekkel) 250
A czeglédi ref. templom (képekkel) 252
A tavaszi műtárlat (képekkel) 253, 265, 305, 321, 337, 348
Hunyadi János halála (képpel) 287
A pozsonyi koronázási emlékszobor (képpel) 313
Pozsony (képekkel) 315
Uj gyermekkórház a fővárosban (képekkel) 322
Gróf Széchenyi István szobra Sopronban (képpel) 345
A Kisfaludy-társaság 361
A vásárcsarnokokból (képekkel) 369
Tót-Komlós (képekkel) 379
Uj egyetemi palota (képpel). *Rényi* József 380
Emlékezés Igló-Füredre (képekkel) *Szász* Károly 385
A Belváros romjai (képekkel) 449
A székelyudvarhelyi ezredévi emlékoszlop (képpel) 473
Petőfi szobra és a honvéd-emlék a segesvári csatatéren *Kozma* Ferencz 502
Emlékezetes helyek Petőfi életéből (képekkel) 510
Brassai Sámuel szülőháza (képekkel) 510
Segesvár (képekkel) 521
A fehéregyházai csatatéren (képekkel). *Paur* Géza 533
A római magyar történelmi intézet (képekkel). Gróf *Vay* Péter 557
Szent István király szobra Paláukán (képpel) 587
Tata (képekkel). Dr. *Takáts* Sándor 599
A csepelszigeti Árpád-szobor s az «Árpád-hid» (képekkel) 639
Képek Baranyából (képekkel). *Baksay* Sándor 651
A Károlyi grófok nagykárolyi várkastélya és pesti palotája (képekkel) 667
Az új tüzérkaszárnya (képekkel) 674
Rudolf trónörökös emléktáblája a Retyezát alján (képpel) 687
Keszthelyről (képekkel) 705
A kismegyeri emlékoszlop (képpel) 713
A magyar királyi csendőrség (képekkel) 729
A kerepesi-úti temetőből (képekkel) 734
Deák Ferencz szülőháza (képekkel) 753
Ligeti Antal síremléke (képpel) 774
Fiume (képekkel). *Sz. J.* 790
Az Új-épület pusztulása (képekkel). *Markó* M. 807
A Műcsarnokból (képekkel) 849
A deési ezredévi emlékoszlop (képpel) 862
Az új munkásházak (képekkel) 868
Budavár visszavétele 1686-ban. Benczúr Gyula festménye (képpel) 885

6. Általános nép- és országisme.

A kubai hadjárat szinhelye (képpel) 11
Emlékek Kelet-Indiából (képekkel). *Reményi* Ferencz 66—130
Robinson szigete (képekkel) 71
Gróf Széchenyi Béla kelet-ázsiai utazása (képekkel). *Dr. Jankó* János 102
Kréta sziget (képekkel) 119, 183
Levelek Kelet-Afrikából (képekkel). *Emmer* Géza Károly 131
Levél Ceylon szigetéről. Báró *Kemény* Endre 150
Görög- és Törökország hadereje 153
A krétai fölkelők (képekkel) 154
Levelek Kelet-Ázsiából. B. *Kemény* Endre 169, 199, 231, 250
Athénből (képekkel). *Latkóczy* Mihály 177
A mai görög nőkről (képekkel). *Latkóczy* Mihály 215
A fáráók országában (képekkel) 227
A görög-török harcztérről (képekkel) 269
A harcztér főbb helyei képekben (képekkel). *Strausz* Adolf 280
Novi-Bazár (képekkel). *Szokolai* Kornél 401
A Kaukázusból. Zichy Jenő gróf könyve (képekkel) 421
II. Abdul Hamid szultán a szelamlikon (képpel). *Szendrei* János 452
A stockholmi kiállítás (képekkel). *Erdélyi* Zoltán 481
Viktória királynő udvara 485
Utazás az iráni nagy sósivatagban (képekkel). *Rakovszky* Béla 585
Az új aranyország (képekkel) 607
Levél a Kaukázusból. *Szádeczky* Gyula 635
Nehány nap Jáva szigetén (képekkel) *Reményi* Ferencz 746—766
Az osztrák képviselőház (képekkel) 753
A tibeti nagy láma (képpel) 755
Tekhnikusok külföldi tanulmány-útja (képekkel). *Kunwald* Czézár 770
Dreyfus raboskodásának helye (térképekkel) 810
Az aranyláz. *Varjas* Károly 822
Dawson-City 865
Betlehem (képekkel). *Roskovics* Ignácz 877
A karácsony a lengyeleknél 883

7. Természettudomány, ipar, kereskedelem és rokon.

Szirokkó a Quarnerón (képpel). *Paur* Géza 22
Tenger alatti villamos vasút (képpel) 27
A budapesti posta (képekkel). *Laszy* Győző 35
A köd (képekkel) 42
A távíró berendezése és működése (képekkel). *Kiss* József 51
A telefon (képekkel). *Hollós* József 55
Egy égitest romjai. *Wonaszek* A. Antal 59
A bogárság tanyáiról (képekkel) 74
A nap forrósága 89
Élő fényképek (képekkel). *Paur* Géza 90
Kirándulás a Holdra (képekkel). *Kövesligethy* Radó 163
Amerikai túlzások 336
A szem szine 352
A nap kerengő mozgása 455
A ködágyúzás 478
Éghajlatunk átalakulása 473
A földrengésekről 483
Andrée léghajóútja az éjszaki sarkhoz (képekkel) 489
A «Sas», Andrée léghajója (képekkel) 526
Éghetetlen fa 556
A «Zenta», torpedó-hajó (képpel). *Rényi* Antal 565
Filléres takarékpénztár 619
Sürgöny és telefon sodronyvezeték nélkül *Varjas* Károly 803
A zerograf. *Varjas* Károly 863
Ketté választott tengeri hajó usztatása (képekkel) 866
Maguktól járó kocsik (képekkel) 887
Kormányozható aluminium léghajó (képekkel) 887
Természettudományi kisérletek eszközök nélkül (képekkel) 892

8. Tárczaczikkek, napi érdekü közlemények.

Régi új-évek. *V.* 9
Régi czigányzenészeink a külföldön 59
A miről megfeledkeztünk. *Farkas* Klára 154
A húsvét-ünnepek hazánkban. *Vayk* 241
Az érzékek csalódásai 247
Uralkodók találkozásai 266
A görög képviselőházból (képekkel). *Strausz* Adolf 267
Régi ügyvédek és jogászok 283
A leghirhedtebb méregkeverő asszony. *Könyves* T. K. 299
Ujságok Krisztus előtt 303
Két régi magyar nő levele. *Vayk* 332
Egy régi képlopás 350
Régi pünkösd-ünneplések. *Vayk* 370
Száz éves tudósok (képekkel) 414
Kisérletek a romok közt 418
Hogy utaztak ezelőtt száz évvel? 470
Forró napok 489
A segesvári ünnepről (képekkel). *Lampérth* Géza 517
A nagy-apponyi nász 555
A Margitsziget veszedelme. (képpel). *Ábrányiné Katona* Klementina 557
Örmény-török fenekedések 569
Valami a szellemidézésről *V. S.* 573
Párisi koldusok 586
Régi udvari vadászatok 631
Lóversenyek régente 655
Tapa l'oeil. *Barabás* Albert 670
A «praxi». A magyar gazdasági diák. *Cserjés* Lajos 689
A zöld gyepről (képekkel) 691
Küry Klára Trilbyje (képekkel) *Erdélyi* Zoltán 693
Halottak napja 730
A mesterségek különösségei 805

*

Az ezredévi ünnepélyek idejéből (képpel) 10
A boszniai árviz (képekkel) *Szokolay* Kornél 25
A resiczai bányaszerencsétlenség (képekkel) 26
A Petőfi-társaság közgyűlése 27
Elfogott kubai fölkelők (képpel) 59
A kubai háboruról (képekkel) 89
A Kisfaludy-társaság gyűlése 107
Tekhnikus bál a Royalban (képpel) 107
Görög zavargások (képekkel) 116
A krétai zavargások 170
A képzőművészek jelmezünnepélye (képekkel) 186
Művész-ünnepély a Műcsarnokban (képekkel) 201
Műkedvelői előadás a budai várszinházban (képekkel) 212
Kréta és a nagyhatalmak (képpel) 218
A hódmezővásárhelyi méregkeverők (képekkel) 221
Kölcsey nagykárolyi szobrának leleplezése (képekkel) 227
Szoborleleplezés Nagy-Kátán (képpel) 233
Földi-ünnepély Hadházon (képekkel) 233
A föltámadási ünnep (képpel) 248
A krétai hajóhad parancsnokai (képpel) 252
A rend őrei Krétában (képpel) 252
A malaxai erőd ostroma (képpel) 287
A török-görög háború (képekkel) 297
A török hajóhad utrakelése (képpel) 304
Eljegyzés a Koburg-családban (arczképekkel) 305
A magyar tud. akadémia nagygyűlése 306
A párisi nagy szerencsétlenség (képekkel) 319, 337
A magyar tud. akadémia közülése 321
A koronázási emlékszobor leleplezése Pozsonyban (képekkel) 329
Brassai halála 423
Szilágyi Sándor ünneplése 424
A sziámi király Budapesten (képpel) 441
A gyémánt-jubileumi körmenet Londonban (képekkel) 442
Szegény gyermekek nyaralása (képekkel) 459
A sziámi király Magyarországon (képekkel) 465
Az egeres-gorbói hegycsuszamlás (képekkel) 491
Képek e filippopoliszi bünpörből (képekkel) 527
A kereskedelmi múzeum megnyitása (képpel) 543
Régi honvédek Petőfi segesvári szobra előtt (képpel) 543
Szerencsétlenség a rózsahegyi városház épitésénél (képpel) 544
A Duna áradása a fővárosban (képekkel) 544
A nyergesi honvédemlék leleplezése (képpel) *Baló* István 558
A «Zenta» vizrebocsátása Pólában (képekkel) *P. G.* 566
A 25-ik (losonczi) gyalogezred jubileuma (képekkel) *Markó* Miklós 570
A Duna áradása Csallóközben (képekkel) 575
A meggyilkolt köztársasági elnök (arczképpel) 607
II. Vilmos császár Magyarországon (képekkel) 597, 613, 629, 638
A tatai nagy hadgyakorlatok (képekkel) 637
Hadgyakorlaton. Egy bakakáplár levele 638
A román királyi pár Budapesten (képekkel) 658
Erzsébet királyné itthon (arczképekkel) 665
Az «Ika» összeütközése a «Tyriá»-val (képpel) 674
Bányászok kongresszusa (képpel) 713
A «magyar athletikai klub» őszi viadala (képekkel) *O.* 751
Ottó főherczeg Gömörben. *Markó* Miklós 787
Réjane asszony Budapesten (képekkel). *Erdélyi* Zoltán 793
Királyi kitüntetéssel fölavatott új doktorok (arczképekkel) 793
Az iparművészeti múzeum megnyitása (képekkel) 804
A Rudolf emlék-album (képekkel) 821
A bécsi botrányok (képekkel) 826
A «Jókai» magyar gőzös elsülyedése (képpel) *P. G.* 847
A «Bohémek» alakjai (képekkel) 850
Képek a bécsi és prágai zavargásokból (képekkel) 866
Karácsonyi vásár (képpel) 886

9. Vegyes kisebb czikkek és közlemények.

Templom a vasuton (képekkel) 74
Egy nagy tragédia kulcsa 139
Aivaszovszky két tengeri képe (képekkel) 232
Az országos képtár ellopott művei (képekkel) 234
Egy lovagló mesternő 268
Hortobágyi csikósok Amerikában (képekkel) 303
A bal kéz használata 387
A legelső gőzhajózások Európa és Amerika között 402
Oroszlán és jegesmedve a kerékpáron (képekkel) 474
Nagy tiszteletdíjak 490
A pisai teve-telep 571
Az orángutángok hadjárata 587
Ásatások Pompejiben 621
A német császárné ruhatára 712
Képes levelezőlapok 751
A szultán háztartása (arczképekkel) 774

10. Állandó rovatok.

Női munka és divat. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyletek. — Egyház és iskola. — Mi ujság? — Szerkesztői mondanivalók. — Sakkjáték. — Képtalány.

A „VASÁRNAPI UJSÁG" REGÉNYTÁRA.

Az asztalos családja. Elbeszélés. Irta *Jókai* Mór (képekkel) 1—4
Az úszó sziget. Regény. Irta *Verne* Gyula. Francziából forditotta *Gaál* Mózes (70 képpel) 2—101
Polgárháború. Regény. Irta *Rákosi* Viktor (14 képpel) 17—109
Dardentor Clovis. Regény. Irta *Verne* Gyula. Francziából forditotta *Gaál* Mózes (44 képpel) 106—182
Híres asszonyok. Történeti rajzok (képekkel):
Lecouvreur Adrienne 115
Sévigné asszony 123
La Vallière Lujza 127
Montespan asszony 129
Pompadour 133—141
Du Barry grófné 145
Maintenon asszony 187
Bonaparte Leticia (Napoleon anyja) 202—206
Vesztett boldogság. Verses regény. Irta *Erdélyi* Zoltán. Az Akadémia által a Nádasdy-féle 100 aranyos díjjal jutalmazott pályamű (9 képpel) 157—181
A puszta világából. Irta *Vas Gereben* (11 képpel) 185—189
Árpád és Habsburg vagy a király kegyelete. Ünnepi költemény a multról és jelenről. A magyar nép számára irta *Vikár* Béla (képekkel) 193—197
A jubiláns. Elbeszélés. Irta *Berczik* Árpád (képekkel) 201—205

1. SZÁM. 1897. BUDAPEST, JANUÁR 3. 44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt { egész évre 12 frt, félévre — 6 „ | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 8 frt, félévre — 4 „ | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre 5.—, félévre — 2.50 | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

A KÉT BALASSA BÁLINT.*

A MAGYAR arisztokrácziának tagjai nem ritkák irodalmunk művelői között. A magyar regény megteremtése két bárói névhez van kötve: *Jósikáéhoz* és *Eötvöséhez*. Politikai irodalmunk megteremtője *gróf Széchenyi István*. A múlt század végétől a jelen század közepéig a *Teleki grófok* egész sorozata szolgálja tollával is nemzetének ügyét s közülök kettő: *László*, a «Kegyencz» irója s *József*, a «Hunyadiak korá»-é, maradandó sikerrel. A XVII. század legnagyobb költője *gróf Zrinyi Miklós*, a «Szigeti veszedelem»-mel; s körülötte az arisztokrácziához tartozó történetirók és költők egész csoportja, s ez utóbbiak közt *gróf Balassa Bálint* (II.); s még előtte legelső nagy költőnk, a XVI. század második feléből: *báró Balassa Bálint* (I.), ki nemcsak nagy költő volt, hanem életfolyása ritkitja párját érdekességben s erős fényt vet századának erkölcsére is.

Szenvedélyes, szilaj, fékezhetetlen faj ezeké a Balassáké. Bálintnak egyik nagybátyja az a *Balassi Menyhért*, a kinek korában, rablásai, erőszakossága s a politikával való üzérkedés folytán oly veszett hire volt, s kit egy azon korbeli remek gúnyirat («Comoedia Balassi Menyhárt árultatásáról») örökre megbélyegzett. Atyja, Gyarmati és Kékkői *Balassa János*, szintén kevély, kegyetlen ember volt, örökös harczban a körülötte levő világgal, a melyben végre is ő lett a legyőzött fél. Költőnknek és fitestvérének egész életükön át bajuk volt jobbágyaikkal, a tisztartókkal, minden néven nevezhető földi hatóságokkal, s elsanyargatott jobbágyaik még holtuk után is rettegnek tőlök. Azt a mély vallásos érzést, mely költőnket, életének rengeteg bajai közt fentartotta, s mely nehány igen szép költeményében oly igaz és megható kifejezést nyert, úgy látszik anyjától örökölte s gyermekkori nevelője, a tudós theologus, Bornemisza Péter predikátor fejlesztette ki benne. 1551-ben született s az előkelő és vagyonos szülők, kiknek első figyermekük volt, igen gondos nevelésben részesitették. Említett udvari papjuk volt házi tanitója, ki a kor felfogása szerint, még a theologia mélységeibe is bevezette. Anya-nyelvén kivül négy nyelvet értett; a latint, németet, lengyelt és törökőt. Ismerte a renaissance latin költőit, a török költőket, a népköltészetet. Jártas volt a fegyverforgatásban; fejedelmek bámulták meg szép tánczáért; szilaj, szenvedélyes, fogékony természet s a mellett lángeszű költő. Ennyi kiváló tulajdonnal, — de a melyek közt említők alap-hibáit is, — lépett a világba és mégis csaknem egész életén keresztül szerencsétlen volt. Annak csak az eleje volt derült, napfényes, midőn mint 22—23 éves ifjú, a végváraknál, Eger tájékán vitézkedik; érzi az első szerelem boldogságát és megszólal lantján mind a két érzelem. De nem sokáig tart ez. Báthori István erdélyi fejedelem ellen Békés Gáspár feltámad; ezt Miksa magyar király segíti; Balassa is oda igyekszik egy csapattal; de mielőtt Békéshez eljuthatna, a Báthorihoz sietö Hagymási Kristóf lovasaival találkozik, kik őt elfogják és Báthorihoz viszik (1575 julius elején). Igy lesz fogolylyá, mielőtt a különben is szerencsétlen végü harczban részt vehetett volna. E fogságban mintegy másfél évet tölt. A török udvar, a melynek Bálint atyjával sok baja lévén, fél akarta használni a fiút az apa ellen, többször sürgeti kiadatását Báthorinál: de sem István, sem utóbb Kristof fejedelem nem adják ki; végre is elbocsátják 1577 elején. Fogsága különben sem lehetett sulyos, a mit bizonyit az is, hogy a mellett ráért Bebek Judit és Csáky Borbála kisasszonyokba belé szeretni s e szerelmet versekbe foglalni. Kiszabadulásakor anyja már nem élt, apja pedig még ugyanazon évben meghalt, s igy a gyermekek a birtokon megosztozkodtak. Bálintnak csak-

BÁRÓ BALASSA BÁLINT. Egykorú festmény után.

* A XVI. században élt báró Balassa Bálint és a következő században szerepelt gr. Balassa Bálint képei ismeretlenek voltak a közönség előtt; közelebb azonban kiderült, hogy egykorú olajfestésü arczképeik maradtak fönn, melyek utóbb a mai br. Balassák zemplénmegyei hrabóczi kastélyába kerültek. Ez érdekes arczképeket Ragályi Ferencz, b. Balassa István veje, nem régiben megismertette a magyar tud. akadémiával, mely azonnal intézkedett, hogy azokat saját képgyüjteménye számára lemásoltassa. A «Vasárnapi Ujság» fölhasználta ez alkalmat, hogy e nevezetes arczképek fényképi másolatait megszerezze s ezek nyomán a magyar olvasó közönségnek is bemutassa. A sikerült másolatokat lapunk mai száma közli. *Szerk.*

GRÓF BALASSA BÁLINT. Egykorú festmény után.

hamar két pört is akasztottak a nyakába, hatalmaskodás miatt, egyiket atyjának volt tiszttartója, kit kegyetlenül megveretett. De ő még most semmibe sem veszi a világot; ismét a harczi életet folytatja, Egerben, Szatmárt és ezek környékén. Ekkor tájt irhatta «Egy katona ének» czimű szép versét, melyben az ifjú lélek kaland- és veszély-szeretete a festői leirással gyönyörűen párosul.

A jó hirért, névért,
A szép tisztességért
Ők mindent hátra hagynak;
Emberségről példát,
Vitézségről formát
Mindeneknek ők adnak.
Midőn mint jó solymok
Mezőn széllyel járnak,
Vagdalkoznak, futtatnak.

A nagy, széles mező
S a szép liget-erdő
Sétáló palotájok;
Az utaknak lese
Kemény harczok helye,
Tanuló oskolájok!
Csatán való éhség,
Szomjúság s nagy hévség,
Fáradtság — mulatságok.

De ugyan erre az időre esik egy szerelmi kalandja is, mely neki sok kellemetlenséget szerzett. Megismerkedik gróf Nogarolli Ferdinánd ekkor szathmári főparancsnok szép, fiatal feleségével, a német származású *Harrach Annával*, a ki, úgy látszik, nem volt idegen a deli, vitéz magyar ifjú iránt, a ki a mellett költő is. A férjnek besúgják a dolgot, a ki Balassát becstelenségi pörbe fogja. Balassa védi magát s erélyesen vitatja, hogy szerelmük ártatlan s védiratában feltünő tisztelettel szól Nogarollinéról; de a dologból mégis nagy botrány lett; s Nogarolli, feleségét egy időre el is üzte magától, de később ismét visszafogadta. Végre maga Bálint is rászánja magát a házasságra: megirja «Bocsásd meg Uristen ifjúságomnak vétkét» kezdetü szép, vallásos elégiáját s 1584 vége felé feleségül veszi unokatestvérét, özvegy Várdainé *Dobó Krisztinát*, a hires Dobó István leányát. Csak most szakadtak rá csőstül a bajok. Rögtön a házasság megkötése után ismét hatalmaskodást követ el a sárospataki vár ellen, felesége jussán, a melyért perbe fogják. A sógora pedig, Dobó Ferencz, egy szivtelen, kapzsi, erőszakos ember, vérfertőzési pört indit ellene, a miért unokatestvérét elvette; s meg sem várva a pör lefolytát, elfoglalta felesége birtokait. A szegény Bálint hiába hivatkozik «András bátyja és Ferencz öcsese akaratára», a királyi fiscus meginditja a pört. Jó barátaihoz fordul tanácsért, segedelemért, de nem sok eredménynyel. Ekkor, azon reményben, hogy ügyén javit, katholizál. Ellenségei azonban elibe kerülnek, s a pápánál bevádolják, hogy nemcsak maga lett törökké, hanem kis fiát is töröknek neveli. Erre az esztergomi káptalan előtt személyesen megjelenik, s a törökséget tagadva, hitet tesz buzgó róm. katholikus volta mellett. De minden hijába. A király ugyan 1588-ban megkegyelmezett neki, de az esztergomi szentszék elitélte, s fiát, mint törvénytelen származásút, örökösödési jogától megfosztotta. Ugyan ezen idő alatt András bátyjával is pörbe keveredik, vagyoni kérdés miatt, s a kamara is két keresetet indit ellene, jobbágyai révén. A szegény költő, e tengerbaj között, mindenkitől elhagyatva, egyedül Istenében bízik, a kihez meghatóan könyörög segitségért s vívja tovább az egyenetlen harczot. De mikor felesége is elfordul tőle s férjét elhagyja, megveti, sőt ismét férjhez megy máshoz: Balassát elhagyja ereje. Csak a költészet vigasza nem hagyja el. Költészetének legszebb gyöngyei, mint minden igazi költőnél, a szenvedés mélységeiből kerülnek föl. Istenhez fordul:

Könyörgök, nekem is hogy már légy vezérem,
Mert im bújdosni űz nagy bú és szemérem.

Elbúcsúzik hazájától:

Oh én édes hazám, te jó Magyarország,
Ki keresztyénségnek viseled paizsát:
Viselsz pogány vérrel festett éles szabját:
Vitézlő oskola: immár Isten hozzád.

El az egri vitézektől, «végeknek tüköritől»; atyjafiaitól, jó barátaitól; egy erőteljes, mélyen érzett költeményben («Bár ne tudtam volna») szemére hányja nejének méltatlan magaviseletét s keserűen kimondja:

Szenvedj te is értem, hogy ha én szenvedtem,
Verjen meg az Isten méltán is érettem! —

megirja leggyönyörűbb elégiáját:

Boldogtalan vagyok,
Mert kinaim nagyok,

kezdettel, mely egy századdal később a bujdosó kuruczok legszebb énekévé alakul át («Őszi harmat után...»): s Lengyelországba megy (1589 őszén). Életének hátralevő idejét itt éli le, itthoni pöreit folytatva és szerelmet dalolva. De meghalni mégis haza jött. A hazafi, a vitéz megszólalnak szívében: 1594 tavaszán haza jő; csatlakozik az épen akkor Esztergomot vivó sereghez: egy golyó megsebesiti s nehány napi szenvedés után meghal, méltóan pályája kezdetéhez (május 25 körül). Halála előtt való este felsohajtott: «Krisztus meghalt értem, miért kételkedjem? Uram, a te katonád voltam; a te seregedben jártam!» Kis árva fia 16 éves korában halt meg Boroszlóban, hova tanulni vitték.

Ez lett a vége Balassa Bálintnak. Költeményeit, halála után, tanitványa, barátja, Rimay János adta ki, a magáéival együtt, «Istenes énekek» czimmel. Valóban ezek legnagyobb részét Balassa vallásos dalai képezik, kiegészitve a hazafias és katona-dalokkal; s hogy mennyire kedveltek voltak, mutatja az, hogy e század elejéig 30-nál több kiadást értek. Pedig azok az «Énekek» csak kis részét tevék Balassa költői munkásságának; az egészet csak azon nehány család élvezhette, mely esetleg a kéziratnak birtokában volt. Mignem a Magyar Történelmi Társulat tagjai 1874-ben a báró Radvánszky család levéltárát tanulmányozván, a zólyommegyei Radványban: Deák Farkas Balassa verseinek egy egykorú, kéziratos másolatára bukkant, mely Balassának eddig nem ismert, nagy mennyiségű szerelmes verseit is magában foglalta. Ennek nyomán adta ki a Magyar Történelmi Társulat a teljes Balassát, Szilády Áron szerkesztésében, s becses életrajzával és jegyzeteivel. De még ez a kiadás sem teljes, mert azóta is több Balassa-ének került elő s kerülhet még több.

De e kötet már meglehetősen teljes képét adja Balassának. Ő, időrendben, a magyar irodalomnak első igazi költője s legnagyobb lyrai költőnk egész a jelen század elejéig. Őszinteség, bensőség, hév, erő, a rhythmus bája: mind rendelkezésére állanak. Lantján kifejezést nyer a vallásos érzés, hazafiság, katonai vitézség és leggazdagabban a szerelem. Sokat átvesz és fordit: latinból, németből, törökből; de az ő feldolgozásában mindaz szebbé, értékesebbé lesz, mint a hogy a varázsló kezében a durva rongy is selyemmé változik. Ismeri és felhasználja a népköltészet formáit is. Gazdagitja irodalmunkat tárgyban, tartalomban, formában egyaránt; iskolát alkot, mely egy századon keresztül őt utánozza, ha egyébben nem, a róla nevezett könynyed versformában. Hogy mily végtelen egyszerűséggel és közvetlenséggel tudta kifejezni gondolatait, hadd idézzük az «Oceanum» mellett irt vallásos költeményének pár strófáját:

Kegyelmes Isten,
Kinek kezében
Életemet adtam:
Viseld gondomat,
Vezérld utamat,
Mert csak rád maradtam.

Gyermekségemtől
Fogván egyedül
Csak tetőled vártam;
Mint atyja után
Fiú kiáltván,
Könyörögvén jártam.

S lentebb, egy gyönyörű hasonlattal:

A szép harmatot
Miként hullatod
Tavaszszal virágra:
Sok jódat Uram!
Úgy hullasd reám,
Te régi szolgádra.

A második, a *gróf Balassa Bálint* ez ideig sokkal kevésbbé ismert és kevésbbé jelentékeny alakja a magyar irodalomnak, bár a közéletben neki fényesebb pálya jutott. Az, a ki a nemzeti Múzeumban elhelyezett Balassa-levéltárt végig fogja tanulmányozni, talán nagyobb világot fog deriteni úgy életére, mint költészetére. 1630 körül született s atyját Andrásnak hivták. Ez másodszor is megnősülvén, mostoha anyja a fiával kegyetlenül bánt, úgy hogy ez hazulról megszökött s a nagyszombati jezsuitákhoz menekült, kik a róm. kath. vallásban nevelték s a tudományokba bevezették. Hogy nem eredmény nélkül, mutatja az, hogy a bécsi egyetemen a bölcsészet tudora lett. Itthon a közpályán mint katona és közigazgatási tisztviselő szolgálta hazáját. Úr és vitézlő férfiú vala. 1659-ben seregparancsnok; részt vett a török elleni hadakozásban 1664-ben; ugyanazon évben grófi rangra emeltetik s honti főispánná lesz; majd kékkői, később korponai főkapitány s 1667-ben királyi táblai biró.

Nádasy János jezsuita 1675-ben egy «Punctum honoris aeterni» czimű könyvét, mint nagy tekintélyű embernek, neki ajánlotta. 1684 elején halt meg. Életében egy pár latin nyelvű értekezése jelent meg; költeményei közül Toldy Ferencz adott ki nehányat s utóda, b. Balassa Antal kettőt. Ezek azt mutatják, hogy volt benne költői hajlam s bizonyára rokonának, I. Bálintnak dicsősége is buzditotta. Elég jól versel s nincs kedély hiján, de nem nagy költő. Dalol a szerelemről, s a török ellen indúltában ő is Isten oltalmát kéri. «Átok» czimű költeménye inkább amaz ellensége elleni gyülöletről, kit abban megátkoz, mint jó ízlésről tanuskodik. Általában benne is megvolt a Balassa vér: hajlam a hatalmaskodásra; sok bajlódás a szerelemmel s az emberekkel. Többször nősült; egyik nejétől el is vált. Egyik szerelmi dalát, melyet kedveséhez irt, igy végzi:

Élj örökké drága virág
S polusnál fényesebb csillag;
Rozmaring ág,
Szerelmes láng.

Ez elég csinos és dallamos is. Arczképe, derült tekintetével, jól kiszélesedett termetével, a szerencsés embert mutatja, ki az élet szérűjén jól sáfárkodott. Mennyivel más az I. Bálint sötét, búskomor alakja.

A két arczkép nyilvánosságra jutása kedves új-évi ajándék a magyar művelődés-történelem számára, s bizonyára érdeklődéssel és örömmel fogadja azt a magyar irodalom minden kedvelője.

Baráth Ferencz.

MEGNYUGVÁS.

Magasra nem vágyom, sokat nem remélek,
Tudom én, hogy baj, gond, küzdelem az élet;
Nem vár a meséknek tündér-teritéke,
A sikernek díja orczád veritéke.

Javait bár a sors nem két kézzel szórja,
Ne nyiljék ajakad békétlen szóra;
Jól van az, a mit a gondviselés végez,
Érd be a kevéssel; hálátlan, ne vétkezz.

Ne a kevély dúsnak palotáját, kincsét,
Nézd a sok szegényt, kit elgyötört az inség.
Kitéve nyomornak, zord téli hidegnek,
Éhesen, rongyosan hányan dideregnek!

Legyen áldott érte a mindenek atyja,
Amért mindennapi kenyered megadja,
S a hosszu, a terhes napi munka végén
Nyájas otthonodba hazatérhetsz békén.

Itt szerető hitves s gyermekeid várnak,
Ez a boldog kis kör a te erős várad,
Az élet küzdelme, harcza ide nem hat,
Rózsalevelekkel sebeid gyógyithatd.

Édes gyermek-arczok vídám nevetése,
Piczi bimbó-ajkak csengő csevegése,
Bársonyos kis kezek lágy czirógatása,
Semmi balzsam-írnak nincs ilyen hatása.

Jertek gyermekeim, jertek ide mellém!
Napi vivódását hadd feledje elmém,
Feledje kétségét, honfi-aggodalmát,
Hadd érezzem a lét tiszta, szent nyugalmát ...

És mintha pihennék fönn, magános halmon,
A lármás világnak csak moraját hallom;
Egyre távolabb zúg salakos vad árja,
A háborgó örvény mély torkát bezárja.

Szivemben szeretet, bizalom és béke ...
Nehezülő pillám lecsukódik végre,
S lelkem a képzelet ringató hajóján
Nesztelenül száll az álmok halk folyóján.

Vargha Gyula.

Egykorú metszet után.

GRÓF ILLÉSHAZY ISTVÁN.

EGY RÉGI MAGYAR FŐÚR ÉS UDVARA.

I.

Trencséntől mintegy mérföldnyire a Vág völgyön egy hosszukás négyszögletü épület fordítja homlokzatát Dubnicz felé, hozzá egy újabb időből származó hosszú toldalékszárny van épitve, melynek ablakai szintén a helység felé nyilnak. Középen a főkapu felett torony emelkedik, s a torony régi órája egykedvüen méri a röppenő századokat, melyek ott hagyták viharaik nyomát a kastély épületei felett.

Itt volt az Illésházy grófok családi fészke, azé a nemzetségé, melynek nyomaival már a XIII. században találkozunk, ha igaz az, hogy IV. Béla király nevelőjétől, Salamontól veszik leszármazásukat. De mások szerint s ezek közé tartozott a legutolsó Illésházy is, az Illésházyak és az Eszterházyak egy közös őstől erednek s erre nézve a jelenleg Batthyány József gróf kezei közt levő Illésházy családi levéltárban állitólag döntő bizonyitékok vannak.

Bármint legyen is, annyi bizonyos, hogy 1594 óta 1838-ig, tehát teljes 254 évig az Illésházy grófok Trencsén és Liptó vármegye örökös főispánjai voltak, nyolcz nemzedéken át, kezdve Illésházy István nádortól, kinek unokája Gábor főkamarásmester, dédunokája György főétekfogó mester volt, ennek fia Miklós, a magyar udvari kanczellári méltóságot viselte, József országbiróí, János pedig titkos tanácsosi rangra emelkedett.

Csak négyszer szakadt meg rövid ideig a főispáni méltóság viselése az Illésházyak családjában. 1604-ben a bécsi törvényszék által Illésházy Istvánra kimondott itélet következtében, melyet azonban az 1608 : XXIII. t.-cz. hatályon kivül helyezett; ezután 1680-ban, a mikor Lipót császár egy német főtisztet ültetett a főispáni székbe; 1785-ben II. József császárnak a magyar alkotmányt Ausztriába beolvasztani czélzó uralkodása ideje alatt s végre 1823-ban, a mikor szintén egy királyi biztos, br. Eötvös Ignácz osztogatta parancsait a főispáni székből.

A hires főuri család többi tagjai közül Illésházy György a mohácsi ütközetben esett el, Miklós atyja, Ferencz, a párkányi csatában lelte hősi halálát, maga Miklós egyike volt II. Rákóczy Ferencz legelkeseredettebb ellenségeinek, ki nemcsak vagyonát áldozta, de életét is koczkáztatta, midőn Trencsént mindaddig védelmezte Rákóczy ellen, mig ennek seregét tönkre nem tették. Végre Illésházy Gáspár volt az, kinek hazafias szolgálatai a trencséni rendeket arra birták, hogy az Illésházyak czimerének banderiális zászlójukba való fölvételét kérjék; József pedig Mária Terézia ügyét támogatta oly hathatósan Pozsonyban, hogy nagyrészt neki köszönhető, hogy az egész nemzet fegyvert ragadott királynője mellett.

József fiának, gr. Illésházy János titkos tanácsos és kamarásnak Batthyány Szidonia grófnőtől hat gyermeke volt. A legifjabb fia, Ferencz, már 12 éves korában elhalt, a középső, Antal, katonai pályára lépett, a legidősebb, István, Pozsonyban 1762-ben született s gyermekévei hátrahagyása után szülei rokonukhoz, gr. Eszterházy Károly egri püspökhöz küldték, hogy az ő fölvigyázata alatt kezdje meg tanulmányait. Három nővére közül a legidősebb gr. Cziráky Antalhoz, a hires országbiróhoz ment nőül, a második gr. Windischgrätz Ferenczcnek nyujtotta kezét, a legifjabb pedig gr. Teleki Ferenczczel lépett házasságra.

István gróf nem sokára a Mária Terézia által alapított nagy-szombati konviktusba jutott, a honnan kitünően végzett gymnáziumi és bölcsészeti tanulmányai után a pesti egyetemre került, hol csakhamar kitünt szorgalmával és tehetségeivel, úgy hogy az összes jogtudományok tudora czimével tért meg az apai házba.

Előbb azonban még hosszabb külföldi utazást tett, meglátogatta Hollandiát, Németalföldet, Franczia-, Olasz- és Németországot s tökéletesen elsajátitotta a latin, magyar, német, franczia, szláv és olasz nyelveket, de különösen a két első nyelvben tünt ki folyékony, higgadt és kellemes előadásával, mely ha nem is elsőrendü, de mindig szivesen hallgatott szónokká tette.

Ez időben többször megfordult Bécsben is, és egy ily alkalommal történt, hogy Mária Terézia mindenható miniszt[illegible], Kaunitz ebédre hivta a legmagasabb körökben kedvelt ifjú mágnást. Az ebéd alatt István gróf két szeretetreméltó ifjú hölgy között foglalt helyet, s miközben velök élénken társalgott, véletlenül feldöntötte az előtte álló pohár burgundit.

Kaunitz szemben ült, s észrevéve a szigorú udvari etikett elleni vétséget, ingerültségében nem tartóztathatta magát s gúnyosan szólt oda vendégéhez:

— Illésházy gróf, hol tanult ön enni?

A büszke magyar grófot elöntötte a harag, de erőt véve magán, finom gúnynyal vágott vissza:

— Olyan helyen, herczeg, a hol az ebédlő asztalt napjában kétszer teritik.

A durvaságáról ismert diplomata ajkába harapott, de asztalbontás után maga jegyezte meg egyik barátjának, egy magas állású uraságnak:

— Ma a fiatal gróftól erős leczkét kaptam. Jövőben meg fogom jegyezni magamnak s udvariasabb leszek vendégeimhez.

Tanulmányai végeztével megnyilt Illésházy előtt a közpálya. Mindenek előtt az erdélyi Hora- és Kloska-féle lázadás elnyomására 1784-ben II. József császártól biztosul kiküldött Jankovich gróf mellé rendelték adlatusnak, ki mellett két évig oly buzgón szolgált s Erdélyben és Temesvárott oly fontos szolgálatokat teljesitett, hogy a császár az alig 23 éves ifjút trieszti kormányszéki tanácsosnak akarta kinevezni, mely megtiszteltetést azonban Illésházy István visszautasitotta, mert mint magyar ember, épen nem rokonszenvezett József császár alkotmánytipró reformjaival.

Temesvári tartózkodása azonban sulyos betegséget vont maga után, mely miatt hetekig kellett nyomnia az ágyat s csak ifjúkori barátja, gr. Barkóczy Ferencz testvéri ápolásának köszönhette felgyógyulását. Hálából aztán, alig épült fel, Zemplénbe utazott s önfeláldozó barátja hugát, Terézt oltárhoz vezette.

Csöndes boldogságban élte Illésházy házassága mézesheteit az atyja által átadott Trencsénmegyei Báánon. Neje két leánygyermekkel ajándékozta meg, kiknek halála után azonban felhőssé lett házas életének ege csakhamar, úgy hogy a fiatal pár végre is a váláshoz folyamodott, erősen eltökélve, hogy soha se élnek többé együtt. A külszint azonban megóvták, sőt a grófnő később többször is fölkereste férjét dubnitzi kastélyában. A benső viszonynak azonban mindörökre vége szakadt kettejök közt.

E közben meghalt József császár, s a helyreállt alkotmányos életből Illésházy is sietett kivenni a maga részét. Mint trencséni követ volt jelen az 1790—91-iki országgyülésen.

A nagy vagyonu, fényes nevü arisztokrata természetesen itt is csakhamar központja lön az elökelő köröknek. Ünneplő sereg rajongta körül, melytömjénezett neki, kegyét kereste. De Illésházy megvetette a hizelgőket, s a mily elismerő volt a valódi érdem iránt, ép oly kurtán viselkedett a dörgölődző stréberkedés tolakodásaival szemben, tanuja az a csattanós hang, melylyel a királyi tábla egy magas állású hivatalnokát letorkolta, kinek nem férhetett fejébe, hogy a dúsgazdag főur minden ékszer helyett egy egyszerü kis pecsétnyomó gyürüt viselt ujján, s azért egy estélyen mosolyogva mondta Illésházynak:

— Ha én a gazdag Illésházy gróf volnék, szégyelnék ily egyszerü, formátlan pecsétnyomó gyürüt viselni.

A gróf megütődött az ildomtalan bókon s méltó büszkeséggel válaszolt:

— Kedves uram, az az egyszerü gyürü nagy értékkel bir előttem, mert a ki azt viselte, ösöm, Illésházy István nádor volt, a ki az ilyen urakat, mint ön, teljhatalmulag felköttette.

Történeti tény ugyanis, hogy Illésházy nádor egy trencséni protonotariust felakasztatott, s csak ezután jelentette II. Mátyás királynak, hogy mit tett, s egyúttal királyi bocsánatát kérte. A fejedelem kedvenczének és barátjának csak e pár szóval válaszolt:

— Ez egyszer megbocsátok neked, de máskor őrizkedj ily meggondolatlanságok elkövetésétől.

Ugy látszik azonban, a gróf még sem akart a fukarság színében tünni fel. Később ráadta magát nehány nagybecsü ékszer viselésére. Legalább az tünik ki egy nagy értékü rubingyürüjéből, melybe az Illésházy czímer van belevésve, s mely egy gyönyörü roccocco órával együtt Illésházy Gáspár idejéből, a legutóbbi időkig idősb Pongrácz Jenő gróf birtokában volt a biharmegyei Nagy-Kágyán.

De térjünk vissza az Illésházyak utolsó sarja további élete folyásának ecsetelésére.

Elkövetkezett a franczia háború s a közhangulat nyomása alatt Illésházy is kész volt a trencsénmegyei banderium élére állani s azt mint ezredes minden fáradalmat és viszontagságot megosztva vezetni. Helyette öcscse, Antal gróf maradt vissza sulyos beteg atyja mellett, lemondva egyszersmind tiszti rangjáról is, mint boldog jegyese egy derék hölgynek, gr. Bellrupt Évának. A végzet azonban nem engedte, hogy a házasság boldog révpartját elérje. Nem állhatott ellent vágyának, hogy még egyszer részt vegyen a harczban hü bajtársai oldalán. Utolszor akarta kivenni részét a harczok izgalmaiból, hogy aztán visszatérjen szeretett menyasszonya mellé.

A végzet könyvében azonban más volt megirva. Antal grófot másnap 1799 május 10-én egy ellenséges golyó leteritette s nyomban kilehelte hős lelkét. Illésházy István egyedüli várományosa maradt a roppant családi javaknak.

Atyjának még azon évben bekövetkezett halála aztán teljesen urává tette a fejedelmi vagyonnak. Állt pedig ez a trencséni, baáni, koseczi uradalmakból Trencsénmegyében, a hamzsabégi uradalomból Fehérmegyében s a nagyszárvai uradalomból a Csallóközben. Ezen kivül őt illették Morvaországban a wsetini és brumowi uradalmak, több ház Trencsénben s négy ház és major Pozsonyban.

Nem kevésbbé nagy értékü volt a ritka szép családi kincstár, közte egy több mázsát ezüst talléron kivül, 600,000 darab fényes aranyat is talált összehalmozva.

— Nagy ég! mit tegyek ezzel a sok pénzzel! kiáltott fel állitólag Illésházy István a káprázató kincshalmaz láttára.

A következmények megmutatták, hogy 35 év teljesen elegendő volt a mérhetetlennek látszó nagy vagyon fölemésztésére.

—

AZ EZREDÉVI ÜNNEPÉLYEK IDEJÉBŐL. — FÉNYKÉP STRELISKY FÖLVÉTELEI ÉS ÖSSZEÁLLITÁSA UTÁN.

nyomó ezüstkészlet, páratlan fegyvergyüjtemény a török háboruk idejéből, nyergek, lószerszámok, drága kardok, handzsárok, török, valamennyi drágakövekkel kirakva, valódi indiai pajzsok, ijjak és puzdrák, egy ritka szép gyüjtemény drága török szőnyegekből, pompás elefántcsont kelyhek és különböző régiségek és edények, teknősbékahéjból és gyöngyházból.

Pedig még ez mind nem volt minden. Mikor István gróf atyja titkos szobájában az ott álló vasszekrényeket fölnyittatta: sok ezer darab

HOGYAN CSEMPÉSZTÜNK HADI SZEREKET KUBA SZIGETÉRE?

— A jelenlegi kubai forradalomból. —

Carico Benjamintól.

I.

A múlt augusztus hó első hetében Florida állam Tampa városában megismerkedtem Garcia Salvadorral, a kubai fölkelő vezérek egyikével. A fölkelő seregben őrnagyi rangot viselt s az előző hónapban jött Kubából az Egyesült-Államokba, hogy a fölkelést támogató «Junta»

czimü szövetkezet részére, — mely szövetkezet nagyrészt kubaiakból áll, — Maceo fölkelő tábornoktól hireket hozzon. Megegyeztem vele, hogy a «Három barát» («Three Friends») nevü gőzössel, mely egy még meghatározatlan napon Jacksonvilleből a fölkelők részére hadiszereket volt szállitandó, én is Kuba szigetére megyek.

Garcia megismertette velem a Junta titkos szervezetét s egész működését, melyekről azonban e helyen természetesen nem szólhatok. Csak annyit mondhatok, hogy a szövetkezet működése s szervezetének tökéletessége bámulatba ejtett. Augusztus közepe táján, mielőtt Tampából a vasúton elindultunk, előbb néhány nagy ládát küldtünk Jacksonvillebe, a Junta egyik oltani tagjához. Nem értesitettek róla s én nem is kérdezősködtem, hogy mi van a ládákban; de azok nagyon hasonlitottak azokhoz a ládákhoz, melyekben a Mauser-féle fegyverekhez való töltényeket szokták szállitani.

Megérkezésük után e ládák Jacksonvilleben rögtön eltüntek az emberi szemek elől s én sem láttam azokat, a mig csak messze künn nem voltunk a tengeren. A «Három barát» Jacksonville kikötőjében, a széles St.-Johns folyó vizén feküdt, csöndesen s látszólag teljesen elhagyatva, s csak az őr, a kapitány s a gépész voltak födélzetén. A spanyol kémeket azonban nem lehetett rászedni. Néhányan közülök álruhában mindig a kikötőben ólálkodtak, hol munkásoknak, hol halászoknak öltözve, s igy egy csapással két legyet ütöttek, t. i. ángolnát fogtak és adatokat gyüjtögettek.

A csempész hajóskapitányok között valószinüleg egy sincs, ki Broward kapitánynál hidegvérübb s merészebb volna. Időről-időre a vámhivatalnokok fölmentek hajójára s ő mindig a legudvariasabban fogadta őket s egész hajóját készségesen bocsátotta szemléjük alá.

Sennor Marratequi, a jacksonvillei spanyol konzul, azonban gyanitott valamit s a hatóságokat egyre ostromolta, hogy a «Három barát»-ot ne engedjék elutazni. A hajó azonban semmi bebizonyitható törvénytelenséget nem követett el, minélfogva lehetetlen volt az elutazásban akadályozni.

Egy nap tudtunkra adta a kapitány, hogy a következő éjjel indulni fogunk Kubába, s az expedicziő tagjaiul a következők jelöltettek ki: Gomez Francisco, a kubai fölkelő sereg fővezérének fia; Marti Paolo, Maceo tábornok vezérkarának tagja; Salos Cæsar és Soto Donato kapitányok; továbbá még tizenkilencz egyén, többnyire kubaiak, közöttük Garcia Salvador és én. Egy külön csoport a fölkelők tüzérségének gyarapitására volt szánva: kik közül öten azelőtt az Egyesült-Államok tüzérségében, hárman pedig az orosz hadsereg tüzérségében szolgáltak.

Valódi megkönnyebbülést éreztem, midőn a nap végre sürü felhők között, viharos éjszaka közeledtét jelezve, vörösen, haragosan lenyugodott. — Minél sötétebb, annál jobb, — gondoltam magamban, — útamat a fő-utczán levő kis vendéglő felé irányozva, hol rendesen étkezni szoktam, hiszen az indulásig volt még idő elég. Garcia Salvadort már ott találtam.

— Épen most találkoztam kivül egy átkozott spanyol kémmel, — mondá. — Ugy látszik, ez gyanit valamit, s bajunk lesz még vele, hogy lerázhassuk nyakunkról.

Midőn kiléptünk a vendéglőből, az utcza villamos lámpái épen akkor kezdettek szikrázni. A spanyol az utczasarkon álldogált. Mosolyogva hozzánk lépett s megkinált szivarral. Mi röviden visszautasitottuk s egy közel álló bérkocsiba ugrottunk s a kocsisnak megparancsoltuk, hogy hajtson sebesen. Alig voltunk egy utczasarokkal tovább, midőn észrevettem, hogy a spanyol egy másik kocsiban követ bennünket. Ő bizonyára hallott valamit az expedicziő elindulásáról s kézzelfogható bizonyiték után járt, hogy elindulásunkat aztán megakadályozhassa.

Garcia magán kivül volt dühében.

— Majd elbánok én vele, hogy nem fog tisztességes emberek után leskelődni, — mondá. — Gyerünk, utánam! — A kocsit megállitottuk s gyalog bementünk egy elhagyott hajókikötő szélére. A spanyol szintén gyalog utánunk jött. Gúnyos mosolylyal szólitott meg bennünket:

— Ah! uraim, — kezdé. Tovább azonban nem jutott. Nagyon is közel lépett a viz széléhez s Garcia egy hirtelen taszitással a vizbe lökte.

Hatalmas loccsanás csapódott fel, s mi a másik pillanatban már siettünk kocsink felé. Mögöttünk a vizből dühös átkozódás hallatszott.

Mellettünk két ember szaladt a viz felé.

— Mi baj? — kérdezték.

— Valaki a vizbe esett, — válaszolt Garcia, — s mi siettünk kötélért, hogy kihúzhassuk. — S futottunk tovább, beugrottunk kocsinkba és elhajtattunk.

Húsz percz múlva a találkozó helyén voltunk s nem tartott soká, midőn valamennyien összegyültünk a hajón, s midőn az utolsó is átlépett a hajó hidján, egy rejtelmes, sötét vontató gőzös jött a «Három barát»-hoz. A vontatót kötelekkel hajónk oldalához erősitették s lassan megindultunk. Alig hagytuk el a partot, már egy csomó kisebbfajta ládát beemeltünk a vontatóból hajónkra s a fenékürben elhelyeztük. Még tovább egy másik vontató is csatlakozott hozzánk, hogy gyorsabban haladjunk.

Az éj sötét volt s a vontató hajók oldalán verődő fehér habvonalat alig birtuk kivenni. Hirtelen vörös izzó fény áramlott ki a gépházból, s a «Három barát» kéményén fényes lángnyelvek csaptak ki. Begyujtottak a kazánba gőzt készíteni. Az ajtón keresztül látni lehetett az övig meztelen izmos legényeket, a mint nevetve, tréfálkozva lapátolták a szenet a kemenczébe. Eszünkbe sem jutott, hogy egy spanyol hadihajó nekünk valaha bajt csinálhatna.

Messze előttünk a sötétben kisértetiesen futkostak a tenger világló hullámai, néha megvillanva, aztán elenyészve a semmiségbe, mint valami temetői kisértetek. Egyszerre a vontató hajók beszüntették lassú, szabályszerü puffogásukat, aztán a matrózok rekedt kiabálása hallatszott s egy percz múlva a vontatók visszafordultak, födélzetükön néhány sötét alakkal, kik búcsúzóul jó kivánataikat hangoztatták felénk.

Megszólalt a csengetyü is a «Három barát» gépházában, s erre a csavarok tompa mormolással elkezdtek forogni, s mi magunkra maradva kifutottunk a sik tengerre, hogy elérjük Kubát úgy, a hogyan tudjuk.

II.

Két napi utazás után egy nagy, három-árboczos hajót vettünk észre, mely vitorláit behúzva,

A CSÁRDÁBAN.*

— Emlékezés 1895. Szilveszter-estéjére. —

Hideg este volt. Szilveszter-este;
Friss, sűrű hó a vidéket megeste,
Mintha dermedt, mély álomba dőlt volna:
Nyugodt, hangtalan csöndes volt a róna . . .

Bezzeg hangos a faluvégi csárda:
Két szál czigány húzta, egy legény járta,
Nehéz volt a szive, — valaki megcsalta, —
Könnyiteni akart nótaszóval rajta.

«Halovány arczom legyen a kótád! . . .»
Húzatta, fújta a búbánatos nótát.
Az asztaloknál, ott meg szerte-szélylyel
Fogyott a lőre . . . Öregbült az éjjel.

S a hogy az óra éjfélt üt, íme,
Mi jut a bolondos czigány eszibe:
Feledi, hagyja a Pista gyerek búját,
S a szobán a «Himnusz» bűvös hangja zúg át . . .

Varázs-szavára kicsinyje, nagyja,
A lármát, a nótát nyomban abba hagyja.
Csönd . . . mint közelgő viharkor a tájon . . .
Csak a hegedű zeng édesen . . . fájón . . .

Egyszerre, mint a terhes ég haragja,
Fölzúg egy hang, a többit is ragadva;
Fiatalja, vénje buzgón vele tart —
S zeng, harsog: «Isten áldd meg a magyart!»

. . . Ott borozgattam, az egyik sarokban,
S csak azt érzém: szivem újjongva dobban,
S szememben édes öröm-köny ragyog:
Mint ha hivők közt templomban vagyok . . .

Lampérth Géza.

* Fölolvastatott a Kisfaludy-társaság deczember havi ülésén.

nagy meztelen árboczaival csendesen himbálódzott a tengeren.

Az árboczos hajó roppant elhagyatottnak látszott s nagyon hasonlított egy szárnyaszegett, lelőtt madárhoz. Fent az árbocz kosarában egy ember hosszu távcsővel erősen kémlelt bennünket. Ez nem sokára lebocsátott egy hosszu kötelet s egy pillanat mulva Kuba zászlaja repült fel a főárbocz tetejére.

«Viva! Viva! Éljen a szabad Kuba!» hangzott minden ajakról. Az árboczos hajó a «Kate Durwent» volt, mely épen mi ránk várakozott, hogy rakományát a «Három barát»-nak átadja. Hajónkat kapcsokkal s kötelekkel az árboczoshoz csatoltuk s megkezdtük a ládáknak s csomagoknak a «Három barát»-ra való átszállítását, kint a messze nyilt tengeren, hol senki sem vádolhatott bennünket «Samu bátyánk»*-hoz nem illő cselekedet elkövetésével.

Ha e pillanatban egy spanyol hadihajó megcsipett volna bennünket, az halált jelentett volna mind a két hajó utasaira. A míg az átrakodás tartott, három embert küldtek fel a legmagasabb árboczokra, hogy figyelmesen vizsgálgassák minden irányban a sik tengert. Az átrakodás nekem végtelen hosszúnak tünt föl. Az emelő daruval ládát láda után emeltek át lassan, óvatosan hajónk korlátján s rakták aztán biztos helyre a hajó sötét üregében.

A rakomány tartalma a következő volt: — Ezer darab puska, 460,000 darab töltény, egy pneumatikus dinamit ágyu, 2000 font dinamit, ezer darab kard s nagy tömeg orvosi szer és ruhanemű. Az általunk szállitott fegyverek töltényei tökéletesen megegyeztek a spanyol Mauser-fegyverek töltényeivel, hogy az ellenségtől elvett töltényeket ne kelljen megsemmisiteni vagy eldobni, hanem azok a mi fegyvereinkhez is használhatók legyenek.

A rakomány átszállitása már több óráig tartott, midőn a három őrtől majdnem egyszerre *kiáltás* hangzott le az *árboczokról*.

— Mi az? — kérdezte Rivera tábornok.

— Gőzhajó-füst délnyugat felé, — volt a felelet.

Társaink hirtelen az emelkedtebb helyekre ugráltak, hogy jobban láthassanak. Csakugyan a vizszinen délnyugat felé vékony füstréteg látszott.

— Vajjon spanyol hadihajó-e, s fussunk-e előle? — hangzott minden ajakról.

A hajó mintegy tizenöt mérföldnyire lehetett s nyilvánvalólag felénk tartott.

— Ha még tiz perczig várhatunk, mindent átrakhatunk — kiáltá Neal kapitány, az árboczos hajó parancsnoka.

— Rajta! tovább! — volt a kevés szavú Broward kapitány rövid válasza. — Estig nem érnek utól s akkor elveszitjük a hajót a sötétben. Különben alig hiszem, hogy spanyol hadihajó legyen. Mire az utolsó láda velünk lesz, azt is biztosan tudni fogjuk.

Tiz perczczel később az utolsó láda dinamit is hajónkon volt; a kapcsokat ereszteték, a köteleket feloldották, s a «Három barát» lassan félrevonult az árboczostól. Kölcsönös búcsúkiáltások hallatszottak, s az árboczos felvonta vitorláit s ormán az angol zászlóval, elhajózott az Egyesült-Államok partjai felé.

Hajónk útja most délkeleti irányban vezetett. «Az éj beálltáig jó lesz távol maradnunk a gőzösök rendes vonalától», magyarázta Broward kapitány.

A kazánban anthracit szenet égettünk, melynek úgyszólván semmi füstje sem volt. Ezen elővigyázathoz a sötétség beállta után még az a rendelet adatott ki, hogy a világosságot a hajón mindenütt el kell fedni. A gőzös sebesen siklott tova s alig csinált nagyobb zajt, mint egy közönséges evezőshajó.

Szeptember hetedikén a nap vérvörösen viradt ránk s időnként eső csapkodott le a felhőkből. A hullámok magasra tornyosultak s aztán megint alábuktak, oly módon, melyet a hajón élvezni sehogyse volt kellemes. Csak az szolgált vigasztalásunkra, hogy körültünk semmi egyéb nem volt látható, mint a puszta sik tenger és a repkedő viharmadarak. Alkonyatfelé sűrű köd ereszkedett le ránk s úgy ömlött felénk, mint egy sűrű gőzfelhő.

— Ha semmi közbe nem jön, még hajnalhasadás előtt kikötünk, — mondá az estebédnél Broward kapitány.

Nem sokára azonban olyas valami jött közbe, hogy majdnem valamennyien otthagytuk fogunkat. Alig nyugodott le ugyan a nap, hangos vészkiáltás hangzott le az árboczról az őrtől:

— Dél felé nagy gőzhajó látható!

— Igen, és pedig egy spanyol hadihajó, — mondá Broward kapitány távcsövén keresztül nézve. — Ha nem tévedek a «XIII. Alfonz». Bizonyára azok is elég jól láttak bennünket. No! fiuk! most hajtsuk a hajót, a hogy csak menni tud s a többi az én dolgom.

Rögtön felhangzott a szenes lapátok pengése, s nem sokára a hajó erős rengése jelzé a fokozott gyorsaságot. Dél felé a köd eltisztult s tisztán lehetett látni a nagy hadihajót, mintegy hét mérföldnyi távolságra, a mint egyenest felénk tartott.

— Addig nem lőnek ránk, míg legalább négy mérföldnyire nem lesznek hozzánk, — mondá Rivera tábornok.

— Csak még egy óránk legyen, — mondá Broward kapitány a kormányhidról, — s el fogjuk veszteni őket a ködben, ott arra nyugat felé.

Igazat mondott. Midőn a köd bezárult mögöttünk, utoljára láttuk a spanyol hadihajót még mindig felénk tartva s búcsúzóul fogait mutogatva. Ugyanis pár perczczel később egy nehéz ágyú durranását hallottuk, de a távolság kelleténél nagyobb volt s nekünk mitsem ártott.

Hajónkon ez éjjel nem aludt egy lélek sem. A köd kevéssel éjfél után kitisztult s az ég fölöttünk tele ragyogó csillagokkal, sötét ibolyaszinben terült el. Minden perczben fölébredtünk félálmunkból s a korláthoz vánszorogva tekintgettünk dél felé, merre a látóhatáron alul Kuba szigete terült el. Körülbelül három óra lehetett, midőn a kormányhidról lehangzó csöndes mormolás keltett föl bennünket.

— Hol fogunk kikötni? — kérdezé Marti Paolo.

— Ama két fény között, — válaszolá Broward kapitány.

— Ah! Bahia Honda! — volt az általános felkiáltás.

A «Három barát» félsebességgel, csendesen s zajtalanul suhant a két fény irányában, melyek a tenger szinén bágyadt csillagok gyanánt világlottak. Egy órával később kivehettük az éj homályában a komor, pompás hegyláncolatot; melyen Maceo és emberei táboroztak. Keletre a két fénylő világtól Puerto Cabanasnál, a Marielfok körül alacsony tengerpart terült el, Weyler táborának legéjszakibb határvonala. E vonaltól, mintegy tiz mérföldnyi távolságra kellett kikötnünk.

«Éljen a szabad Kuba!» «Éljen Maceo!» «Éljen Gomez!» kiáltások hangzottak föllelkesült utitársaink ajkairól. Épen, mikor a hajnal kelet felől szürkén s kisértetiesen hasadni kezdett, egyenest a part felé fordultunk s kevéssel azután a gyorsan világosodó reggeli fényben már jól kivehettük a pálmák nehéz koronáit s a föld fölött elhuzódó ködön keresztül a magas, buja fütengert, mely majdnem egészen a viz szinéig ért. Épen Bahia-Honda kikötőjének bejáratánál voltunk, hol a La Hortigosa magas csúcsa eltakart bennünket kelet felé, egy másik hegycsoportozat meg nyugat felé. Hajónk csendesen a keleti part felé tartott s megállt egy kicsiny, mélyvizű öbölben, melyben a tenger felől teljesen el volt rejtve. A horgonyt óvatosan, zajtalanul lebocsátottuk s valami életjelre várakoztunk a part felől.

Nem kellett soká várakoznunk. A nap még nem emelkedett a látóhatár fölé, midőn az öblöcske keleti partján egy csoport embert láttunk — lehettek vagy tizenketten — élükön a kubai lobogót lebegtetve.

— Diaz Perico tábornok, — mondá Rivera.

Egy csónakot eresztettünk le s Marti őrnagy parancsára közülünk hatan belé ugrottak, köztük a fiatal Gomez s magam is. Tiz perczczel később a nedves, homokos partra ugrottunk ki. Csak ekkor értettem meg először igazában, hogy a harcz Kuba függetlenségéért mit jelent.

Diaz tábornok emberei soványan, beesett szemekkel s rongyosan tolongtak körültünk. Némelyek melltől vállig egészen meztelenen voltak. Mások oly rongyokba burkolva, melyek csupa foltból állottak. Ingeik lyukain s szakadékain keresztül minduntalan látni lehetett kiülő, sovány bordacsontjaikat, melyeket hiábavaló büszkeséggel iparkodtak elrejteni. Némelyek feje rongyokkal volt körülkötve, melyek merevek voltak a száraz, aludt vértől. Másokon borzasztó sebhelyek nyomai látszottak.

S ezek a harczedzett emberek feledni látszottak saját bajaikat, hogy bennünket szivesen fogadjanak. Némelyek nagy csomag banánát hoztak, mások kókuszdiót s mindnyájan a hozott rakomány után kérdezősködtek.

Ezalatt Diaz és Rivera tábornokok egymással értekeztek. Az előbbi tudomásunkra hozta, hogy a La Hortigosa hegyen túl alig egy fél mérföldnyire tőlünk, egy kis öbölben egy spanyol hadihajó fekszik. Midőn ez tudomásunkra jutott, fokozott sietésre kaptunk parancsot. Az egyik csónak a másik után hagyta el hajónkat, megrakodva töltényekkel, fegyverekkel, dinamittal.

Diaz tábornoknak 1500 embere volt, kik a csónakokat, a mint azok partot értek, megragadták, partra húzták s kiüriték. A kirakodás épen javában folyt, midőn egy káplár érkezett s jelentette, hogy a spanyol hadihajó matrózai egy elfogott fölkelőt agyonlőttek. «Több kivégzés is fog következni», mondá. Nem tehettünk azonban semmit ellene. Egyetlen lövés elárulta volna a «Három barát» hollétét, s az egész expedicio kárba veszett volna.

Jobbat nem tehetvén, a fölkelő káplár vezetése alatt én és Garcia Salvador elindultunk a sűrűségen keresztül a spanyol hadihajó felé.

— Az első ember, a kit agyonlőttek, egy mulatt volt, — mondá a káplár, — de én több embert is láttam megkötözve a födélzeten. Azt hiszem, azokat is agyon fogják lőni.

Körülbelül egy óra telt el, a míg oly helyre jutottunk, honnét a spanyol hadihajót látni lehetett. A káplár mondá nekünk, hogy az a Legaspi volt, mely az előtt csak szállító hajó volt, de most fölszerelték hadihajónak. A sziklás dombról, melyen hason fekve szemlélődtünk, egy csomó matrózt láttunk az öböl körül álldogálni egy hadnagy vezetése alatt.

Egy más csomó ember közelében a pálmafák alatt mozgolódott. Közöttük egy ember állt ingujjban.

— Nézzék! nézzék! — kiáltott föl a káplár. — Agyonlövik. Oh! verje meg az Isten őket!

És sírva borult a földre, arczát a magas fübe rejtve. Valami okból a katonák visszaadták a fogolynak kabátját, mellényét és kalapját. Midőn ez megtörtént, a matrózok felé mutattak, kik sorban felálltak egymás mellé. Nekem az egész látvány rettentő képzelődésnek tünt fel. A fogoly erőteljes, mozgékony fiatal ember volt.

Pár pillanatig őreire megvetőleg nézett s azután egy gyors mozdulattal felszakitá mellén az inget s fejét daczosan hátraveté.

Rövid fegyverropogás, egy görcsös ugrás és mindennek vége volt. A káplár arczczal a földön fekve nyögött s újjaival vonaglás közben a földet kaparta, e mellett átkozódott úgy, a hogy még sohasem hallottam. Bensőnkben megrendülve elváltunk a káplártól s visszaindultunk a «Három barát» felé.

Útközben Garciával megbeszéltük, hogy mivel ő volt a hajón egyedüli bensőbb ismerősöm s ő megint visszatér Jacksonvillebe, hogy a kubai ügynek megint a távolból tegyen szolgálatot, én is megosztom sorsomat vele s együtt térünk vissza a hajóval.

Félóra múlva felhúztuk a «Három barát» horgonyát és pedig most már gondatlan zajjal, csörgéssel s Broward kapitány a hajó orrát lassan a tenger felé irányitá, a parton körülállók zászló- és kendőlengetései és búcsúkiáltásai közepette. Midőn a La Hortigosát megkerültük, a mennyire a szem csak elláthatott, a tenger sima, sötétkék félkörben terült el előttünk.

S visszatekintve az erdő felé, még láthattuk Diaz tábornok embereit, a mint a csomagokkal s ládákkal bevonultak az erdők közé, hogy Maceo felkelő vezér csapatával egyesüljenek.

* «Uncle Sam» (Samu bátya), az Egyesült-Államok kormányának gúnyneve.

ROGEARD.

1820—1896.

Valami sajátságos erkölcsi törvény testesül meg az olyan emberekben, a kik tehetségök és képzettségök hatalmával kényelmes jóllétet s előkelő társadalmi állást teremthetnének maguknak, és e helyett egész életüket eszméknek, jutalom nélküli munkásságnak és eszményekért való küzdelemnek szentelik s elveikhez oly rendületlenül ragaszkodnak, hogy sem baráttal, sem ellenséggel, sem a körülményekkel alkura nem lépnek, ha ehen kellene is vesznök. Ilyen csudálatos ember volt Rogeard, ki 76 évre terjedt küzdelmes és viszontagságos életét a közelebb múlt deczember hó 7-dikén végezte be Párisban, hol életének utolsó éveit nagy elvonultságban s büszke szegénységben töltötte. Páris nem talált módot, hogy e makacs Diogenesért életében is tehessen valamit; de a ravatalát lefoglalta magának, saját halottjának nyilvánitván az elhúnyt aggastyánt, kit aztán nagy tisztességgel takarittatott el. A sirnál maga a községi tanács elnöke beszélt fölötte s magasztaló szavakkal emlékezett meg az «agg harczos»-ról, a ki «oly sulyos csapásokkal sújtotta a második császárságot», a melyek «nagy nyugtalanságot okoztak a császári kormánynak».

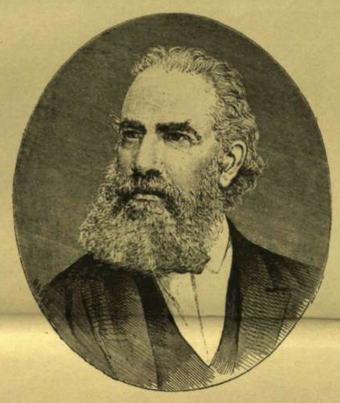

ROGEARD ÁGOSTON.

S ki volt ez az «agg harczos?» Egy megközelithetelen szegény tudós, a ki a szó s még inkább a toll hatalmával olyat ránditott a III. Napoleon trónján, hogy az aggodalmasan megrecsegett belé.

Rogeard Lajos Ágost 1820-ban született. 1840-ben a tanárképző intézetbe lépett, de csakhamar a forradalmi mozgalomba keveredvén, tanulása félbeszakadt és csak 1848-ban térhetett vissza az egyetemre, hol a franczia nyelven és irodalmon kivül főleg klasszikai tanulmányokkal foglalkozott, s aztán tanár lett. De az államcsiny megtörténte után, mivel a hűségi esküt nem akarta letenni, állását elvesztette s egy ideig bujdosni volt kénytelen. Majd ismét visszakerült Párisba, hol ellenzéki lapokba irogatott s e mellett magánleczkék adásával tengette életét. Az ismeretlenségből 1865-ben lépett ki, mikor is Longuet nevű társával egy «Rive gauche» (balpart) czimü irodalmi lapot alapított. Ebben az idő tájban jelent meg III. Napoleontól «Julius Caesar élete». Rogeard fölszólítást kapott, hogy a császár művét ő is ismertesse lapjában. Ekkor irta «Propos de Labiénus» (Labienus nyilatkozata) czimü, külön füzetben is kiadott gúnyos röpiratát, mely nevét egy csapással világhirüvé tette, s melylyel szigorú üldözést vont magára. Rogeard Belgiumba menekült, de ez nem gátolta a császári biróságot, hogy őt birságra és börtönre ne itélje.

Rogeard e maró gúnynyal telt röpiratába rendkivüli ügyességgel és elmésséggel tudta összefoglalni az Augustus korabeli római történetnek és irodalomnak minden adományát s minden olyan szavát és szólását, a mely csattanós kétértelműségével legalkalmasabb volt a nevetségessé tételre. Igen találóan válogatta össze a szereplőket is; igy Augustus, Varus és Licinius alakjában mindenki rögtön ráismert III. Napoleonra, Bazaine tábornokra és Morny herczegre, stb. A rendkivül nagy figyelmet és tetszést keltett röpirat ma már ritkaság, mert akkor a rendőrség minden megszerezhető példányát elkobozta; de hatása és emléke enyészhetetlen, mert e müvecske elválaszthatatlan kapcsolatban van a második császárság korabeli közszellemnek a történetével.

A német-franczia háború alkalmával Rogeard ismét megjelent Párisban s tevékeny részt vett különösen a commune eszméinek hirdetésében és terjesztésében. Ezért a köztársaság kormánya is üldözőbe vette. Igy újra el kellett hagynia hazáját. A hetvenes évek végén Magyarországba került s itt legtöbbnyire Budapesten tartózkodott; de hosszabb-rövidebb időre megfordult egyebütt is, nevezetesen Kolozsvárt. Nyolcz évi itt tartózkodása alatt részint De Gerando Ágostné, részint gr. Teleki Miksáné szalonjaiban tartott irodalmi előadásainak jövedelméből, részint franczia leczkék adásából tartotta fönn magát. A szalonokban tartott előadásait nem nagy, de válogatott közönség látogatta; de tudomást vett róluk hirlapirodalmunk is, mely igen tudta méltányolni az épen olyan mélyre ható, mint szép folyékony és választékos nyelvü fejtegetéseket. Rogeard természetesen a franczia irodalomtörténet kitünőségeit ismertette, különös gonddal emelvén ki e nagy iróknak az életében az anya hatását, müveikben pedig az uralkodó szellemet.

Jellemző volt rá nézve, hogy különben is szerény jövedelmét legnagyobb részt könyvtára gyarapitására forditotta; egyébként mindenben csak az élet mellőzhetetlen szükségeinek fedezésére volt gondja. Rendesen elvonultan élt magános szobácskájában. Emlitett főuri pártfogóin kivül csak kevesekkel érintkezett. Mindazáltal eléggé megismerte és igen meg is szerette hazánkat, úgy, hogy az itt töltött nyolcz évet élete legszebb és legkedvesebb részének szokta mondani.

Mintegy tizennyolcz éve, hogy a honvágy ismét visszavitte Francziaországba. Azóta Párisban éldegélt s magán tanitványain kivül leginkább csak egy-két barátjával érintkezett. Az utóbbi esztendőkben elbetegesedett és sokat nyomorgott. Talán ez az oka, hogy «A franczia irodalom bölcseleti története» czimmel tervezett nagy munkáját, melyhez az előtanulmányokat már Budapesten megkezdte, be nem fejezhette. Ez pedig annál nagyobb veszteség, mert a szalonokban tartott előadásai után itélve bizton föltehető, hogy ez a müve világirodalmi becsü lett volna.

EGYVELEG.

* **Chilében** a bevásárlások a forró napi órákban teljesen szüneteinek s csak késő este kezdődnek meg. Különösen San-Jamóban a boltok éjfél utánig nyitva maradnak.

* **A sör elterjedése** most már nagyobb, mint a boré. Lüders Rikhard számitása szerint az összes bortermelés a világon 130 millió hektolitert tesz, a söré pedig 180 milliót. Legtöbb sört isznak meg Németországban, 48 milliót, azután Angliában 47 millió hektolitert.

* **Wagner Rikhard** tisztelői Beiruthban nagy kupolás templomot akarnak épiteni, melyben mesterök óriási szobrát helyezik el.

* **Szigoru kereskedő.** Cleveland amerikai elnök neje Washingtonban kikocsizván, komornyáját beküldte egy boltba megrendelést tenni s maga a kocsiban maradt. A kereskedő szigorúan ragaszkodott a készpénzfizetéshez, s nem engedte az árut kivitetni az üzletből, bár tudta, kinek szól. Az eset nagy feltünést keltett.

* **Karácsonyi majálist** csináltak az ausztráliai veloczipédisták a szabad ég alatt. Mintegy 600-an jelentek meg, különös versenyeket, fáklyásmenetet, s más mulatságokat rendeztek.

* **A villamosság elterjedését** az amerikai Egyesült-Államokban élénken bizonyitják a következő számok: A mult évben 65 millió táviratot küldtek és 750 millió telefon-összeköttetés volt. 2700 központi állomás és 7000 egyes készülék után egy millió ívlámpa és 15 millió izzólámpa világitott. Ezer villamos vasuton 12000 angol mérföld hosszuságban 25000 kocsi volt forgalomban. Legérdekesebb pedig az, hogy a villamosság két és fél millió embernek ad kenyeret.

ÚJ-ESZTENDŐ REGGELÉN.

Mintha újjá születne az ember is az új-esztendővel. A mint reggel a kopogós fagyon visszatér hajlékába az Ur házából, a hol olyan szive szerint kiénekelte magát, úgy tetszik, mintha elmaradt volna tőle minden gond; a mi az elmult esztendőn át olyan kitartóan végig kisérte. Most új erő, új bizalom szállja meg a szivét, s mintha mondaná neki valami: bizzál ember és remélj, majd csak megsegit a jó Isten!

Bacsó uram is ilyen emelkedett kedélylyel jött haza a templomból, s a hogy igy ünnepkor illik, letelepedett szépen az asztal mellé. Gazdának különben is ott a helye, azután bizonyosan csak ajtót nyit rá még ma egy-két jó szomszéd, koma, ismerős, hát csak ne a sutban találják az embert!

Csakugyan került is vendég mindjárt, mert ime ehol jön Szücs koma, a ki ilyes alkalmakkor nem igen szokott soha sem hátul maradni. Meglátszik ugyan a nyelve járásán, hogy nem Bacsó uram háza az első, a melyet ma megtisztel, de azért itt is szaporán elmondja a magáét:

«Adjon Isten bort, búzát, baraczkot,
Fekete farku malaczot,
Poharunknak feneket,
Hogy ihassunk eleget!»

— Ugy engedje az Isten kendnek is, komám, ez új-esztendőben! Válaszol a gazda s megkinálja a vendéget egy ital itallal. Van még valamicsodás a pinczében, Pista öcsém meg nem rest érte menni, ha kifogy az üvegből. Bacsóné asszonyom kinálná pogácsával is szivesen, de hát Szücs komának bizony nem kell, mert azért resteli a pipázást abban hagyni.

Pedig megehetné az ilyen pogácsát, ha éjfélben ütnék is meg a talpát. Nemcsak a jóságáért pedig, hanem azért is, mert tollas a pogácsa és csupa jót jelent. Tudniillik mikor még a pogácsa nyers volt, mindenikbe beledugott a gazdasszony egy-egy szál tollat, a hány tagja csak van az atyafiságnak: ez az apjuké, ez az enyém, ez a Lidié, ez a Pistáé és igy tovább. S mikor mindenki megkapta a magáét, akkor aztán betette sülni a kemenczébe. Ennek pedig az a törvénye, hogy a kinek a tolla megég, az bizonyosan meghal abban az esztendőben, a kié pedig épen marad, az maga is megéri a jövő új-esztendőt.

Nos hát szép pirosra kisült az egész tepsi pogácsa, és nem hogy megégett volna, de még csak meg sem perzselődött egyik szál toll sem. Tehát az idén még csak beteg sem lesz senki a családban.

Erzsi, a szép nagy eladó lány, már a tollas pogácsára sem gondol, — úgy sem félt ő a haláltól, — hanem máson jár az esze. Úgy titokban megpróbálta ugyanis, a mit hallott a csontjóslás felől: leette egy darab oldalasról a húst, a csontot meg titkon kihajitotta az udvarra; ha hirtelenében megleli és megeszi a kutya, akkor az azt jelenti, hogy a leány még azon a farsangon férjhez megy. És ime alig koppant a csont a fagyos földön, a derék Bodri rögtön előtermett a boglya alól s úgy bekapta a csontot, mintha ott se lett volna.

A két gyerek ott kuksol hátul a kemencze környékén. Nem mintha fáznának, hanem hát egy kicsit restelik a dolgot, a mi ma reggel rajtuk esett. Mert hát bizony úgy-jártak, hogy mind a ketten beleakadtak az új-esztendei köszöntőbe, pedig hogy megtanulták! Csak az vigasztalja őket, hogy délben legalább malaczhús lesz. Pedig hiszen már ettől is majd elestek, mert Bacsó uram kimondta, hogy nagyon megritkitván a veszedelem a disznóféle jószágot, a malacz-evésnek ez idő szerint békesség adassék. S már-már úgy is lett volna. Ámbár maga Bacsóné asszonyom is ellene volt, mert hiszen a disznó túrja ki a szerencsét, tehát új-esztendőben azt kell enni; tyúkot csak nem ehetik ilyenkor az ember, mert az a szerencsét elkaparja! Végre maga a tarka malacz döntötte el a fontos kérdést. Addig dörgölőzött ugyanis az ól végénél, mig egy tézsla-rudat magára borított, a mi leütötte a derekát, mire aztán Bacsó uram is azt mondta: «kést neki!»

Különben hát ha tán sajnálta volna is a malacz derekának veszedelmét, csakhamar kiverte azt a fejéből a jó beszédes Rébék szomszéd asszony, a ki nem sokkal Szücs koma után szintén befordult «egy szóra» s csuda gyorsasággal elbeszélte a félfalu viselt dolgait, pedig a tollas pogácsát sem vetette meg, a mivel a gazdasszony szivesen kinálgatta.

Hanem Bacsó uram nem igen volt soha nagy embere a sok beszédnek, hamarosan megunja a Rébék asszony emberszólását is és előveszi az új kalendáriumot, a melyet épen tegnap hoztak volt a piaczról. Nézegeti, forgatja, legfőkép a vásárok mivoltát, majd utána jár annak is, hogy mi lesz az idei uralkodó planéta? Hát az bizony a Mars lesz. Ejnye, ejnye no, ilyenformán alig ha lesz jó szénatermés az idén pedig lám, tavaly is vékony lett a rendje s azt is megpocsékolta a penész. No, de hát úgy lesz, a hogy lesz. Ebben aztán megnyugszik Bacsó gazda.

Nem sokára búcsút vesz a beszédes Rébék, Szücs koma is szedi-veszi a sátorfát, nem sokára elérkezik a dél s közvigasságra asztalra kerül a tört derekú malacz. Hozzá lát mindenki emberül: hadd túrja ki a szerencsét, hogy az új-esztendő különb legyen mint az elmúlt volt!

ÚJ-ESZTENDŐ REGGELÉN. — JANTYIK MÁTYÁS RAJZA.

Goró Lajos rajza. 1897.

Legáltalánosabb neme az új-évi ajándékoknak ez időben a magasabb körökben csinos arany naptárak voltak, melyeket, mint az orleansi herczegnő emliti, egész éven át folyvást a zsebben hordoztak.

A szokások átalakulásának érdekes példája a karácsonyi boldog-ünnepet kivánás. Ugyanoda tartozik ez is, mint a társadalmi érintkezés sok más formáinak lassú kivetkőzése eredeti jellegéből, hogy más tartalomnak engedjen helyet, melyben már nehéz helyesen megkülönböztetni az eredeti elemeket, a kezdetbeli értelmet. Igen valószinü, hogy az új-esztendő közelsége vitte át észrevétlen az új-évi üdvözlet szokását a karácsonyi ünnepekre; legalább erre mutatnak az orleansi herczegnő levelei, melyek egyikében csodálkozásának ad kifejezést a felett, hogy a pfalzi grófnő neki boldog ünneplést kivánt. «Ezt, — ugymond — az új heidelbergi udvarnál tanultad, a réginél csak az új-évre volt szokás szoritkozni.» Azután pedig, értésére esvén, hogy a grófnő karácsonyi ajándékul angol csipkéket kapott, felkiált: «Istenem, hogy örültem ezelőtt a karácsonyi ajándéknak! Ha az ember megöregszik, ritkán örül valaminek.»

De ha a jó herczegnő nem örült is már semminek az életben, lelke tisztaságát meg tudta őrizni annyira, hogy örülni tudjon mások örömének s apró ajándékaival le tudja kötelezni a hozzá közel állókat.

1707-ben egy legújabb divatu skatulyát küld az orleansi herczegnő új-évi meglepetésül szeretett rokonának, mivel hallotta — ugymond — hogy Németországon szeretik az új divatokat. A doboz egyike volt azoknak a később oly közönségessé vált kagylós dobozoknak, melyek ezüst alapon, kék diszszel voltak ékitve, melyek azonban akkor valódi ujdonságszámba mentek s előkelő hölgyek öltözőasztalának kedvelt csecsebecséiül szolgáltak.

Más alkalommal khinai vagy japáni bábjátékokat küld, hogy a kis hannoverai herczegnek és herczegnőnek örömük teljék benne. «Azonfelül, hogy új munka, — teszi hozzá, — nem is drága, csak tiz pistolba kerül darabja.» De azért soha sem mulasztja el mentegetődzni, hogy nagyobb értékü dolgok nem telnek erszényétől, hanem csak ilyes apró csekélységek.

RÉGI ÚJ-ÉVEK.

Ez a czim elég különösen hangzik, de hát az új-évnek is megvan a maga története, s a régi krónikák véres eseményeiből, poros államirataiból ki-kihangzik a vig pohárcsendülés, mely annyi nemzedéken át mindig újra és újra, friss örömmel és reménységgel köszöntötte az elközelgett új-esztendőt.

Erzsébet-Sarolta orleansi herczegnőnek a regens anyjának féltestvéréhez, a pfalzi grófnőhöz intézett levelei részletesen szólnak a XVII. század végén és a XVIII. elején divatozott újévi szokásokról. «Az itteni újévi köszöntések, — irja egy helyütt Versaillesből, 1696 február 3-áról — rendesen nagyon rövidek, mert közönségesen csak «bon jour et bon an»-t (jó napot és jó évet) mondanak; ha azonban oly embereknél vagyunk, kiknek igazán jót kivánunk, jobban is belemelegedünk, s egészséget, boldogságot kivánunk nekik.»

Józan felfogása egész komolyságával rójja meg azonban azt a szokást, melyet gyermekek szájába adott, betanitott verses mondókákkal üztek már akkor is. «Nincs ennél útálatosabb, — irja jellemző nyiltsággal, — inkább szeretem hallani, ha a gyermekek affektálás nélkül beszélnek okosan.» S ebben, valljuk meg, sok természetes ész és izlés nyilatkozik meg a kora előitéleteivel szemben oly elfogulatlan fejedelmi nőben.

De ha nem voltak is inyére a magába vonúlt, házias és Páris zajos világát épen nem kedvelő herczegnőnek az új-évi czeremóniás látogatások végnélküli unalmai az udvar fesztes világában, azért szivesen emlékezett meg ilyen alkalmakkor mindig azokról, kik lelkéhez, szivéhez távol hazájában, melytől örökre elszakadt, közelebb állottak. Az udvarnál ilyenkor az év első napja emlékére rendesen mindenféle apróságokat osztogattak szét, mint kardkötőket, skatulyákat. De mikor a kis asturiai herczeg az épen hozzá való piczike orleansi kisasszonynyal tartotta «pro forma» esküvőjét, akkor a spanyol királynő nagyszerü új-évi ajándékokkal tett ki magáért mindkét gyermeknél, melyeknek csak felsorolása is lapokat töltene ki.

AZ ISMERETLENEK. — Gamba spanyol festőtől.

Következő évben egy ezüst doboz és gyűrű tanusítja a grófnőről és nagynénjéről való megemlékezését, «hogy lásd, milyen csinosan dolgoznak itt aranyban és ezüstben», s nagyon örül, hogy ajándékai tetszettek. «Ne aggódj erszényem miatt; ennyi bőkezűséget el tud viselni; hasonló csekélységek éven át nagy számmal kerülnek ki kezemből. Nem tudtam, hogy szereted-e az ilyes apróságokat, de ha igen, többször küldhetek a nélkül, hogy tönkre juttatnám magam» — jelenti ki kedves szerénységgel.

Azon időben Németországon Frankfurt majdnem versenyzett Párissal mindenféle díszművek és csecsebecsék ízléses kiállításában. Nagy tapintatossággal ügyel az orleansi herczegnő arra, hogy csak olyat küldjön, a milyet Frankfurtban nem lehetne megkapni. Ha van az ajándékozásnak bizonyos művészete: a herczegnő kitünően értett hozzá. Kiváló gondot fordít arra, hogy ajándékai a divat, a müizlés, a kézügyesség mintái legyenek. «A mi a kis gyürüt illeti, tréfából küldtem, hogy megmutassam, milyen gavallér vagyok drágakövekben, mikor unokám 40,000 frankos gyürüt hord újján, s hogy lássad, mily szépen tudják itt befoglalni. Ezt én már nem viselhettem, igen szük lett nekem», — jegyzi meg a nagyon elhizott s folytonos asthmával küzdő idős herczegnő.

Tudni kell különben az apró új-évi kedveskedések megértésére, hogy a gyürübe foglalt kék gyémántok akkor jöttek először divatba Párisban. Németországon még teljesen ismeretlenek voltak, ugy hogy a pfalzi grófnő és a választófejedelemnő alig tudták elhinni, hogy gyémánt és nem szafir az, a mi a gyürüben van, s a herczegnőnek többször is vissza kell térnie e tárgyra leveleiben, ismételve, hogy az ibolyakék gyémánt valódi gyémánt és nem amethiszt, a minek Németországon gondolták. Nagyobb bizonyság okáért elbeszéli a herczegnő, hogy a franczia királynak is már 30 év óta van egy ilyen nagy gyémántja. Pár évvel utóbb a királyné számára is szereztek valahonnan egyet, mely azonban nem volt oly nagy.

Hogy azonban valami tulságos véleménynyel ne legyünk ezen ajándékváltások értékéről, melyek az egyedül özvegyi díjára szoritkozó orleansi herczegnő ismeretes szerény viszonyai között úgy látszik, alkalmasok voltak feltünést kelteni. Kissé idegenül lep meg a mai életmód túlzó igényei s külszin-hajhászata mellett egy oly előkelő fejedelmi hölgynek, mint az orleansi herczegnő, az az őszinte, keresetlen nyilatkozata, hogy voltaképen az ajándékok annál kevésbbé terhelik tulságosan erszényét, mivel ő a gyürüt — mai szólásmód szerint — *lefizetésre* vette. Azaz — magyarázza közelebbről azt a ma már nem szokatlan módot — vannak kereskedők, a kik neki, mivel pontosan fizet, mindent részletfizetésre adnak. «Minden hónapban fizetek egy összeget, mig az egész le nincs fizetve. Ez nem terhelő és mégis megfizet az ember.»

Ime, ki keresné a szegény háztartások mai gazdasági rémét, a humanismusba burkolt uzsora, a részletüzlet eredetét a messze századok homályában, egy fejedelmi származású hölgy példájában. Sok szó férne ahhoz is, hogy milyen képpel fogadnák manapság az olyan ajándékokat, melyeknek igazolására a *kifizetetlen számlát* kellene előmutatnunk. Mai erkölcseinkben, mai ajándékozásainkban valószinű, hogy több a finomság, az ildom, a gyöngédség, de bizonyos, hogy több a képmutatás is.

Egyébiránt az orleansi herczegnő áldozatkészsége sem maradt viszonzatlan. Mint szenvedélyes régiséggyüjtőt és numismatikust, kinek gyüjteményét az azon időben Párisban tartózkodó s ilyesmihez kitünően értő Rákóczy Ferencz is megbámulta, sőt a pfalzi grófnő egyszer egy Septimius Severus-féle pénzzel, majd az 1712. év új-év napjára négy pompás éremmel lepte meg, melyeket újabb példányai közé sorozott két nagy szekrényt betöltő gyüjteményében, melyben csak aranypénz kilenczszáz volt.

Természetesen ezek az apróságok távolról sem értek fel azzal a fejedelmi uj-évi ajándékkal, melyet fiától kapott a herczegnő: egy 500 louisdort nyomó arany tálczát, a melyet Wisnoviecky Mihály lengyel király készittetett s középen benne volt arczmása is feleségeével együtt, azután három sor antik, de ép arany érem. Az egész 2000 louisd'ort érhetett a herczegnő becslése szerint.

Ezzel a nagyszerü új-évi ajándékkal ugyancsak meglepő ellentétet képezett az 1715-iki év újéve, a mikor Párisban oly nagy tél volt, hogy a szó szoros értelmében verekedtek a tüzelő fáért s ekkor a fényes királyi székhelyen apró csecsebecsék, értékes semmiségek helyett, mint az orleansi herczegnő leirja, egyszerre az a divat kapott lábra, hogy az emberek egész öl-fákat adtak egymásnak újévi ajándékul. *V.*

A KUBAI HADJÁRAT SZÍNHELYE.

A kubai fölkelés az egész szigetre kiterjed s bár a spanyolok hadereje mintegy másfélszázezer főnyi, míg a fegyveres fölkelők összes száma alig 30,000: a nép természetes vonzalma és a hegyek közül elő-előtörő guerilla-csapatok ügyessége mellett annyira hatalmában tartja az egész nagy szigetet, hogy a spanyol uralom tényleg csak Havanna városban és környékén zavartalan teljesen. E várostól nem messze, Pinar del Rio kerületben volt az a legutóbbi csatározás is, melyben Maceo, a fölkelők egyik fővezére elesett, mielőtt Havanna főváros ellen tervezett merész támadását megkezdhette volna. Erről a vidékről egy pár érdekes képet mutat be lapunk mai száma.

Pinar del Rio, Kuba hat kerülete közül a legnyugatibb s körülbelül oly nagy, mint Pest-megye (14,967 km²). Lakosainak száma az 1877-iki népszámlálás szerint 182,204, melyből a kerület hasonnevü székhelyére 21,770 jut. A többi helységek mind sokkal kisebbek. Történetileg nevezetes a Pinar del Riótól délnyugatra fekvő *Kortez* kikötő, mert Kolumbus ott lépett először Kuba partjaira 1494-ben. Kolumbus egészen szárazföldnek tartotta Kubát, még pedig Khina egyik félszigetének; s csak Ocamo derítette ki 1508-ban, hogy sziget. Nevezetes Kortez kikötő arról is, hogy Kortez Ferdinánd onnan indult el híres mexikói hadjáratára. A kikötő környéke néptelen volt sokáig; a vele szemközt fekvő *Pinos* szigeten is csak a mult század végén telepedtek le állandó lakosok. Kortez kikötőjét még ma is kevéssé használják, mert Pinar del Rio nevezetes dohánytermelvényeinek termékeit többnyire vasúton szállítják Havannába s onnan tovább. A kerületben *San Cristobal, Guanajay* és *Mantua* a nevezetesebb, bár nem nagy városok. A tartomány nagyobb része hegyvidék az Organos hegylánc nem magas dombjaival, melyekben sok patak és ásványvíz forrás van, köztük San Diego forrástelepe.

A fölkelők ebben a hegyvidékben tartózkodtak s különösen Mantua környékén; ugyanitt fekszik a képünkön szintén látható *Vinales* község is, mely igen kis hely, legfölebb ezer lakosa van. Vinales egészen hegyek között van s igy a guerilla csatározás módját nagyon megkönnyíti. Megjegyzendő azonban, hogy a spanyoloknak is vannak nagyobb részt kubai benszülöttekből álló guerilla csapataik, melyek nem csekély szolgálatokat tettek a spanyoloknak. A lovasságnak ezen a vidéken alig lehet használ venni, de a gyalogság elég könnyen mozoghat. A benszülöttek azonban már helyismeretöknél fogva is igen ki tudják zsákmányolni a hegyes-völgyes táj természeti sajátságát úgy védelemre, mint támadásra.

AZ EZREDÉVI ÜNNEPÉLYEK IDEJÉBŐL.

Csoportkép Strelisky összeállítása szerint.

Ezredévi ünneplésünk nagyobb szertartásain fényesnél fényesebb díszlötözetekben jelentek meg úgy a királyi ház tagjai, mint főuraink és egyéb előkelőségeink. Annak idején számos mutatványt közölt a «Vasárnapi Ujság» az ilyen ünnepélyek alkalmával készült fényképi fölvételekből. Sok és igen sikerült fölvételt eszközölt egyebek közt Strelisky udvari fényképész, ki utóbb érdekes csoportképet állított össze kiválóbb fölvételeiből. E nagy ügyességgel és gyakorlott ízléssel szerkesztett csoportkép, melyet mai számunk mutat be, olyan fényes jelenetnek az utánzata, a milyen nagy udvari fogadások alkalmával a királyi palotában fordúlnak elő.

A képcsoport színtere a királyi palotának fejedelmi pompával megnagyobbított és megújított nagy terme. Az előtérben a királyi család tagjai ismerhetők föl, névszerint legelől áll huszártábornoki egyenruhában Frigyes főherczeg, ő tőle jobbra Blanka főherczegnő és gr. Apponyi Lajosné, a kir. udvarnagy felesége, balja felől pedig Auguszta főherczegnő, József Ágost főherczeg, Izabella főherczegnő, Koburg Fülöp herczegnő és mellette Lipót Salvator főherczeg látható. A többi előkelő úr és hölgy szintén igen fölismerhetőleg el van találva, de itt elég legyen csak néhányat megneveznünk. Ilyen elsőben is br. Bánffy miniszterelnök a királyi család tagjaitól balra, távolabb a kép szélén, a szők mellett gr. Apponyi Lajos kir. udvarnagy, míg e két főúr közt a főrangú hölgyek egész nagy és fényes csoportja van elhelyezve. A kép jobb oldalán igen hiven vannak ábrázolva: Jókai Mór, dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter és br. Aczél Béla, kik mögött a főurak hosszú sora húzódik a hölgyek csoportja felé.

A kép, mint említettük, csak művészi szerkesztés, nem pedig valóban megtörtént jelenet ábrázolása; mindazáltal az alakok nevezetes volta és az öltözékek ízléses pompája miatt érdemesnek véltük lapunkba iktatni.

A

VASÁRNAPI UJSÁG

és

POLITIKAI UJDONSÁGOK

1897. évi folyama.

A **«Vasárnapi Ujság»**, a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes lap, *újabban hetenként egy félívvel bővítve*, ***«A Vasárnapi Ujság regénytára»*** czímű *állandó szépirodalmi melléklettel jelenik meg, mely, mint a főlap, szintén* ***művészi képekkel*** *van díszítve.*

A *«Vasárnapi Ujság»* 1897. évi folyamában a következő eredeti új elbeszéléseket és regényeket fogja közölni, mindeniket *számos képpel* illusztrálva: ***«Az asztalos családja»*** elbeszélés, irta ***Jókai Mór,*** ***«A megromlott állás»*** elbeszélés, irta ***Mikszáth Kálmán,*** ***«Dáma»*** történeti rajz, irta ***Baksay Sándor,*** ***«Polgárháború»*** regény, irta ***Rákosi Viktor,*** stb. — a külföldiek közül közli a többek közt ***Verne Gyula*** ***«Az úszó sziget»*** czímű új érdekes regényét, mely az eredeti franczia kiadás ***70*** rajzával lesz illusztrálva.

A «Vasárnapi Ujság» *a női munkára és divatra* vonatkozó képeket és czikkeket is ad, s félévenként művészi becsü *nagy képmellékletet*, összesen több mint ezer képet évenként.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK:

	egész évre	fól évre	negyedévre
A Vasárnapi Ujság	8 frt — kr.	4 frt — kr.	2 frt — kr.
A Világkrónikával együtt	9 « 60 «	4 « 80 «	2 « 40 «
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	12 « — «	6 « — «	3 « — «
A Világkrónikával együtt	13 « 60 «	6 « 80 «	3 « 40 «
Csupán a Politikai Ujdonságok	5 « — «	2 « 50 «	1 « 25 «
A Világkrónikával együtt	6 « 60 «	3 « 30 «	1 « 65 «

Az előfizetések a **«Vasárnapi Ujság»** és **«Politikai Ujdonságok»** kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utcza 4. küldendők.

*

A «POLITIKAI UJDONSÁGOK»

politikai és gazdasági képes hetilap.

A «Vasárnapi Ujság» társlapja, a *«Politikai Ujdonságok»*, újabban a napi eseményekre vonatkozó *képekkel* illusztrálva jelenik meg. A *«Politikai Ujdonságok»* rendes előfizetési ára egész évre 5 frt, évnegyedre 1 frt 25 kr; a «Vasárnapi Ujság» előfizetői azonban egész évre 4, negyedévre 1 frtért rendelhetik meg. A *«Politikai Ujdonságok»*, mely nemcsak a politikai, hanem általában az egész közélet minden nevezetesebb jelenségeire kiterjeszti figyelmét, hétről-hétre számot ad a legujabb értesülések alapján mindenről, a mi az egyik számtól a másikig letelt idő alatt a bel- és külföldön fontos vagy érdekes történt, s igy e lap, kivált vidéken, hol a postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, *a napilapokat is sok tekintetben pótolja.* A «Politikai Ujdonságok» állandó ingyen melléklete a *«Magyar Gazda»* czímű gazdasági és kertészeti képes lap, mely a mezőgazdaság, állattartás, kertészet, szőlőtermelés és pinczegazdaság, baromfitartás, selyemtenyésztés, konyha és háztartás körébe vágó tájékoztató közleményeket s gyakorlati utasításokat, hasznos tudnivalókat közöl a legjobb források után mindarról, a mi a külső és belső gazdaságra, annak mellékágaira s általában az életmód czélszerü berendezése és kellemessé tételére vonatkozik. A *«Politikai Ujdonságok»* a *«Vasárnapi Ujság»*-gal együtt megrendelve ellátják a házat a leggondosabban válogatott olvasni valóval.

Előfizetési árak évnegyedre: A *«Politikai Ujdonságok» külön* 1 frt 25 kr. (a «Vasárnapi Ujság» előfizetői részére 1 frt). — A «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» évnegyedre 3 frt, a «Világkrónikával együtt 3 frt 40 kr.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utcza 4. küldendők.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Ujabb versek. Irta Szabó Jenő. Ha jól emlékszünk, Szabó Jenő neve azon az óda-pályázaton tünt föl először, melyet a magyar tud. akadémia a koronázási jubileum alkalmával tüzött ki. Ott az ő műve a legelsők sorában említtetett, azok közt, melyek a jutalmazásnál komolyan szóba kerültek. Ugyanabban az évben kiadta költeményeinek első gyüjteményét, mely bár nagy hatást nem tett, de azt a kis számú közönséget, mely olvasta, arról győzte meg, hogy Szabó Jenő a középszerűn felül álló, hivatott tehetség. Tehetsége kétségtelen, de nem az a tiszta, erős lyrai tehetség, mely ellenállhatatlanul kapja meg szívünket. Úgy látszik, kedélyében nincs elég melegség; ereje inkább a színes festésben és a szónokiasságban van. Ebből folyik, hogy szemlélődő, hazafias és vallásos versei többnyire jól sikerülnek, ott azonban, hol legegyénibb érzelmeinek, a szerelemnek és a családi érzésnek kiván kifejezést adni, csaknem mindig mesterkéltté, modorossá válik. Az ily hibák többnyire családias verseiben fordulnak elő, a többiekben ritkán, sőt ellenkezőleg verseinek gyakran szárnyuk nő s szinte ódai szárnyalással emelkednek. Dicsérettel kell megemlítenünk Szabó Jenő ügyes verselését, kivált pompás rímeit; az egyes költemények közül pedig kiemeljük az «Ideál», «A háromszéki sikon», «Gábor Áron sírja», «Ezer év» és «Ezékiel». czímüeket A csinosan kiállított kötet Nagy-Enyeden Cirner és Lingner bizományában jelent meg, s ára 2 frt. — Mutatványul egy költeményt itt közlünk a kötetből:

Gábor Áron sirja.

Áhitattal, csendesen
Állok itt a dombon,
Égre vágyó, szent imám
Szárnyait kibontom.
Ide veti sugarát
Kelő hajnal pírja;
Szent ez a hely, ez a föld
Gábor Áron sírja.

Csupa durva, barna rög
Ez is, mint a többi;
A széthulló hamvakat
Úgy el tudja födni.
De az emléksorokat
Itt más szellem irja:
Szent ez a hely, ez a föld
Gábor Áron sirja.

Viharszárnyu Nemere
El-elszáguld hozzá,
Mintha ágyúk dörejét,
Bömbölését hozná.
Hogy az alvó daliát
Ébredésre birja . . .
Szent ez a hely, ez a föld
Gábor Áron sírja.

Ott alatt a drága föld,
Mit halálig védett,
Mig arczán a szabadság
Istencsókja égett.
Vándor ének, röpke dal
Nevét zengi sírva;
Szent ez a hely, ez a föld
Gábor Áron sírja.

Oh, ha majd a vész tüze
Újra lángra lobban,
Itt e szabad rónaság
Szilajon megdobban
S régen alvó hőseit
Uj csatára hívja:
Megrázkódik s felszakad
Gábor Áron sírja!

Ujabb tiz kötet Jókai munkáiból. A karácsonyi ünnepekre jelent meg Jókai összes műveinek nemzeti diszkiadásából a *hatodik sorozat*, az 51—60-ik kötetekkel. A koszorús író legérdekesebb regényeiből jutott erre a sorozatra is bőven. Igy benne van *«A jövő század regénye»*, Jókainak ez a népszerű fantasztikus műve; úgy szintén az *«Élet komédiásai»*, gyüjteményes novellái közül pedig a *«Targallyak»*. Az ünnepi könyvpiaczon irodalmi esemény ez a tiz kötet, a mely az eddig megjelent sorozatokkal együtt Jókai gondos revíziója alól került ki. Jókai, ki teljesen visszavonúlt a politikától, az igy jutott idejét most összes műveinek sajtó alá rendezésére fordítja érdekesebb regényeihez uj előszót ír, a mi e kiadás irodalomtörténeti értékét nagyban növeli. A hatodik sorozat egész tartalma ez: 51. kötet *«Rab Ráby»*; 52—53. kötet: *«A jövő század regénye»*; 54—55. kötet: *«Az élet komédiásai»*; 56. kötet: *«A damokosok»*: 57. kötet: *«Szép Mikhál»*; 58. kötet: *«Targallyak»*; 59. kötet: *«Egész az északi polusig!»* *«A ki a szivét a homlokán hordja»*; 60. kötet: *«Bálványos vár»*. Jókai műveinek nemzeti kiadása részletfizetés útján is megszerezhető minden könyvkereskedésben, így a monumentalis mű a társadalom kevésbbé tehetős osztályai számára is hozzáférhetővé vált. A megszerzés módozatai felől szivesen szolgál tájékoztatással a *Révai Testvérek* Irodalmi Intézet r. t. Budapesten.

Mikszáth Kálmán összegyüjtött munkáiból a 12-ik kötet jelent meg, s ebben *Katánghy Menghért* országgyülési képviselő levelei olvashatók. Ez a Katánghy képviselő jól ismert honatya, de Mikszáth kegyelméből, a ki megteremtette a kitünő alakot. A páratlan derék ember mindenről, a mi csak az országgyülés idejében történik, a legnagyobb gyöngédséggel tudósítja otthon levő életpártját, Klárát, a kiben épen ezek a levelek nem támaszthatnak valami nagy kedvet, hogy feljőjjön a roppant drága fővárosba, melynek különös kellemetlenségeire oly élénken szokta figyelmeztetni életpárja. Az olvasó nagy mulatsággal győződik meg Katánghy leveleiből hogy a képviselő úr milyeneket füllent, s milyen ravaszsággal és kedélyesen tudja elhitetni a feleségével, hogy folyton az ország dolgai foglalják el. A gonosz emberre azonban lehetetlen haragudni, annyi humor és tréfa van füllentéseiben, s annyi

Katonaló idomitása. — A ló átvezetése a mesterséges árkon.

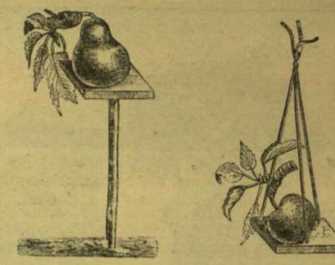

Gyümölcstámaszték törpefák gyümölcsei számára.

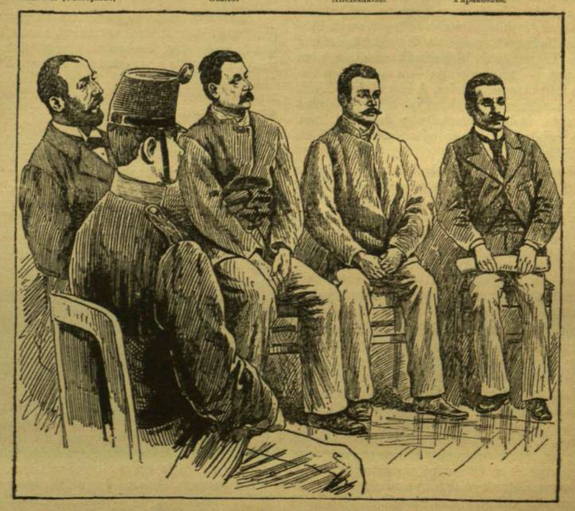

Papakoszta és társai a bécsi eskütdszék előtt.

KÉPEK A «POLITIKAI UJDONSÁGOK» UTÓBBI SZÁMAIBÓL.

1. Lovas guerilla. 2. Vinales község, honnan a spanyolok a Maceo elleni utolsó hadi mozdulataikat intézték. 3. Takarmányszerzés. 4. Jeladás a fővezérnek dombokon fölállított heliográf segítségével.

A KUBAI HÁBORÚ. — A SPANYOLOKNAK PINAR DEL RIO VÁROS KÖRÜLI TÁBORÁBÓL.

szeretetreméltósággal mutatja magát jámbornak. Mikszáth derült kedélye, elmessége országos hirűvé tette Katánghy képviselőt. a lapokban megjelent leveleivel. Összegyüjtött leveleit annál örömestebb olvassa mindenki. Kiadja Révai-Testvérek irodalmi intézeti részvénytársaság; ára 2 frt.

Kurucz Krónikák II. Rákóczi Ferencz korából. Irta *Tóth Sándor*. Az ifjúság számára készült könyv, — mint czíme is mutatja, — a kurucz világgal foglalkozik, főkép pedig a Vak Bottyán életéből közöl regényes modorban egyes érdekesebb eseményeket. A szép kiállításu kötet, melyet Pataky László tizenkilencz csinos rajza élénkít, az Eggenberger-féle könyvkereskedésben jelent meg, s ára 1 frt 50 kr., az ifjuságnak kétségkivül kedvelt olvasmánya lesz.

Caraffa, történelmi kép 6 szakaszban, irta *Gabányi* Árpád. A nemzeti szinház művésze, ki mint drámairó is helyet foglal azon a szinpadon, hazánk történelmének egyik legsötétebb és legvéresebb korszakát, Caraffa kegyetlenségeit is feldolgozta drámai formában. Tragédiának, drámának azonban nem nevezi, mert — mint mondja — a szörnyeteg Caraffa nem lehet tragédia hőse. A szerző, ki a XVII. század e borzalmas korszakára vonatkozó adatokat végig olvasta, azért választotta a drámai leirást, mert az a legközvetlenebb és leghatásosabb. A kötet ára 1 frt 50 kr.

A svéd gyógygimnasztikáról az első magyar nyelven irt munka most jelent meg az Eggenberger könyvkereskedő czég kiadásában. Szerzője *Kelen* István dr. gyakorló orvos, az ismert speciálista, ki, mint művének előszavából kitünik, huzamosabb időt töltött a gyógyitó gimnasztika szülőhazájában, Svédországban, az ottani kiváló speciálisták oldalán. A munka a svéd gyógygimnasztika tüzetes története után sorra méltatja nagy hatását az egyes betegségeknél. Ára 50 kr.

Benczur Gyula műteméből. A kitünő művész most nagyon el van foglalva. A kormány megbizásából egy nagy történeti képen is dolgozik, mely azt a jelenetet tünteti föl, mikor az ezredéves ünnepek alatt, jun. 8-ikán ő felsége a budai királyi palotában fogadja az országgyülés hódolatát, mely alkalommal Szilágyi Dezső oly hatalmas beszédet intézett a királyhoz. Benczur három vázlatot is csinált a képhez, mely végleges kivitelben nagyobb lesz, mint Benczurnak a Budavára visszafoglalását feltüntető nagy festménye. Eddig elkészítette a trónterem pontos rajzát, valamint megállapította, hogy a király környezete, továbbá a főherczegek, zászlósurak, miniszterek és képviselők hol állottak. Az életnagyságu alakok közül a legtöbbet természet után fogja megfesteni. — Egy szép képet a napokban fejezett be a mester. József főherczeg még a mult télen megbizta, hogy fesse le a szerencsétlen véget ért *László* főherczeget. A művész karácsonyra elkészítette a *képet*. Az ifju *főherczeget* abban a vadászruhában ábrázolja, melyben utolsó vadász kirándulására indult. Kezében puskával, arczán az ifjuság élénkségével megy a főherczeg az erdő fái közt s a tájékban rá lehet ismerni az ágyai erdő egy részére. A festményt a főherczegi család az alcsuthi kastélyban fogja őrizni.

Nemzeti szinház. Decz. 29-ikén három szinpadi apróságot mutattak be a nemzeti szinházban. Fordítás mind a három, s egymástól igen különbözők színben, hangban, tartalomban. Kettőt általános derültség közt hallgatott végig a közönség, egyet pedig csak figyelmesen, mert szokatlan világba vezette a vigjáték, a régi hellen korban keresvén komikumot, még pedig Szokrates házában.

«Szokrates és felesége» czíme az egyik franczia darabnak. Bauville írta versekben s Iványi Jenő fordította magyarra. Szokrates, a nagy bölcs, igen komolyan szavalja a verseket és felesége Xantippe is versekben házsártoskodik. A szerző Xantippével bizonyítja, hogy még ilyen durva és kiállhatatlan asszonyt is szeretni lehet, mert a bölcs Szokrates nagyon szereti feleségét, s mikor egyszer halottnak véli, egészen kétségbeesik fájdalmában. A darab tanulságát maga Szokrates mondja el: habár minden baj az asszonyoktól származik, mégis imádják őket. Csakhogy ezt a tanulságot vigjátéki elmésség és ötlet nem igen füszerezi. *Csillag* Teréz pergő nyelvvel szavalta a klasszikus hárpia kitöréseit; *Gyenes* komolyan vette Szokrates filozofus voltát, habár egy kis humor vagy irónia is ráférne. Cs. *Alszegi* Irma egy fiatal hellén menyecskét ábrázolt szeretetreméltón.

Elejétől végig mulattatta a közönséget *«Az alagut»* kis vigjáték, az ismert Gondinet régibb műve, melyet Váradi Antal fordított le. Egy közjegyző szorongatott helyzetét bonyolítja összevissza sok leleménynyel. A jegyző úr ugyanis vasuton utaztában, a mint a vonat egy alagutba ér, meg akarja csókolni utitársnőjét, de ez megrántja a vészjelzőt, mire a vonat megáll, az esetről jegyzőkönyvet vesznek föl, s most már a közjegyző rémülve gondol a következményekre, főleg pedig az esti lapokra, melyek a feltünő esetet okvetlenül közölni fogják. Akkor pedig felesége is megtud mindent. Azt akarja tehát megakadályozni, hogy felesége valahogy ujsághoz ne jusson egy darab ideig. Azzal foglalja el, hogy festőt hivat, a kinek az asszony aztán arczképhez ül; de ott van anyósa is, ott vannak a cselédek is, a kik mind szoktak lapot olvasni. Ezeket *mind* festeti a közjegyző egy nagy családi csoportban. Mindenki, a ki csak a szinpadra lép, egy csomó bohósággal érkezik s bonyolítja a helyzetet. *Nádainál* különb személyesítőt kivánni sem lehet a gyötrődő férjnek. A kis vigjáték számos szereplői közt vannak: *Rákosi* Szidi, *Szacsvayné*, *Maróthy* Margit, *Zilahi*, *Dezső*, *Heténvi*, *Egressy*, stb.

A harmadik darab igazi angol bohózat: *«Szegény Pillicoddy»*, a legkitünőbb angol bohózatirók egyikének, Maddison Mortonnak műve; fordította Mihály József. Egy tragikomikus boldogsággal ismerkedünk meg. Pillicoddy magkereskedő a világ legboldogabb férje volna, ha nem nyugtalanítaná az a gondolat, hogy felesége első férje, a ki tengerész volt, talán most is él valahol; a hajótöréskor hátha megmenekült, mert holttestét nem találták meg. Egyszer csak megjelenik egy dühös tengerész kapitány Pillicoddy házánál és követeli feleségét. Pillicoddy szentül hiszi, hogy ez az első férj s hitében, kétségbeesésében minden megerősíti. Csak később derül ki, hogy a folyton fenyegetőző kapitánynak csakugyan ide jött a felesége, valami családi pörpatvar miatt kerülvén a férjét. A valószinütlen történet vig tulzásait, humorát, a szegény Pillicoddy kétségbeesését, a vad kapitány zajongását és fenyegetőzését folytonos kaczagás kisérte. A két szerepben *Ujházi* és *Vizvári* kitünők.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Petőfi-társaság január 6-ikán tartja évi közgyűlését az akadémiában. A gyűlés tárgyai:

Elnöki megnyitó beszéd, *Bartók* Lajostól. Titkári jelentés, előterjeszti *Szana* Tamás. A régi fiatalság és a mai fiatalság *Jókai* Mórtól. Költemény, *Pap* Zoltántól. Egy theás kanna (uti kaland) *Zichy* Géza gróftól. Költemény, *Jakab* Ödöntől. Őszinte vallomások (elbeszélés) *Beniczkyné* Bajza Lenkétől. Költemény, *Abrányi* Emiltől. Vig elbeszélés, *Rákosi* Viktortól. Költemény, *Inczédy* Lászlótól. Elnöki zárszó.

Csillagászati muzeum. *Konkoly Thege* Miklós, az országos meteorológiai intézet igazgatója, meteorológiai és csillagászati muzeumot akar létesíteni. A párisi hasonló muzeumot vette mintául, melyet *Moucher* admirális alapított s a muzeum értékes tárgyait ajándékozások utján gyűjtötte össze. *Konkoly Thege* Miklós is a nagy közönséghez fordul s fölkéri azokat, a kik bármily régi vagy új műszer, eszköz, modell, régi könyv, arczkép, fotográfia, tellurium, óra, napóra stb. birtokában vannak, a mihez kegyeletes családi emlék nem fűződik, ajándékozzák az országos meteorológiai intézet muzeumának.

MI UJSÁG?

Az új-esztendő. Az 1897-ik évvel Magyarország voltaképen a második ezredévet kezdi, mert az 1896-iki fényes esztendővel, melyet a kegyelet és hazafias önérzet nemzeti ünneppé avatott, fejezte be nemzetünk viszontagságos és dicsőséges életének első ezer évét. A második ezer esztendőnek első sugarai köszöntenek a messze, nagy homályból és titokzatosságból, mely szorongó bizalommal tölt el. Az új ezer év első esztendeje elég biztatónak igérkezik. Mindjárt az első napja azzal kezdődött, hogy Szilveszter éjjelén pontban 12 órakor földünk két nap között lebegett. Az egyik alattunk volt, a mi rendes napunk, a másik pedig épen a fejünk fölött: a Sziriusz, a mely egy másik világrendszer napja 160 billió és még vagy nehány ezermillió kilométer távolságban tőlünk. Azért a Sziriusz, mely jóval nagyobb a mi napunknál, csak mint csillag tündöklik nekünk a mindenségben. De a csillagok mindig jelentettek valamit, s a Sziriusz már 24,000 esztendő óta nem foglalt el új-év hajnalán oly jóakaró állást földünk irányában, mint most. De az új-esztendő vigsága is biztat bennünket ritka hosszú farsangjával. A farsang 56 napig tart, nyolcz vasárnapon keresztül. Május 3-ikán lesz hamvazó szerda, s a nagyhőt egészen a tavaszi napokra jut, a húsvét pedig április 18—19-re. Az ó-hitüek is csak egy héttel később ülik a húsvétot. A változó ünnepek, áldozó csütörtök, pünkösd (jún. 6—7), úrnapja mind nyári ünnepek lesznek, s biztatják a kirándulni szeretőket, mert már jól túlesnek a fagyos szenteken; még Orbán napja (május 25) sem előz meg semmi ünnepet; mind utána következnek. Az 1897-iki ünnepek sok önállóságot is bizonyítanak, vasárnappal nem szövetkezett egy sem, mind külön napot kivánt magának, s igy megvan a vasárnapok és ünnepek teljes száma. Csak karácsony másodnapja esik össze a vasárnappal, de karácsonyt akárhogy esik is, három ünnepnapnál kevesebbre úgy sem számítják. Az ünnepek közül egyedül mindszentek napja okoz kettős ünnepet, olyanformán,

hogy a vasárnapot még egy hétfői ünneppel olvasztja össze. A régiek rendesen sok reménységgel voltak eltelve az olyan esztendők iránt, melyekben az ünnepek olyan szépen tudtak elférni a vasárnapok közt, mint az idén.

Mikes Kelemen emléke. Háromszékmegye közönsége buzgón fölkarolta az eszmét, hogy *Zágonban* emléket állítsanak Zágoni *Mikes* Kelemennek, II. Rákóczi Ferencz bujdosó társának, a «Törökországi levelek» mesteri irójának. A czél elérésére azonban a nagy közönség támogatása szükséges, mert a kezdőknek nincs elég erejök méltó emlék fölállításához. A bizottság, melynek elnöke *Potsa* József főispán, lelkes fölhivást intéz tehát a hazafias közönséghez. Az adományok legkésőbb 1897. év junius hó 1-éig a «zágoni Mikes Kelemen-emlék bizottságá»-hoz Zágonba küldendők.

Bocskai-emléktábla. *Kolozsvár* város ezredévi közgyülése elhatározta, hogy a Bocskai születési házát az ó-várban emléktáblával jelölteti meg. A táblát a városi tanács most készítteti el, azzal a felirattal, melyet dr. Márki Sándor tiszteletbeli tanácsos szerkesztett. A táblát még a télen beállítják a nagy szabadsághós szülőháza falába.

Bacsányi hamvai. Bacsányi Jánosnak, a régi jó költőnek hamvai távol a hazától a *linzi* temetőben pihennek, feleségével együtt. Most kegyeletes mozgalom indult meg *Tapolczán*, a költő szülővárosában, hogy ugy az ő, mint felesége hamvait hazaszállítsák. A mozgalom élén Markovics Sándor győri főreáliskolai tanár áll, kit az indított e kegyeletes gondolatra, hogy Linzből értesitést kapott, mely szerint a temető, hol Bacsányiék hamvai nyugosznak, jövő tavaszszal már nem lesz temető. A «Tapolcza és Vidéké»-ben lelkes fölhivás jelent meg a hamvak hazaszállitása érdekében. Markovics Sándor tanár az akadémiánál is tett lépéseket, az ügy támogatásáért. Bacsányit a magyar tud. akadémia nyolczvan éves korában választotta tagjául.

József főherczeg főudvarmestere. A hivatalos lap közli, hogy a király József főherczeg főudvarmesterét, *Vécsey* Sándor bárót, «saját kérelmére s hű és eredményes szolgálatainak elismerése mellett, legkegyelmesebben» *fölmentette*.

Milán király Magyarországon. Milán király már két hét óta Magyarországon időz. Egy hetet gr. *Zichy* Jenő fehérmegyei birtokán töltött vadászaton, most pedig gr. Zichy Jenő biharmegyei birtokán vadászik. A gróf vadászkastélya, Magaslak, több nap óta előkelő vadásztársaság gyülekező helye.

Egy uralkodó fejedelem betiltott szinműve. *Nikita* montenegrói fejedelem tudvalevőleg költészettel is foglalkozik s drámákat is irt. «Balkanska Czaritza» czimü történeti drámáját a Ragusában és Spalatóban működő szerb szintársulatok e tengerparti városokban is be akarták mutatni. Az osztrák cenzura azonban nem tördvén azzal, hogy koronás fő irta, előadását egyszerüen betiltotta.

A szegedi árvíz képe. Szeged város elhatározta, hogy ezredéves emlékül megfesteti azt a jelenetet, mikor a pusztító árviz közepette a király megjelent a városban, s azt mondta: «Szeged szebb lesz, mint volt». A kép elkészítésére *Vágó* Pál festőművészünk nyert megbizást, 20,000 forint tiszteletdijjal.

Expedició a déli sarkhoz. *Payer* Gyula, ismert éjszaksarki utazó, ki a Ferencz-József-földet is fölfedezte, a déli sarkhoz tervez expediciót, melynek költségeit Ausztria-Magyarországban és Németországban gyüjtik össze. Az expedició két részből fog állni: egy előexpedicióból, a mely már a jövő évben elindul és a főexpedicióból, mely csak 1898-ban indul útnak. Az előexpedicióra fölszerelt hajó Melbourneból (Ausztrália) indul el s az 1897-iki telet a Viktória-földön fogja tölteni. Czélja, hogy ott a viszonyokat tanulmányozza. Az első expedicióval két német tudós is elutazik, a kik az ismeretlen tájék földrajzi, természetrajzi és időjárási állapotairól fognak jelentést tenni. A főexpedicióra két nagy hajót szerelnek föl. Ezek közül az egyik a déli sarkföld legéjszakibb pontján marad, hogy esetleg menedékhelyül szolgáljon a másik hajó legénységének és tudósainak, a kiknek az a feladatuk, hogy a földrajzi, vagy legalább a deleles déli sarkig előnyomuljanak. Hir szerint *Nansen* is a déli sark kikutatására készül.

Az ó-kor kitünőségeinek sirhelye. Athénből jelentik, hogy az athéni görög arkheologiai társulat *Karamikos* közelében, a Salamis-utczában ásatásokat rendezett, a melyek alkalmával több ókori nagyság sirhelyére bukkantak. Az ókori Athénben ezen a helyen volt Plató akadémiája és közvetlen közelében az a temető, a melyben az ókor legnagyobb államférfiait, költőit és művészeit temették. Minden jel arra vall, hogy ennek a temetőnek a helyén most *Perikles* és *Sophokles* sirhelyét megtalálták. Az ásatásokat folytatják és remélik, hogy Thrasybulus, Hermodios és még több más régi nagyság földi maradványait is meg fogják találni.

Pasteur nyugvó helye. Az emberiség egyik jótevőjének, *Pasteur* franczia tudósnak holttestét Párisban ideiglenesen a Notre Dame templomban helyezték el. Decz. 24-ikén innen átvitték a Pasteur-intézetbe. A Notre Dame templomban mondott mise után a család átkisérte a koporsót az intézetbe, hol a meghivott vendégek gyültek egybe. *Meline* miniszterelnök, *Rambaud* közoktatásügyi miniszter, *Brisson* képviselőházi elnök, sok előkelőség és több angol megbizott volt jelen az ünnepélyen. *Faure* elnök és *Billot* hadügyminiszter képviselették magukat. A sirbolt előtt számos beszédet mondottak, beszélt többek közt *Rambaud* miniszter, *Baudin*, a községi tanács elnöke és különböző akadémiák, képviselők.

Szokásváltoztatás. A Nitzsche szerinti fogalomátalakulás módjára a szokások megváltoztatása is lehetséges és ennek szükségességét egy használatban lévő, mindennapi fontos élvezeti czikkre vonatkozólag beszélik meg mindenfelé és nevezetesen az orvosok határozottan hangoztatják. Arról van ugyanis szó, hogy az egészségre káros hatásu babkávé fogyasztása lehetőleg korlátoztassék és helyét adjon a malátakávénak, mely a számtalan tudományos vizsgálat után az egészségre kitünőnek bizonyult. Ezen folyton nagyobb és nagyobb tért hódító mozgalom akkor indult meg, midőn *Trillichnek*, az ismert vegyésznek és Pettenkoffer münchni hires tanár assistensének sikerült a kávénövény kivonatával a malátakávénak a babkávé illatát és izét kölcsönözni. Azonban a Kathreiner czégé az érdem, hogy ezen találmány nagy jelentőségét felismerte és a Trillich módszernek nagy arányokban való keresztülvitelét foganatositotta. A «Kneippkávé» jelzete alatt a kereskedelemben ismeretes babkávéízü Kathreiner-féle maláta-kávénak gyári előállitása által ezen czég egy uj hatalmas iparágnak lett a megteremtője, mely Németország és Ausztria-Magyarország határain messze túlterjed és ma már az emberi cultúra legtávolibb pontjain kilencz nagy gyárban magának otthont alapitott.

HALÁLOZÁSOK.

Du Bois-Reymond Emil, a kitünő német tudós, meghalt decz. 26-ikán Berlinben, 78 éves korában. Ősei a nantesi edictum visszavonása után költöztek Franczia országból német földre, melynek büszkesége lett. Természettudományi művei közül többet magyarra is fordítottak. A híres Müller János tanár idejében tanulta a berlini egyetemen a bonczlant és élettant. S már 1841-ben kisérletezett az állati villamosság terén és feltünést keltő eredményeit nyilvánosságra is hozta. 1858-ban Müller utódja lett a berlini egyetemen, mint élettani tanár és ugyanott a tudományos akadémia titkárává nevezték ki. Akadémiai előadásai túlnyomólag tudományos és társadalmi themákat fejtegettek: A német háborúról (1870.). A természet megismerésének határai (1874.) Művelődéstörténet és természettudományok (1878.) A tudományok jelenlegi állapotáról (1882.).

Elhunytak még a közelebbi napokban: Lengyel Endre, s.-a.-ujhelyi plébános és kassai szentszéki ülnök, 61 éves korában. — Szalay Pál, 1848—49-iki honvédhadnagy, nyug. városi tisztviselő, 73 éves, Kecskeméten. — Butkai Viczmándy Viktor, 1848—49-iki honvédszázados, életének 75-ik évében, Kocsmán. — Gyárfás Lajos, 1848—49-iki honvédőrnagy, 79-ik évében, Zabolán. — Valent Károly, Szepesmegye alispáni hivatalának irodaigazgatója, volt 1848—49-iki honvédhadnagy, Lőcsén. A boldogultban Valent Vilma, az operaház tagja, édes atyját gyászolja. — Nagykállói Kállay Árpád dr., törvényszéki biró, Hevesmegye bizottsági tagja, 41 éves korában, Egerben. — Ferjántz Dániel, kereskedő és nagybirtokos, 73 éves, Karczagon. — Munich Henrik, kereskedő, Nagy-Várad egyik tisztelt polgára. — Báró Mannsberg Adolf Ernő, m. k. honvéd huszár főhadnagy, 41 éves, Abbáziában. — Dr. Ehrlich Mihály, ügyvéd, a nagy-szalontai gazdasági takarékpénztár vezérigazgatója, 35 éves korában. — Weisz Henrik, Nagy-Kanizsa város pénztárnoka, 74 éves korában. — Leiber Lőrincz, budapesti háztulajdonos, 75 éves. — Sziklay Pál, földbirtokos, Sziklay Géza polgármester atyja, 86 éves korában, Rozsnyón. — Stern Dávid, a Stern és Schmidl volt nagykereskedő czég megalapitója, 62 éves korában, Budapesten.

Özv. dr. Csáp Józsefné, szül. Schuster Mária, 67 éves korában, Kolozsvárt. — Horváth Antalné, szül. Beleznay Teréz, régi honvédtiszt és fővárosi tisztviselő özvegye, Budapesten. — Özv. Truppel Vinczéné, szül. Rökkl Mária, 70 éves, M.-Szigeten. — Lintner Lajosné, szül. Csapkay Juliska, fővárosi főreáliskolai tanár neje, életének 36-ik évében. — Id. vezekényi Horváth Mihályné, szül. Freund Anna, a komárommegyei Naszályon, 66 éves korában. — Özv. Komjáthy Ferenczné, szül. Kovács Vilma, Gortván, 65 éves korában.

Szerkesztői mondanivalók.

Znióváralja. S. Az érdekes közleményt köszönettel vettük, s legközelebbi számunkban közölni fogjuk.

Lassan behajlik. Az én ősz hajszálim. Kirabolta az ősz . . . E . . . hez, stb. A legtöbből értékes költői tulajdonságok csillannak ki; de mükedvelő kézre való egyenetlenségek is sürün mutatkoznak bennük. Némi javitással a közölhetők közé lennének sorolhatók.

Régi nóta. Jól hangzó kis vers. Kár, hogy a belső tartalom nem áll egészen arányban a külalakkal s különösen kár, hogy az átmenetet a felhangzó kurucdal közvetlen hatása és a múlt között nem találta meg. Hogy a képzelet sasszárnyakon vissza szálljon a múltba, nagyon elkoptatott átmenet.

Emese álma. Nagyapám emléke. Az előbbiben az ismert *ös-mondát elég jól beszéli el*; azonban költői inventiót, vagy akár szingazdag, erőteljes festést hiába keresünk benne, s itt-ott a verselés is gyönge. Még gyöngébb azonban a «Nagyapám emléké»-ben, melyet a rythmustalanság jóformán olvashatatlanná tesz.

Karácsony estéjén. Karácsonyfa. Későn érkeztek.

Az ember. Rövid időn közölni fogjuk.

Kitéve . . . Gyönge a kidolgozása. A kötetről meg fogunk emlékezni. Az ismertetésre eddig tárgyhalmaz miatt nem kerülhetett sor.

Nem közölhetők: *A habok titka.* A nyelvben és kifejezésekben nincs elég erő. — *Hába.* A szép formára való *törekvés* dicséretet érdemel; de különben a költemény mesterkélt és hideg. — *Ezer csillag.* A szomorú történetet nagyon gyarló versbe foglalta. — *Lenke.* A ballada-szerű vers meséje nincs jól kigondolva; a kidolgozás pedig fogyatékos. — *Millenniumra.* A refrain azt a buzdító felhivást intézi a magyar haza gyermekeihez: «Hazafiak, gyüjtsunk nemzeties dalra»; mi pedig azt mondjuk, hogy a honfi érzés nem kivánja meg, hogy erőnek erejével rosz versben öntsük ki. — *Estve van már.* Gyönge kisérlet, egyátalán nem árul el költői hivatottságot. — *A jelen.* Nem vall költői hivatottságra. — *Rafael Madonnája előtt. Petőfi.* Fogalma sincs a verselésről, sőt még a helyesirással is hadi lábon áll. — *Folydogál.* Nincs benne semmi költői szárnyalás; alant járó, fáradt próza.

SAKKJÁTÉK.

1986. számu feladvány. Gottschall H.-tól.

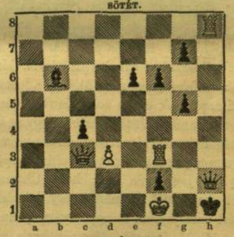

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1975. sz. feladvány megfejtése Schlechter K.-tól.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a.*	*Sötét.*
1. Vg8—b3	... Fa4—b3 : (a)	1. ...	...	b6—b5
2. c2—b3 :	... t. sz.	2	Vb3—a4 ‡	... Ka5—a4 :
3. Bf1—a1—f5 mat.		3. Bf1—a1 mat.		

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — *Sárospatakon:* Géreez Károly. — *Csomonyán:* Németh Péter. — *Gyulán:* Dr. Ploszu György. — *A pesti sakk-kör.*

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 51-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Siessünk az iskolába.*

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

CHIMAY HERCZEGNÉ.

HERCZEGNÉ ÉS CZIGÁNYPRIMÁS.

A kik szeretik a szenzácziós történeteket, azoknak ugyancsak kijutott mostanában. Don Carlos spanyol trónkövetelő leányának, Elvirának esetét rövid időn több hasonló követte. Egyik ilyes történet hőse és hősnője pedig épen Budapesten időznek, t. i. *Rigó* Jancsi czigányprimás és az amerikai gazdag Ward családból származó *Chimay* herczegné, ki férjét, a belga arisztokráczia egyik tagját, két kis gyermekét, fényes társadalmi állását és millióit kész volt elhagyni a czigányprimásért, kinek — mint írják — felesége akar lenni. Ugy a hazai, mint a külföldi napilapok olyan sokat és részletesen tárgyalták ezt a rendkivüli történetet, hogy az olvasók kiváncsiságának mi is eleget teszünk annyiban, hogy im itt bemutatjuk a történet hőseinek képét, még csak anynyit jegyezvén meg, hogy Chimay herczegnének fényképét lapunknak egy közelebb Párisban járt barátja adta át egy oly gyűjteményből, mely az előkelő franczia társaságokban szereplő nők képeit tartalmazza, a melyeknek sorában Chimay herczegné is még csak rövid idővel ezelőtt kiváló helyet foglalt el. Az arczképpel együtt kaptuk meg a *Chimay* herczegi család ősi kastélyának rajzát és az arról szóló következő adatokat:

Chimay.

Belgium déli részén a Hainaut (németül Hennegau) nevű nagy és gazdag tartománynak a Sambre és Meuse folyók (németül Maas) közti vidékén fekszik a belga tájszólásban Chimay-földnek nevezett terület. Ennek középső fensikján van Chimay városka, azon főúri család székhelye, melynek ivadékai két országban vittek nevezetes szerepeket: a Belgiumban lakó Chimay herczegek, s a franczia Caraman család.

Francziaországban a családot legelőször Riquet de Bonrepos Péter Pál tette hiressé, kinek a nagy déli csatorna létrejötte köszönhető. E részbeli működését Caraman herczegi czímmel jutalmazták.

Egy más Caraman — Viktor Móricz — a Fontenay mellett vivott «udvarias» csatában szerepelt, hol az ellenfelek a harcz megkezdése előtt üdvözölték egymást. Ámde a Caraman és Chimay herczegi családok legkedvesebb, legbájosabb és legnagyobb pompával élő tagja egy nő volt. Sok tekintetből hiressé lett, s egymás után De Cabarrus Teréz kisasszony, De Fontenay, De Tallien majd Caraman grófné, végül pedig Chimay herczegné nevet viselt. Cabarrus gróf spanyol pénzügyminiszter leánya volt; egy regényes élet minden kalandjain átment, sőt már bölcsőjét jó tündérek vehették körül. A forradalmi kormány által a Girondeba küldött Tallien Cabarrus grófnőt börtönben találta, honnan kiszabadítván, nőül vette. Nem sokára a párisi nővilágban a legelső helyet foglalta el, és megmutatta, hogyan kell egy személyben a hősnőt és az igéző nagyvilági hölgy szerepét egyesíteni. Francziaországot Tallienné mentette meg Robespierretől és a konventtől. Mint Beauharnais Josefine, és Recamierné, De Hoche és Bonaparte barátnéja befolyását csak jó tettekre használta fel, és azok számát, kiket megmentett, soha sem tudjuk meg. 1805-ben Fontenay, és Tallien halála után Caraman grófhoz ment nőül, ki utóbb Chimay herczeg lett. Ezen nagy családból, melynek feláldozó tevékenysége Francziaország és Belgium közt oszlott meg, több tábornok, miniszter és kormányzó vette eredetét.

A család székhelye lakóihoz méltó. Chimay város piaczának közepéről a herczegi park főbejáratát látjuk, melyet a Chimay-család büszke czimere díszít. Maga a park sűrű bokraival, üde facsoportjaival és csörgedező patakjaival oly nagyszerű látvány, melyhez hasonlót legfeljebb az angol főurak vidéki lakhelyei körül találhatunk. A kastély külseje az eredeti gót építmény nyomán gondosan helyreállítva, szintén nagyszerű. Belső berendezése kényelmes és fény dolgában ritkítja párját; a vörös márvány oszlopokkal diszített bejáratból a nyolczszögletes nagy előcsarnokba jutunk. A XIV. Lajos korabeli stylben diszített nagy fogadóteremnél szebbet Belgiumban nem találunk. Mindent látunk benne, a mi a nagy franczia király korának legfényesebb idejére emlékeztet. A terem nagy ablakai a park viruló völgyére nyílnak; remekül festett mennyezete s a nagy kandallót diszítő Riquet Péter Pál nagy márvány szobra valódi mesterművek. Az ebédlőteremben ritka szépségű tournay-i és régi szász porczellán-gyűjteményt látunk, melynél nincs nagyobb és gazdagabb Német-Alföldön és Belgiumban. Az egymásba nyiló termek hosszú sorát a képtár zárja be, melyben Tallienné, az első Chimay herczegné arczképe mellett ott látható az az eredeti elfogatási parancs, melynek halálos következményétől csak a

RIGÓ JANCSI.

proconsul — Tallien — közbenjárása mentette meg. A kastély földszintjén remek könyvtár, tekéző terem, valamint egy szinház egészíti ki a fejedelmi palotát. A boltíves kápolna mogorva falai imára intenek s a kastély világi fényét még feltünőbbé teszik. Ilyen a Chimay-kastély.

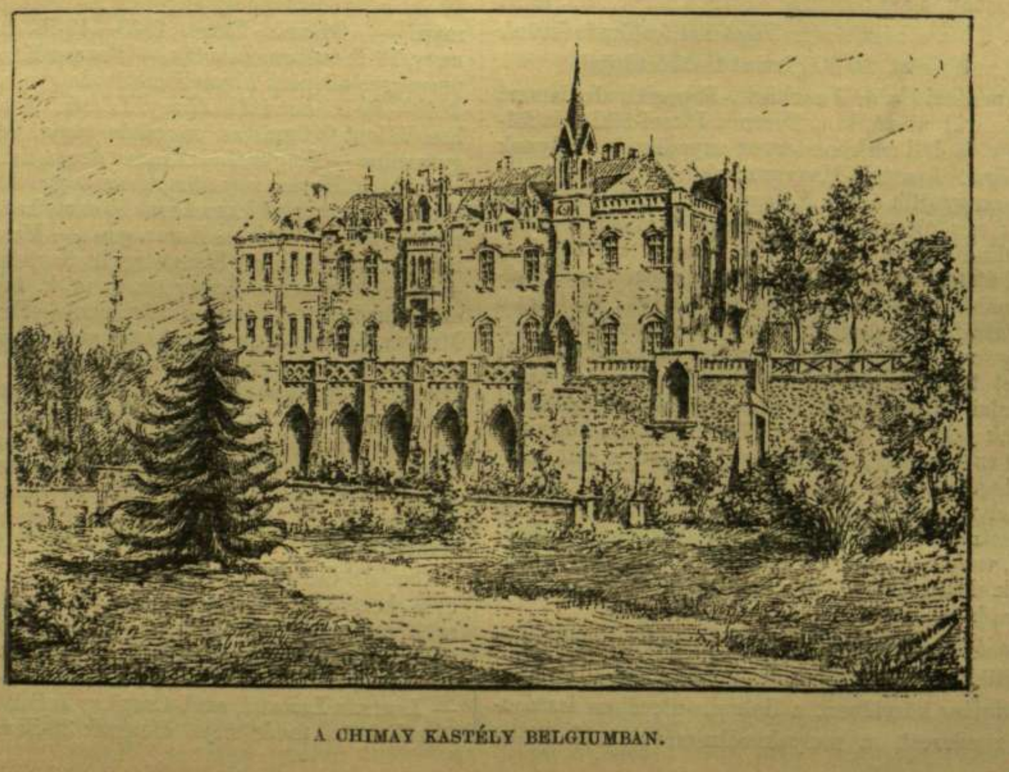

A CHIMAY KASTÉLY BELGIUMBAN.

Heti naptár, január hó.

Nap		Kath. prot. naptár	Görög keleti naptár
3	**Vasárnap**	C. Genoveva	**22 F. 32.** Neszte
4	Hétfő	Titus	23 Krétai 10 vt.
5	Kedd	Teleszfor	24 Jenő
6	**Szerda**	**Vizkereszt**	**25 Nagykarács.**
7	Csütörtök	Rajm., Bálint	**26 Egypt. men.**
8	Péntek	Szörény	**27 István vért.**
9	Szombat	Julián	28 20,000 vért.

Hold változás. Első negyed: 10-én este 11 ó. 2 p.

„EGYETÉRTÉS"

POLITIKAI NAPILAP.

Csávolszky Lajos, felelős szerkesztő. | 1897. XXXI. évfolyam. | **Kossuth Ferencz,** főmunkatárs.

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olcsó eszközeivel, hogy magának egyszerre, tömegesen csakhamar ujra elmaradó, uj előfizetőket szerezzen, hanem mindenkor kellő szinvonalon álló közleményei, gyors, pontos és minden tekintetben megbizható tudósitásai által iparkodik régi, jó hirnevét mint hazánk legelső rangu napilapja állandóan fentartani, hogy ez uton ne csak régi előfizetőit kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét uj hóditások által évről-évre maradandóan meg is szaporitsa.

Hogy ezt a czélt elérjük, erre nézve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalon majdnem annyi betüt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalon s igy az Egyetértés egy rendes 8 oldalos lapja annyi közleményt tartalmaz, mintha a kisebb lapok 24 oldalon jelennek meg, a mi azonban csak ünnepnapokon történik. Ilyenkor az Egyetértés 12—20, illetőleg a kisebb alakban számitva 36—60 oldalnyi terjedelmü.

Csakis a lap ily nagy méretei teszik lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósitásokat közölhet, a milyeneket egy más lap sem nyujthat közönségének. Igy általánosan ismeretes, hogy az Egyetértés országgyülési tudósitásai e nemben a legtökéletesebbek, nemcsak a tudósitások kimeritő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságnál fogva is, mely e tudósitásokat minden pártszinezetü olvasó előtt is élvezetessé teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkivül bő tárcza- és regényrovata. Az Egyetértés állandóan két kitünő regényt közöl egyszerre, részint eredetit, részint a modern világirodalom remekeiből válogatva elsőrangu műforditók forditásában. Az egy év alatt közölt regények 400—500 nyomtatott ivre, vagyis 40—50 rendes regénykötetre rugnak. Ily 40—50 kötet regény bolti ára legalább ugyanannyi forint. Ha most még tekintetbe vesszük az Egyetértésnek mindenkor közéletünk kitünőségei és elsőrangú publiczisták által irott vezérczikkeit és egyébb politikai közleményeit, bő hirrovatait, eredeti táviratait az ország és a világ minden részében levő saját levelezőitől, továbbá a vasárnaponkint megjelenő s egy-egy szaklapot pótló «Irodalom», «Tanügy» és «Mezőgazdaság» czimü országos hirü rovatokat s végül az Egyetértés legjobban informált közgazdasági, ipar és mezőgazdasági rovatait és megbizható tőzsdei tudósitásait, bátran mondhatjuk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligens közönség minden osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégiteni képes.

Mindezen előnyök daczára az Egyetértés előfizetési ára a legmérsékeltebb: 6928

Egész évre — — — — — —	**20 frt —**
Fél évre — — — — — — —	**10 « —**
Negyed évre — — — — —	**5 « —**
Egy hóra — — — — — — —	**1 « 80**

Előfizetések legczélszerübben postautalványon az Egyetértés kiadóhivatalához Budapest, papnövelde-utcza 8. intézendők.

Legjobb és leghirnevesebb pipere hölgypor: a

La VELOUTINE 6517

Különleges Rizspor

BISMUTTAL VEGYITVE

CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.

PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS

SIKKES EGYENRUHÁKAT

tábornokoknak, tiszteknek, önkénteseknek, vasuti és postahivatalnokoknak, erdészeknek, csendőrségnek, rendőrségnek, tűzoltóknak, pénzügyőröknek és **anyakönyvvezetőknek** készitenek

BLUM ÉS TÁRSA Ő császári és királyi Fensége József főherczeg udvari szállítói.

BUDAPEST, IV., Sütő-utcza 2. (Szervita-tér sarkán.) 7033

Árjegyzékek készséggel küldetnek. *Pontos czimre figyelni tessék.*

Nincs többé köhögés!

Tüdő- és gégebajban szenvedők részére.

Med. univ. **Dr. FÁYKISS KÁROLY** szepesi kárpáti gyógyfűkivonata

1 üveg 75 kr, czukorkák egy doboz 35 kr., **thea** 1 csomag **50 kr.**, egy kis próbacsomag **25 kr,** 30 év óta a legjobb sikerrel használtatik **köhögés, rekedtség, hurut, hökhurut, influenza, lélegzési akadályoknál, oldalszurásnál, tüdőgyuladásnál és idült hörghurutnál.** 7028

Kapható Koller Testvérek a «Nagy Kristóf»-hoz czimzett gyógytárában, Budapesten, IV. ker. Kristóf-tér 2. Váczi-utcza és Kristóf-tér sarkán.

Alapittatott 1864.

33 év óta fennálló vegyi tisztitó és kelmefestő intézete egyedül van Budapesten világkiállitási érmekkel kitüntetve és gőzre jól berendezve.

BERKETZ ISTVÁN

utóda

Vegyi tisztitó és kelmefestő gyára

elfogad vegyi tisztitás és festés végett mindennemü hölgy-, uri és gyermekruhákat, függönyöket, teritőket; diszitő és butorszöveteket, himzéseket, csipkeféléket stb. és minden e szakba vágó tárgyakat.

Üzlethelyiségek: IV., Rózsa-tér 3. és IX., Kinizsi-utcza 14. Budapesten.

Május 1-től rózsa-téri üzletemet, a ház lerombolása miatt, közvetlen a szomszédságba IV., Lipót-utcza 7 alá helyezem át. 7036

Vidéki megbizások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Schweiczi himzések gyári raktára

Budapest, V. kerület, József-tér 10. szám.

Nagy választéku raktár himzésekben **szallagok betétek, ruhák.** Különlegesség legfinomabb angol **Madapolamban** mennyasszonyi kelengyék részére. Selyem, bársony és gyapju szövetek megrendelésre himeztetnek. 7016

EZREK MENNEK CARLSBADBA,

hogy rossz gyomrukat kireperálják és ujra jól emészszenek és erre elköltenek — néha hiába, egy vagyont; pedig ezt a czélt *otthon* **kényelemben, kevés költséggel elérik a „PEPSIN-BOR" használata által, mely** *az ételt* **megemészteni segit és a gyomort rövid idön tökéletesen helyreállitja. — Az én pepsinborom kedves ize, és hatása ki nem marad. Egy üveg ára 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt.**

Rozsnyay Mátyás, gyógyszerész,

művegyészeti laboratoriuma Aradon. 6905

Kapható Budapesten: **Török József ur** és **Egger-féle «Nándor»** gyógyszertárában valamint magyarországi gyógyszertárban.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban, Budapest, IV. ker., Egyetem-utcza 4.

A Franklin-Társulatnál megjelent

Kielland L. Sándor.

MÉREG.

REGÉNY.

Norvégból ford. **Ritoók Emma**

Ára füzve 1 frt 20 kr. Vászonkötésben 1 frt 50 kr

Váljunk el

az eddig használt értéktelen szerektől. Köhögésnél, rekedtségnél, a torok és légzési szervek minden zavarainál teljes biztossággal hatnak

EGGER MELLPASZTILLÁI.

Ezrekre menő hálairatok rendelkezésre.

Egy doboz ára 50 kr. és egy forint. Próbadoboz 25 kr.

Kaphatók minden gyógyszertárban. — Főraktár:

Egger-féle gyógyszertár a «Nádorhoz»

Budapest, Váczi-körut 17. 6968

SZABADALMAKAT (Patente). Kieszközöl, védjegyeket és mintákat belajstromoztat, a világ minden államában, legkedvezőbb feltételek mellett, **RÉTHY JÁNOS, nemzetközi szabadalmi iroda.** Budapest, Erzsébet-körut 2. szám. (Tulajdonos Zielinski Szilárd, okl. mérnök.) 7015

Az Excelsior-kávé

mely erő, zamat és szaporaság tekintetében a legkényesebb igényeket is kielégiti és már kitüntetést nyert, kiváló minősége folytán az ezredéves kiállitáson is.

Budapest 1896. **Temesvár 1891,**

a nagy millenniumi éremmel lett kitüntetve.

Az Excelsior (**szemes**) pörkölt kávé a legkiválóbb fajok keveréke különleges mód szerint pörkölve s nemcsak sokkal jobb, mint a forgalomban előforduló más pörkölt kávék, hanem ezekkel szemben 25% megtakaritást is nyujt a fokozott erő és lekötött zamat folytán, mely tulajdonságait a kávé huzamosabb raktárolás esetén is megőrzi.

Minden takarékos házi asszony saját érdekében tegyen kisérletet az Excelsior kávéval és győződjön meg annak kiváló tulajdonságairól, de a vételnél kérjük arra figyelni, hogy ne értéktelen utánzatokat, hanem csakis eredeti csomagolásu — az alábbi védjegygyel ellátott valódi Excelsior kávét szerezzen be.

Legfinomabb 00 minőségü Excelsior kilónként 2.40 kr
0 « « 2.10 «
csakis törvényesen védett és védjegyünkkel ellátott 1/4 1/2 1 és 5 kilos zárt csomagokban.

Az Excelsior kávé előnyei:

Hogy 1 kiló pörkölt kávét nyerjünk, 1 1/4 kg. nyers kávé szükségeltetik, mert 20% a pörkölés által veszendőbe megy; kilója a finom nyers kávénak 2 frt 20 krjával fizetve. 1 kg. pörkölt kávé 2 frt 75 krba kerül, ezzel szemben 00 Excelsior kávénk, mely 4 finom fajból összeállitott keverék csak 2 frt 40 kr, tehát megtakaritás kilónként 35 kr. 5 kilós postacsomagok bérmentve bármely postaállomásra.

Wertheimer és Frankl

első magyar gőz-kávépörkölde 7037

Budapest, V., nagy korona-utcza 11.

Már régi idő óta a **nyirfa** leve mindenütt mint **szépitő szer** használatban van és a modern vegyészet hatalmas haladása és az ebből származó számtalan cosmeticus készitmények sem voltak képesek a **bevált nyirfafolyadékot** elnyomni; a legjobb bizonyiték tehát, hogy itt egy **valódi**, a természet által nyujtott szépitőszerről van szó. 6889

Dr. Lengiel Frigyes-féle nyirfabalzsam,

ajánlva Dr. med. **Raspi tanár által** a bécsi egyetemen procurator és **Pyefinc tanár** által Londonban kizárólag **tiszt. nyirfafolyadékból** áll, mely csak egy saját, 30 év óta gyakorolt vegyi átalakitás folytán vált használhatóvá. Ezen folyadék hatása, hogy a bőr felső hámjait lassankint lehántja és ez által az **alsó** tisztitott bőr fiatal szinben és üdeségben jő napvilágra, megszüntet mindennemü **kiütést, nyári szeplőt, vörös foltokat, anyajegyeket, stb., stb.,** simitja a ránczos bőrt és a himlőhelyeket lassankint teljesen és az arczbőrnek üde egészséges szint kölcsönöz. Egy korsó ára használati utasitással együtt **frt 1.50.** — Figyeljünk e névre Dr. Lengiel Frigyes.

Főraktár Budapesten: **Török József gyógyszertárában király-utcza 12. szám.**

Az étrend szigoru betartásánál a cacao kiváló tulajdonságait kezdik napról napra jobban megbecsülni.

A cacao nemcsak nem izgató ital, mint a kávé és tea, hanem kitünő tápszer is, azon nagy előnnyel, hogy semmi kellemetlen utóhatást nem idéz elő.

Ez okból tett szert általános elismerésre közhasználatban a Van Houten cacao.

Van Houten kezelési módszere cacaoját könnyen oldható és könnyen emészthetővé teszi, s a mellett a legnagyobb mérvben juttatja érvényre a cacao pompás arómáját.

Ez a cacao igazán kitünő huspótlék, idegerősitő, frissitő és tápláló ital.

Más gyártmányokkal összehasonlítva mindenki könnyen meggyőződhetik a Van Houten-féle cacao kitünő tulajdonságairól.

6987

III. évfolyam.

Az „ÉVSZAK"

Divat- és kézimunka folyóirat szépirodalmi melléklettel.

Páris, London, Bécs, Berlin ujdonságai.

Mutatványszámokat kívánatra INGYEN küld a kiadóhivatal 7044

„Könyves Kálmán"

magy. irod. részvénytársaság könyvkereskedése.

Budapest, VII., Kerepesi-ut 22.

Ára egy negyedévre 1 frt.

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. **50,000 kilo.** Kapható minden fűszer- és csemege-kereskedésben és czukrászdában. 6895

Naponkinti eladás

„Toronyórák“
palota, laktanya, gyári órákat, villanyórákat, 6835
legelőnyösebben rendez be
Mayer Károly L.
I. m. állami kedvezm. gőz-érezgyára
Budapesten, VII., Kazinczy-u. 3.
Képes árjegyzék, költségjegyz. bérm.

Ujdonságok báliszövetekb n
úgymint mindenféle minőségü fekete, fehér és szine- selyemkelmékben gazi gyári árakon a valódiság- s tartósságért való jótállás mellett méterenként 35 krtól 1 f 7tig portó- és vámmentesen házhoz szállíttatnak. A 1-gjobb, közvetetlen megrendel-ni forrás magánosok számára. Ezer meg ezer elismerő irat. Minták franko. Svájczba a levélporto kétszeres.
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
selyemkelme-gyárak szövetsége **Zürich.** 6950
Spanyol kir. udvari szállítók. Spanyol kir. udvari szállítók.

Molnár és Trill uj szerkezetü körképe,
a Pokol.
Az emberi fantázia legnagyobb alkotása Dante Pokla a **városligeti fasor végén** körkép alakjában látható. Ez a körkép merőben uj beosztásu látványosság.

Fő részei:

1. A lelkek átkelése az Acheronon.
2. A lebegő lelkek.
3. A tékozlók és fösvények hegye.
4. Dis vár. Az izzó torony.
5. Az ember-fák erdeje.
6. A vérfolyó.
7. A tüzeső.
8. Az égő lábak mezeje.
9. Az ostorozottak.
10. Az aranycsunás barátok körmenete.
11. A mészárlás.
12. A kigyók földje.
13. A jégvilág.

Megszámlálhatatlan sokaság. Alomvilági tájak. Soha eddig nem látott színhatások. A világnak egyetlen, áttetsző színekkel és szabad alakokkal szerkesztett körképe.

Látható **reggeli 9 órától egész nap** a király-utczai fasor végén, **szemben a kiállítás második főkapujával.**

Belépő dij 50 kr.

A Városligetbe menő villamos kocsik, omnibuszok és lóvonatu kocsik megállóhelye.

A Pokol Gárdonyi G. fordításában a körképből vett **képekkel illusztrálva minden könyvkereskedésben** kapható. Az ára 50 kr.

A nap változó világossága szerint változó színhatások! A tüneményes festészetnek legnagyobb s egész világon egyedül álló alkotása. 6811

Eisenschiml és Wachtl
Budapest, Váczi utcza 12 7011
Bécs, VIII/1.. Kaiserstrasse 62.
Karácsonyi és ujévi ajándékok, fényképészeti készülékek, Diaphani képek, keretezések, passepartouk és képállványok a legfinomabb és legolcsóbb kivitelben.
Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Levélbélyeg-kereskedés
PRÜCKLER J. C.
Budapesten, IV., Régi posta-u. 5.
Alapittatott 1876. 7014
Veszek! Eladok! Cserélek!

Dr. Suin de Boutemard
zamatos fog-szappana
az egyetlen, eddig utol nem ért valódi jo szer a fogak és foghus tisztitására és fentartására, valamint a száj felfrissitésére, a legelőreha adottabb korban is. Egy csomag 35 kr.

Dr. Borchardt
illatos növény-szappana
hathatós szer a bőr edzésére és épentartására, valamint pattanásoktól pörsenésektől, szeplőtől és mindennemü tisztátlanságoktól való megóvására; egyuttal kitünő piperesz-ppan s igen gazdaságos mindennemü fürdéshez és mosdáshoz. Lepecsételt csomag ára 42 kr.

Dr. Hartung növényhajkenőcse, legjobbnak elismert hajerősitő s hajkihullást gátló hajkenőcs, tégelyekben 85 krjával.
Dr. Hartung kinahéj-olaja, a hajat erősitő olaj, mely annak puhaságot s fényt kölcsönöz. 85 krjával.
Dr. Lindes tanár növényi rudacs hajkenőcse, eredeti darabokban 50 krjával.
Balzsamos olajbogyó-szappan 35 kros csomagban.
Dr. Béringuier zamatos korona-szesze, az Eau de Cologne quintessentiája, eredeti üvegekben 1 forint 25 kr, és 75 kr.
Dr. Béringuier fügyökér-hajolaja, üvegje 1 frt.
Leder testvérek balzsamos földi diódaj-szappana, egy drb 25 kr., 4 darabos csomag 80 kr.

☛ Valamennyi föntebb elősorolt szab. czikk **valódi** minőségben kapható:

Budapesten: Török József gyógyszertára,
király-utcza 12. szám alatt. 6580

Továbbá: **Kochmeister Frigyes utódai, Nerunda Nándor és Thallmayer és Seitz** gyógyfüszereseknél, **valamint Magyarország legtöbb nagyobb gyógyszertárában, illatszer- és gyógyfüszerkereskedésében.**

ÓVÁS! Hamisitványoktól, nevezetesen a **dr. Suin de Boutemard-féle fogpasztá** és a **dr. Borchardt-féle illatos növényszappan** gyakran előforduló **hamisitványaitól** mindenkit óvunk.

Számtalan hamisító és hamisitások elárusitói sujtattak már eddig is Bécsben és Prágában törvényileg, érzékeny pénzbirsággal.

Raymond és társ.,
cs. kir. szabadalom-tulajdonosok Berlinben.

Fölskolai tanárg.-orvos Dr. KUN ZOLTÁN kipróbált gyógyszerei

Vérképző labdacsok, rózsaszinre czukrozva: **vérszegédők, görvélykórosok, láztalan tüdőbetegeknek** legjobb gyógyszere. 1 üvez ára 1 frt 80 kr.
Hurut labdacsok, gyomorhurut, tüdő- és égéshurut, tüdővész, hideglelés, malária, gyümőkor ellen legkitünőbb! 1 üveg égszinkék czukrozott labdacs ára 1 frt 80 kr.
Női betegségek ellen leghasznosabb gyógyszer az **IRIGÁLÓ POR** 1 doboz 1 forint 20 kr.
Dentipurin-szájvíz legjobb minden szájvizek fölött! Kitünő óvszere a ragályos torokbajoknak is! Ára 60 krajczár.
A Purpurin Créme arcz- és kézkenőcsnek megiepő hatása van! 5 nap alatt az arczról minden foltot eltávolit s bársonyszerüvé varázsolja. 1 tégely 1 frt 20 kr.
Kaphatók a készitőnél:
TRSTYANSZKY K. gyógyszerésznél
Sárospatakon. 6839
Főraktár Budapesten: Török József gyógyszertárában, Király-utcza. **Dr. Buday Emil** gyógyszertárában, Városház-tér. Minden drogua-üzletben és gyógyszertárban kaphatók.

Raktár:
Budapest, Kristóf-tér és Váczi-utcza sarkán.
Gyártmányok:
Alpacca-ezüst, china-ezüst és alpaccából:
u. m. **étszerek, asztalteritékek** minden kivit lben; **gyertya- és gyufa-tartók, teakannák, tea-szürők, magánházak, szállodák, vendéglők és kávéházak részére.**
Kelengye-casetták.
Szabadalm zott. 7032
tiszta nikkel főző-edények.
Kéues árjegyzék kivánatra ingyen.

Régi óhirü diátétikus-eo-metikai szer (dőrzsölő-re) az emberi test idegeinek és izmainak erőssé és rugékonyná tételére.
Ara:
1/1 palacsk 1 frt 1/2 palacsk 60 kr.
Valódi csupán a fenti védjegyzel ellátott palaczkban és kapható minden gyógyszertárban. — Főraktár:
Kerületi gyógyszertár, Kornenburg, Bécs mellett.
Szójegy, czimlap és csomagolás törvényesen védve. 7001

Turista-fluid.
Turisták, járművéken utazók és lovaglók kitünő sikerrel használják testük erősitésére és annak nagyobb utazások után való felfrissitésére.
Ara:
1/2 palacsk 60 kr.

Páris 1889. Genf 1889. 1893. Chicago.
Kitüntetve
Brüssel 1891. Bécs 1891. London 1893.
Magdeburg.

Egyetemes gyomorpor
Barella P. F. W.-től Berlin SW., Friedrichstrasse 220, a franciaországi orvosi társulatok tagja. Orvosilag legjobban ajánltatik. **Rendkivül sikeres,** még idült gyomorbajoknál is. Szállit **próbára ingyen,** csupán a viteldij megtéritése mellett, **berlini főraktárából.**
Ausztria-Magyarország számára egy doboz frt 1.60
Raktár:
Budapesten: Török József gyógysz.
király-utcza 12. szám. 6692

SZEPSEG!
SZÉP
asszony a föld gyöngye.
Azért használjon minden hölgy:
Diana arczkenőcsöt, mely teljesen árbőrt, legbiztosabban finomitó és szépitő szer. Legjobb eredménynyel használtatik minden bőrbetegség és bőrtisztátlanság u. m.: **kiütés, szeplő, májfolt** stb. ellen.
Egy tégely ára 50 krajczár.
Viora szépségtej. Tejszerü folyadék, elismert legkitünőbb mosdóviz. Az arczuak szép fehér és üde szint ád és ezt puhává teszi, eltávolit és óvja minden arctisztátlanságtól. Nagyon kedvelt hölgykozmetikum.
Egy üveg ára 70 krajczár.
Ibolya kézmosópor. A kéznek bársonypuhaságot és szép fehér szint ad. **Doboz ára 60 kr.**
Használati utasitások mellékelve vannak.
Főraktár a készitőnél
SZEGHY SÁNDOR gyógysz.
SZEGZÁRDON. 6873
Budapesten: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszertárában.
SZEPSEG!

2. SZÁM. 1897. BUDAPEST, JANUÁR 10. 44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt egész évre **12** frt, félévre — **6** „ | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre **8** frt, félévre — **4** „ | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre **5.** —, félévre — **2 50** | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

PÁPAY ISTVÁN.

1827—1897.

MÉLY MEGINDULÁSSAL vette hirül az egész Magyarország, hogy a közelebb beköszöntött új-év 6-dik napján délután Bécsben örök álomra húnyta le szemeit egyik legjobb fia, Pápay István osztályfőnök, Ő felsége első kabinet-titkára és belső titkos tanácsosa.

Fájdalmas gyász ez mind a királyra, mind az országra nézve, mert bár azt szokás mondani, hogy pótolhatatlan emberek nincsenek, Pápay olyan ritka tehetséggel, oly törhetetlen hűséggel, oly páratlan ildomossággal s e mellett mindvégig önzetlenül és méltósággal töltötte be nagyfontosságú bizalmi állását, hogy őt az ő személyes tulajdonságai nélkül pótolni mégis lehetetlen.

Pápay a politika színterén nem állott a nyilvánosan működő nagyságok sorában; szavait nem hallotta, tetteit nem látta lépten-nyomon a nagy közönség, sőt a neve is ritkán volt emlegetés tárgya: de olyan esetekben, mikor a korona és a nemzet közti bizalmat és egyetértést megzavarással fenyegető körülmények merültek föl, az ő láthatatlan keze rendesen el tudott simitani mindent, a mi válságot idézhetett volna elő. S ez neki annál inkább sikerült, mert az iránt soha kétség nem forgott fönn, hogy ő épen olyan hű embere királyi urának, mint a milyen jó fia nemzetének, a kinek minden tette, minden törekvése oda irányult, hogy az uralkodó és az ország közti jó viszony bensőségét ápolja, fokozza, bölcsen tudván, hogy a kölcsönös megértés az a legfontosabb kellék, a melytől az uralkodóház és az ország boldogsága, hatalma és egész jövője függ. Különösen nagy érdemeket szerzett Pápay az új alkotmányos korszak kezdetén, a mikor a keserű emlékü múltak hagyományaiból táplálkozó bizalmatlanságnak mindkét részen való elenyésztetéséhez oly szerencsésen hozzá tudott járúlni, föltétlen hűséggel szolgálván a király uralkodói érdekeit, de igaz hazafisággal támogatván a magyar államférfiak üdvös szándékait és törekvéseit is.

Páratlan tulajdonsága volt Pápaynak az a nyilt egyenesség, pártatlan tárgyilagosság és az az államférfiúi magas álláspont, a melylyel tevékenységét irányozni és intézni tudta. Ezzel nyerte meg azt a változatlan bizalmat, melylyel a király harmincz évre terjedt egész működése alatt a legutolsó perczig kitüntette, és azt az általános tiszteletet, a melylyel Magyarország vezérlő férfiai iránta mindvégig viseltettek.

Személyének és szolgálatainak értékét úgy föntt, mint lent nagyon emelte az a ritka szerény önmérséklés, a melylyel állásának bizalmi természetét minden tekintetben meg tudta óvni. Soha személyes hatalomra nem vágyott, soha nem árúlt el politikai nagyravágyást. Királya oldala mellett csak tökéletes hivatalnok kivánt lenni, pedig mint tanácsadó valódi államférfiúi bölcseséggel állotta meg helyét. Előterjesztései, javaslatai mindig a leggondosabb körültekintésről és a leghiggadtabb megfontolásról tanúskodtak; senki sem ismerte és értette jobban a király lelkületét és szándékait, mint ő. Innen érthető, hogy Pápay oly szerencsés tolmácsa tudott lenni úgy a korona fölfogásának és aka-

R. Hirsch Nelli rajza.

PÁPAY ISTVÁN.